

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਜੁਲਾਈ 15, 1983

July 15, 1983

ਸੰਪਾਦਕ: ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਇਹ ਪੀ ਡੀ ਐਫ ਫਾਈਲ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ
ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸੂਤ: ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ

ADDRESS:

P.O. BOX 67344 STN. 'O'
VANCOUVER, B.C. V5W 3T1
CANADA

Publisher: ASIA BOOK COMPANY LTD.

VOL. 2, NO. 14 JULY 15, 1983

PHONE: 324-6111

THE CANADA DARPAN
PUNJABI FORTNIGHTLY

Chief Editor(Hon.): DARSHAN GILL
Editor: HARBHAJAN SINGH DEOL

ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ?

ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਇਕਸ਼ਾਫ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਵਫਦ ਲੈ ਕੇ ਗੁਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਸੀ. ਸੇਨੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਕਸ਼ਾਫ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚਲੇ “ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਥੇਦਾਰ” ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁਛਗਿਛ ਲਈ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਨੀ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਵੱਡੇ “ਵੱਡੇ ਜਥੇਦਾਰ” ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਅਖਬਾਰ ਦੀ “ਭਰੋਸੇਯੋਗ” ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਜਥੇਦਾਰ ਪਾਸਟਰ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਕਤਲਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅੱਤਵਾਦੀ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਸਰਗਤਾ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਕੁਝ ਸਖਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਨੀ ਨੇ ਇਹ ਇਕਬਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਆਉਣ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਇਕ ਗਲਤੀ ਸੀ। ਗੁਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਇਥੇ ਹੀ ਬਣੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ ਹੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦੇ ਦੋ ਅਫਸਰ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਦਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ‘ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਜਥੇਦਾਰ’ ਹਨ।

ਮਿਸਟਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਬਹਾਲ

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਭੁਪਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੰਮ ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬੀ. ਸੀ. ਟਿਬਰ ਪਲੇਟੂ ਸਾਅ ਮਿਲ ਵੈਂਡਰਹੁਡ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਿਸਟਰ ਹਿਕਲਿਨ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਤਫਤੀਸ਼ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇਸ ਸਟੇਂਡ ਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਅਥਵਾ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮਿਸਟਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 80 ਵਿਚ ਪਲੇਟੂ ਸਾਅ ਮਿਲ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਅਰਜੀ ਦਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੋ ਫਰਵਰੀ 1980 ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਟੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਨੋਟਿਸ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਹਾਂ —ਹੈਰਿਸ

ਨਿਊਯਾਰਕ—ਅਮਰੀਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੈਮੂਅਲ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਫੇਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਰਾਰਜੀ ਡਿਸਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਵਲੋਂ 15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖਬਰ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਡਿਸਾਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਹੈਰਿਸ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੁਸਤਕ ਛਾਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਮਾਨਹਾਨੀ ਦਾ ਮੁਕਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

‘ਇੰਡੋ ਕਨੇਡੀਅਨ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੂੰ 4000 ਡਾਲਰ ਹਰਜਾਨਾ ਪਿਆ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਰਚਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ—30 ਜੂਨ ਨੂੰ ਆਨਰੇਬਲ ਜਸਟਿਸ ਲੈਂਡਰ ਨੇ ‘ਇੰਡੋ ਕਨੇਡੀਅਨ ਟਾਈਮਜ਼’ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੇਅਰ ਤੇ 4000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ‘ਓਵਰਸੀਜ਼ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਨ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇੰਡੋ ਕਨੇਡੀਅਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖਣ ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੰਡੋ ਕਨੇਡੀਅਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਤੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੇਅਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਨ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ 4000 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ।

ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹੋ —

ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ—ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ
ਅਕਾਲੀ ਹਿੰਦੂ ਰੱਖਿਆ ਸੰਮਤੀ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਗੇ
ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਦਲ ਖਾਲਸਿਆਂ ਵਿਚ ਝੜਪ

ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਖੌਤੀ “ਖਾਲਿਸਤਾਨ” ਦੇ ਦਫਤਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਵਿਊਜੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਬੋਰਡ ਜੋ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜਸੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਵਿਊਜੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਅਖੌਤੀ “ਖਾਲਿਸਤਾਨ” ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਦਫਤਰ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਇਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 38 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਲਾਈਨਜ਼ ਨੇ 40 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਇਆ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ—ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਡਿਕਟੇਟਰ “ਧਰਮ ਯੁਧ” ਮੋਰਚਾ ਨੇ, ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਉਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੋਡਲ ਤੇ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ, ਉਹ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਸਵਾਰਥ ਦੇ ਹਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ।

ਗਰੋਮੀਕੋ-ਵੈਂਕਟ ਵਾਰਤਾ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

ਮਾਸਕੋ—ਸੋਵੀਅਤ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਮਿ: ਦਮਿਤਰੀ ਉਸਦੀਨੋਵ ਨੇ ਹਿੰਦ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮਾ ਸਵਾਮੀ ਵੈਂਕਟਾਰਮਨ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਅਖਬਾਰ ਇਨਵੇਸਤੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸਪਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉਤੇ ਗਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਹਿੰਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਵੀਨ ਹਥਿਆਰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਸੋਵੀਅਤ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੰਗੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਐਫ-16 ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਵਲਿਸਟ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਜ ਗਏ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਿਸਟ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਜ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਲਗਪਗ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਹੋਣਗੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ : 321-6360

Bombay Sweet Manufacturer Inc.

ਬੰਬੇ ਸਵੀਟ ਮਠਿਆਈ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵੀ ਹੈ

HEAD OFFICE

4405 Main St. (at 28th Ave)
Vancouver, B.C. V5V 3R2
Ph. (604) 874-5722

ਬੰਬੇ ਸਵੀਟ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰ ਇ:

BRANCH

6545 Main St. (at 49th Ave)
Vancouver, B.C. V5X 3H1
Ph. (604) 321-1414

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਰੀ-ਡੈਲਟਾ ਵਿਖੇ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਰਸੀ

29 ਜੂਨ 1839 ਨੂੰ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਤਤਕਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਗੁਫ਼ਾ ਨੀਂਦਰ ਸੌ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਸਤਾਰਾ ਸਦਾ ਲਈ ਟੁਟ ਗਿਆ ਖਾਲਸਾ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਦੋਖੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸ਼ੇਰੇ ਮੌਤੀ ਮਿਟੀ ਵਿਚ ਰਲਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਸੁਆਰਥਾਂ ਕਾਰਨ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਗੱਦੀ ਦੇ ਵਾਰਸ ਨਾ ਕੇਵਲ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਾਹੇ ਸਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਪਿਛੇ ਹੀ ਤੌਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਹ ਤਵਾਰੀਖ ਪੜ੍ਹਨ ਲਗਿਆਂ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਠੇ ਦੇ ਦੋ ਵਾਰਸ ਇਕ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਸਾਜਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਅੰਤ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਮਾ: ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵੀ ਛੁੜਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਖਿੱਡ ਰਹੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸ਼ੇਰ ਮਰਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਹੂ ਬਲ ਦੇ ਸਦਕੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਕੌਮ ਦਾ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕੌਮ ਦੀ ਗਰਦਨ ਫਖਰ ਨਾਲ ਆਕੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਲਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਰਦੇ ਮੁਜਾਹਿਦ ਦੀ ਬਰਸੀ 10 ਜੂਨ 1983 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਡੈਲਟਾ ਸਰੀ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਕਵੀ "ਨੂਰਪੁਰੀ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ "ਤੇਰੀ ਮੜੀ ਤੇ ਇਕ ਕੀਰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਾਉਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ" ਦੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲੀ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਸ: ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਧੋਪੁਰੀ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਕਲਿਆਣਪੁਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਸ: ਉਜੱਲ ਦੁਸਾਂਝ ਨੇ ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਜਟ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਦਸਿਆ ਕਿ 1972 ਵਿਚ Human rites ਦੀ ਬਰਾਂਚ ਵਲੋਂ ਜੋ ਹੱਕ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਚੇਤਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਵਲਿਸਟ ਜੋ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਵਿਸ਼ਵ ਅਮਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸੰਗਤ ਅੱਗੇ ਰੱਖੇ ਬੜੇ ਸੁਲਝੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਅਮਨ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਭੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹੋ ਚਾਹੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਹੋ ਜਰਮਨ ਅਮਰੀਕਨ ਹੋ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਹੋ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਵੈਰੀ, ਵਿਸ਼ਵ ਵੈਰੀ ਹੈ। ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਤੇ ਡਿੱਗੇ ਐਟਮ ਬੰਬਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਵਲੋਂ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਪਰਾਧ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ "ਮਾਂ, ਭੈਣ, ਧੀ, ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਵਿਚ ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਤੇ ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਈ :
"ਅੱਜ ਮਿਤੀ 10 ਜੂਨ 1983 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਟੈਂਪਲ ਡੈਲਟਾ ਸਰੀ ਵਿਚ ਸਜਿਆ ਦੀਵਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੁਜੇ ਵਿਜਟਰ ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰਿਆ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਜੇਹੇ ਬਹੁਤ ਨੌਜਵਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਬਹੁ ਪੱਖੀ ਉਨਤੀ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹਨ।"

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

ਸਾਊਥਾਲ—"ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਿਆਂਗੇ, ਗ਼ੈਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਗ਼ੈਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਕੇਵਲ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਇਸ ਹਵਤੇ ਆਖੀ। ਜਦੋਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਇਹੀ ਨੀਤੀ ਇਗਲੈਂਡ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਇਥੇ ਵਸਦੇ, ਗ਼ੈਰ-ਬਰਤਾਨਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਸਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਤਰ ਸੀ, ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਮਸਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਮਸਲਾ ਇੰਟਰ ਸਟੇਟ ਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਨੂੰ ਜੇ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਭਈਆਂ ਦਸ ਗੁਣਾ ਸਸਤਾ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਾਲਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬੇਦਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਓਗੇ, ਤਾਂ ਉਤਰ ਸੀ ਕਿ ਅਜੇਹੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਬਿਜਲੀ ਪਾਣੀ ਮਹਿੰਗੇ ਮੁੱਲ ਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾ ਦੇਣਗੇ।

ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰੋਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ (ਨਿਧ)—ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਾਲ ਹੁਣ ਝੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਰ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੈਟਲ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦੇਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਭਈਏ ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਖੋਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਬੱਝ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸ ਵੀ ਸਦੀ ਕੰਮ ਵੀ ਤਦ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਂਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ 10 ਵੀਂ ਸਦੀ ਕੰਮ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖਣਗੇ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ 12 ਲੱਖ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ 11 ਲੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਮਿਲ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪੋ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਮੀਰ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰ ਕਾਮੀਰੀ ਰਹਾਇਸ਼ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ, ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ, ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ।

ਤਰਨਤਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਮਹੰਤ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਝਗੜਾ — ਇਕ ਹਲਾਕ, ਦੋ ਫਟੜ

ਤਰਨਤਾਰਨ—ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਪੁਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਦੇ ਭੁੰਗੇ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮੇਂ, ਪੁਲਸ ਨੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਥਾਂ ਹੀ ਹਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਫਟੜ ਹੋ ਗਏ।

ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਭੁੰਗੇ ਉੱਤੇ ਡਾਲਾਂ ਮਾਰ ਦਿਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੋਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਸੁਖੀਰਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਪੁਲਸ ਅਫਸਰ ਐਸ. ਐਸ. ਬੈਂਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭੁੰਗਾ ਠਾਕਰਾਂ ਦੇ ਮਹੰਤ ਨੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੁੰਗਾ ਸਿੰਘੀਆਂ ਅਤੇ ਭੁੰਗਾ ਠਾਕਰਾਂ ਢਾਹੁਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਪੁਲਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਬਿਨਾਂ ਭੁੰਗੇ ਢਾਹੁਣ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਰੋਕਿਆ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਰੁਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅੱਗੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਨੇ ਵੀ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿਤੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਭਰ ਦੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ। ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਦੀ ਇਹ ਇਕ ਕੜੀ ਹੈ।

ਦਲੀਲ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਜ਼ੋਤ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਲ ਦੀ।

ਜੱਜ ਦੀ ਵਹੁਟੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਗੇ ਵਕਾਲਤ ਕਰੇ ਜਾਂ...

ਬੈਰਿਸਟਰ, —

—ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਵਾਦ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉਸੇ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਅਜ ਕਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋਰਾ ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸੁਣਵਾਈ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਪੀ. ਬੱਪਨਾ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੰਤਰਵੇਟ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਮੰਗੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ. ਐਸ. ਨੇਸਾਰਗੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਾਮਿਲਾ ਨੇਸਾਰਗੀ ਵਲੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੱਜ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਤੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, —

ਅਜ ਰਾਤ ਤਿੰਨ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਲਾਲ ਉੱਤੇ ਇਥੇ ਮਕਬੂਲਪੁਰਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਕੇ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਲਾਲ ਨੂੰ ਗੋਭੀਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੋਗ ਬਹਾਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਤੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ।

ਪੁਲਸ ਹਾਲੇ ਤਕ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਸ ਸਕੀ ਕਿ ਇਹ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਸਿਟਾ ਹੈ।

ਮੁੱਠਭੇੜ 'ਚ ਮੌਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, — (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ)

ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਾਲ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਪੁਲੀਸ ਨਾਲ ਇਕ ਮੁੱਠਭੇੜ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਪੁਲੀਸ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਆਦਮੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਾਰਦਾਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਲੱੜੀਦਾ ਸੀ। ਮੁੱਠਭੇੜ ਦੀ ਘਟਨਾ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਚੰਕ 'ਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਗਸ਼ਤੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਉਪਰ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿਤੀ। ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਜਵਾਬੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜਨਾ ਵੇਲੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਸੁਰਜੀਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹਲ ਲੱਭਣ ਤੇ ਦਲ ਨੂੰ ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਜਲੰਧਰ—ਮਾਰਕਸੀ ਆਗੂ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੇਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨੀਤੀ ਖਤਮ ਕਰੇ। ਉਹਨਾਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉੱਤੇ ਵੀ ਤਸ਼ਦਦ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾਜ਼ਕ ਸਰਹਦੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਏਥੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਤਸ਼ਦਦ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੀ ਵਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਮੁਮਕਿਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਰਚਲਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਇਲਾਕਾਈ ਮਸਲਾ ਹਲ ਕਰ ਦੇਣ, ਬਾਕੀ ਮੰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਉਣਾ ਮੇਰਾ ਚੁਮਾਂ।

MANN PHOTO STUDIO

6512 MAIN St.(49th AVE)
VANCOUVER, B.C. V5X 1A5

Passport, Citizen, Visa, License
Photo

Colour or B/W 5 Minutes Service
We Sell Batteries and 110-220 V. Radio,
Taperecorders

Portraits, Parties, Wedding,
Family or Group Photos :
Call Gurpal Mann :- 321-6667

Also best quality recorded cassettes
Hindi and Punjabi

Shabad Kirtan, Folksongs, Qwwalies, Hindi old or
New Filmi Songs, Disco Songs, etc.

Our Speciality :— We can record your
choice of songs on your request
Make a list and mail to

MANN MUSIC & VIDEO
6512 Main St.(Punjabi Market)
Vancouver, B.C. V5X 1A5
Ph: (604)321-6667

ਪਰਾਗ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਮਨ ਰੈਲੀ “ਪੁਲਾੜ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਖੁਬਸੂਰਤ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਜੰਗ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਓ”

ਪਰਾਗ—ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਜੰਗ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਇਸ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਚੌਕ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ ਹੋਈ। ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਗੀਰੀ ਵਾਲੀ ਇਸ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅਮਨ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਚੈਕੋਸਲਵਾਕੀਆ ਦੀ ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਅਮਨ ਅੰਸ਼ਬਲੀ ਵਿਚ ਹਿਸਾ ਲੈਣ ਆਏ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਤੇ ਚੈਕੋਸਲਵਾਕੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਿਸਾ ਲਿਆ।

ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਾੜਬਾਜ਼ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਸ਼ੀਮਤੀ ਵਾਲੇਨਤੀਨਾ ਤਰਿਸ਼ਕੋਵਾ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਤਬਾਹੀ, ਜਿਹੜੀ ਸਭ ਦਾ ਅਣਕਿਆਸਾ ਨੁਸਕਾਨ ਕਰੇਗੀ, ਨੂੰ ਟਾਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਪੁਲਾੜ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਬਸੂਰਤ ਲਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਜੰਗ ਟਾਲਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਇਕਾ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਜਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰੀ ਬਾਜਪੇਈ ਐਮ. ਪੀ. ਨੇ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮਨ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚੰਗੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬਰਕਲੇ ਦੇ ਮੇਜਰ ਰਾਜ ਨਿਊਪੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 10 ਰਾਜਾਂ ਤੇ 220 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਜਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਦੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਮਰੀਕੀ ਵਫਦ ਨੇ ਅਮਨ ਦੇ ਕਾਜ ਵਿਚ ਲਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਯਕਜਹਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਬਜ਼ਰਗ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ 94 ਸਾਲਾ ਲਾਰਡ ਆਰਕੀਬਲਡ ਬਰੋਕਵੇ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਉਸ ਦਾ 100ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਦੇ ਅੰਤ ਨਾਲ ਮਨਾਏਗਾ।

ਰੈਲੀ ਸੰਗੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਚੈਕੋਸਲਵਾਕੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪਰਾਗ ਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਨੇ ਅਮਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅੰਸ਼ਬਲੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਡੀ. ਏ. ਡਿਸਾਈ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਜੰਗ ਦੇ ਖਤਰੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਤੇ ਇਸ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਿਆ।

ਸ਼ੀਮਤੀ ਬਾਜਪੇਈ ਨੇ ਅਮਨ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਗੁਟਨਿਰਲੇਪ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮਹਤਤਾ ਉਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ।

ਜਨਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਚੰਦਰਜੀਤ ਯਾਦਵ ਐਮ. ਪੀ. ਜੰਗ ਦੇ ਖਤਰੇ ਅਤੇ ਮਧਪੂਰਬ, ਏਸ਼ੀਆ, ਅਫਰੀਕਾ ਤੇ ਲਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲੇ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਚਾਹ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਕੀ ਪੀਵਾਂਗੇ

ਮਲੋਟ—ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਚਾਹ ਵੀ ਹੁਣ ਪੀਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਚਾਹ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਚਾਹ ਦਾ ਹੇਟ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਫੂਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਚਾਹ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ।

‘ਗਾਂਧੀ’ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਨਿਜਾਮਾਬਾਦ—ਇਥੋਂ ਦਾ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਸਿਨੇਮਾ ਜੋ ਫਿਲਮ ‘ਗਾਂਧੀ’ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਭਰਿਆ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਉਣੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਤਾਂ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੇ ਧਮਕੀ ਪੱਤਰ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਖੁਬਕਤੀ ਨਾਲ ਲਾਲ ਰੰਗ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਆਰੇ ਮੈਨੇਜਰ/ਪ੍ਰੋਪਾਈਟਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਉਣੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਤਾਂ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਟਮ ਬੰਬ ਸੁਟਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਮੌਤ

ਨਿਊਜ਼ਪੋਰਟ ਨਿਊਜ਼, ਵਿਰਜੀਨੀਆ—ਰਿਟਾਇਰਡ ਮੇਜਰ ਰੋਬਰਟ ਵਲਵਿਨ ਲਿਊਟਿਸ ਜੋ ਕਿ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਕ ਐਟਮੀ ਬੰਬ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਉਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਕੋ-ਪਾਇਲਟ ਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦੀ ਉਮਰ 65 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ।

1945 ਵਿਚ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਤੇ ਇਸ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਵਲੋਂ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਐਟਮੀ ਬੰਬ ਨੇ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਲਗਪਗ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸਿੱਖ ਕੋਈ ਕੌਮ ਨਹੀਂ — ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ

ਕਲਕੱਤਾ—“ਸਿੱਖ ਕੋਈ ਵੱਖ ਕੌਮ ਨਹੀਂ, ਅਕਾਲੀ ‘ਕੌਮ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਵਲ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿ: ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੇਵਲ ਬਰਾਤ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਕੌਮ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਸੋ ਸਿੱਖ ਇਕ ਫਿਰਕਾ ਹੈ, ਕੌਮ ਨਹੀਂ। ਬਰਾਤ ਇਕ ਗੋਤ ਹੈ, ਕੌਮ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਕਹਿਣਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਮਰਾਹ ਨਾ ਹੋਣ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੱਖਣ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਨਾ ਦੇਣ। ਗਿਆਨੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਖੂਹ ਵਿਚ ਉਤਰਦੇ ਗਏ ... ਮਰਦੇ ਗਏ

ਚੌਕ ਮਹਿਤਾ—ਇਥੋਂ 2 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਨੰਗਲੀ ਵਿਖੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਡੁਬ ਕੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ 4 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੇਰਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਚੌਧਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਵਾਲੀ ਕੋਨੀ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਖੂਹ ਵਿਚ ਗਏ ਅਤੇ ਚਿੱਕੜ ਕਾਰਨ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਗੈਸ ਉਠ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਸ ਚਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਨੀ ਕੱਢਣ ਲਈ ਖੂਹ ਵਿਚ ਉਤਰਿਆ ਤਾਂ ਗੈਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਖੂਹ ਵਿਚ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਾ ਪਰਤ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ।

ਗੁਟ ਨਿਰਲੇਪ ਦੇ ਮੋਢੀ

ਮੈਕਸੀਕੋ ਸ਼ਹਿਰ—ਗੁਟ ਨਿਰਲੇਪ ਲਹਿਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੋਢੀਆਂ—ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਯੋਗੇਸ਼ਵਰੀਆ ਦੇ ਜੋਜ਼ਫ ਬਰੋਜ਼ ਟੀਏ ਤੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਨਾਸਰ—ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਕੰਪ ਚਿੱਤਰ ਤੀਜੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਆਰਥਕ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਇਸਟੀਚਿਊਟ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਏਥੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਰਪੰਚ ਡੋਡੇ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਫੜਿਆ

ਜਗਰਾਉ—ਜਗਰਾਉ ਦੇ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਸਟਾਫ ਵਲੋਂ, ਪੁਲਸ ਬਾਣਾ ਸਿੱਧਵਾਂ ਬੇਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡ ਅਬੂਪੁਰਾ ਤੋਂ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੜੇਗਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਡੋਡਿਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਇਕ ਬੋਰਾ ਲਈ ਨਹਿਰ ਸਿੱਧਵਾਂ ਬਰਾਂਚ ਦੀ ਪਟੜੀ ਪਟੜੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ 10 ਬੋਰੇ ਹੋਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਨਿਊਵੈਸਟ ਦੇ ਮੇਅਰ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗਿਆ

ਨਿਊਵੈਸਟ ਦੇ ਮੇਅਰ ਟੋਮ ਵੇਕਰ ਨੇ ਬੀ. ਸੀ. ਲੈਂਜਿਸਲੇਚਰ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਵਾਲਟਰ ਡੇਵਿਡਸਨ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਗਰੇਟਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਰਿਜਨਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ “ਕਮਿਊਨਿਸਟ—ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਕੁਲੀਬਨ” ਆਖਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਬੀ. ਸੀ. ਸਰਕਾਰ “ਬਚਗਾਨਾ” ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੋ ਨਿਹੰਗਾਂ ਹਥੋਂ ਇਕ ਨਿਹੰਗ ਦੀ ਮੌਤ

ਰੋਪੜ—ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਅਕੈਡਮੀ ਨੇੜੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਹੰਗ ਗੋਲੀ ਲਗਣ ਨਾਲ ਮਰ ਗਿਆ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਮੋਹੀਵਾਲ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਗੋਲੀ ਦੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਨੇ ਚਲਾਈ।

ਅਕਾਲੀ ਹਿੰਦੂ ਰਖਿਆ ਸਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਗੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਸੁਰਖਿਆ ਸਮਿਤੀ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਦਸਦਿਆਂ ਜਾਣਕਾਰ ਅਕਾਲੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਕਾਰਨ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਸਮਿਤੀ ਉਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੀ ਸਮਿਤੀ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈ ਹੈ ਰਾਜ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਵਾਤਾਵਾਤਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੇ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਭੈੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹਿੰਦੂ ਸਮਿਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਤੇ ਇਕਾ ਸਮਿਤੀ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਮਿਤੀ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲੈਣਗੇ।

ਦਾਜ ਦੀ ਰੀਤ ਵਿਰੁਧ ਕਰੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਕਲਕੱਤਾ—ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਦਾਜ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਥੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੁਨਰਸੁਰਜੀਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਏ ਦੇ ਬੁਤ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮੇਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਏ ਵਲੋਂ ਸਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਚਲਾਈ ਗਈ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਜ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਦਾਜ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰੇ

ਲ ਦੇ ਤੱਥੇ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਰਚਾ ਖਤਮ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੇਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, ‘‘ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਮਾਜ-ਵਾਦ ਆਏਗਾ, ਸਮਵਾਦ ਆਏਗਾ, ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਆਏਗਾ...’’

ਅਚਾਨਕ ਉਪਰ ਵਾਲੀ ਸੀਟ ਦਾ ਮੁਸਾਵਰ ਉਠ ਬੈਠਾ ਤੇ ਅਖ ਮਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬਲੇ ਝਾਕ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ‘‘ਲੋਕਿਨ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਜਦ ਨਜੀਬਾਬਾਦ ਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਚਰਾ ਜੜਾ ਦੇਣਾ, ਬੜੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋਵੇਗੀ।’’

ਪ

ਤਨੀ—ਰਾਤੀਂ ਸੁਤੇ ਸੁਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸੀ?

ਪਤੀ—ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਖਿਆਲ ਅੰ ਮੈਂ ਸੋ ਰਿਹਾ ਸੀ?

ਮ

ਵੱਕਿਲ ਨੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ—ਮੌਰੇ ਬਿਲ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਹੀ ਤਰੀਕ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਫੌਜ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇਕ ਹੀ ਵਾਰ ਤੁਹਾਥੋਂ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੀ।

ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ—ਓਹ, ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ, ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਏ ਆਏ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਫਤਹੀ ਤਾਂ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ?

NARWAL INSURANCE AGENCY LTD.

ALL KINDS OF INSURANCE:

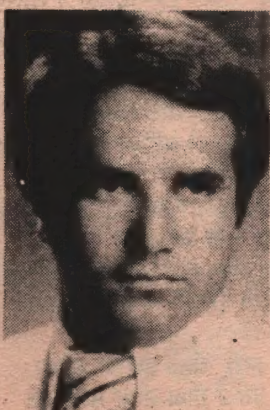
*Renewals
*Financing
*Safe Driving Discounts
*Cars, Trucks, Vans Etc..
PLATES & DECALS

Open Monday to Saturday from 9 A.M. - 5 P.M.

OFF: 324-4944 RES: 325-4744

6415 MAIN ST., (at 48th Ave.) VANCOUVER, B.C.

PRITHPAL NARWAL,
B.A. LL.B.

NOTARY PUBLIC

PRITPAL SINGH NARWAL

B.A. (PU) LL.B. (KUK)

FORMER - (ADVOCATE & OATH COMMISSIONER)
(Punjab & Haryana Highcourt)

PREFERRED AREA OF PRACTISE:

- *All Conveyancing Deed & Transfer Documents
- *To prepare Mortgage & Cancel Mortgages
- *To prepare Leases
- *To prepare Commercial Contracts
- *To prepare Statutory Declarations
- *To prepare Power of Attorney
- *Authorized to Administer Oaths
- *Attest Signatures
- *Authenticate Copies
- *Passport *Change of Name

Also Help on Immigration Matters

BUS: 324-4944 RES: 325-4744 9:00 a.m. to 5:00 p.m. (Monday to Saturday)

6415 MAIN ST., (At 48th Ave.) VANCOUVER, B.C. V2W 2V5

THE CANADA DARPAN FORTNIGHTLY

P.O. BOX 67344 STN 'O'

Vancouver, B.C.

Chief Editor(Hon.): DARSHAN GILL
Editor: HARBHAJAN SINGH DEOL

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਤੂੜੀ ਵਾਂਗ ਭਰੀਆਂ ਵੈਨਾਂ

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਕ ਵੈਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਫਾਰਮ ਕਾਮੇ ਲਿਜਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਕ ਹੋਰ ਵੈਨ ਦਾ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਰੋਕੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ 30 ਬੰਦੇ ਤੂੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪੁਲਸ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤਾ ਭਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੈਨ ਰੋਪ ਤੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀ। ਸਾਡੇ ਸਭ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਹਰ ਸਾਲ ਜਦ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੇਖਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਫਾਰਮ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਲੋਮੋਲੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਵੈਨਾਂ ਵਿਚ ਧੁਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਫਾਰਮਾਂ ਤੇ ਪੁਚਾਓ। ਇਹੋ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਕਮਾਈ ਦੇ ਹਨ। ਫਾਰਮ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਫਾਰਮ ਠੇਕੇਦਾਰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਘਟਾਉਣ ਖਾਤਰ ਬਹੁਤੇ ਬੰਦੇ ਤੂੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਹਰ ਸਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭੈਣ, ਭਰਾ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਕਿ ਨੀਯਤ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਹ ਵੈਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਭਰਾ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹ ਨੀਯਤ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੈਨਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨਾ ਬਿਠਾਉਣ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਸਿਟਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਠੇਕੇਦਾਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਕਾਰਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਚ ਬੇਪਨਾਹ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਕਾਮੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਵਕਤੀ ਫਾਰਮ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਦੁੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਤੇ ਕਾਮੇ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਜੋ ਅੱਜ ਠੇਕੇਦਾਰ ਹਨ, ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪ ਕਾਮੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ। ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁਕਣੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਮਸਾਰੀ ਨਾ ਬੋਲਣੀ ਪਵੇ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਵੀ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦੇ ਫੌਰੀ ਹੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੁਣਾ ਆਸਫ ਅਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਵਲੋਂ 500 ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵੀ ਘਟਨਾ ਲੜੀ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਉਸਾਰੂ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸਫ ਅਲੀ ਨੇ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸਨਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਆਪਣੀ ਸੰਖੇਪ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਖਲਾਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫੁਟ ਪਾਊ ਫਿਰਕੂ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਰਗਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੁਰਅਮਨ ਤੇ ਇਕ ਟਕ ਇਖਲਾਕੀ ਦਬਾ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਆਸ ਜਾਹਰ ਕਰਦੀਆਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਨਤੀਜਾ-ਖੋਜ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸਫ ਅਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਆਪਣਾ ਦਬਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ।

ਇਹ ਅਪੀਲ ਜਿਸਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨਿਟ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਵਿਚ ਆਸ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਖਿਚਾਮ ਨੂੰ ਘਟਾਏਗੀ ਅਤੇ ਅਜੇਹਾ ਸਾਵਾਂ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਹੜਾ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਆਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁਕੇਗਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਕੌਮ ਵਜੋਂ ਸਾਡਾ ਭਵਿੱਖ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ—ਸੰਜਮ ਦੀ ਲੋੜ

ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਰਾਜ ਸੰਕਟ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਟਿਆਲੇ, ਮਲੋਰਕੋਟਲਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੀਆਂ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਤਬ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਆਮ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੱਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਤਵਾਦੀ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਵੈਰੀ ਹਨ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਸਾਜ਼ਸ਼ਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਥੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦਾ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨਿਹੰਗਾਂ ਨੇ ਪੁਲਸ ਚੌਕੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਚਲੀਆਂ ਤੇ ਦੋ ਨਿਹੰਗਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਪਿਛੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਪਿੰਡ ਵਡਾਲਾ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਨਿਹੰਗ ਸੱਜੇ ਸਿੱਖ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਨੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਸਟਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਦ ਉਹ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੇ ਡਾਕਖਾਨੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਖੜੇ ਸਕੂਟਰ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਖਤ ਲਿਖਦੇ ਸੀ। ਮੌਕੇ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਆਪਣੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨਿਹੰਗ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਉਥੇ ਪੁਜਾ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੰਦੂਕ ਦੂਜੇ ਨਿਹੰਗ ਕੋਲ ਦੇ ਦਿਤੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਰਪਾਨ ਨਾਲ ਮਾਸਟਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਦੀ ਗਰਦਨ ਕੱਟ ਦਿਤੀ ਤੇ ਉਹ ਸਕੂਟਰ ਤੋਂ ਹੇਠ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਸਟਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਡਾਕਖਾਨੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਟੁਟੀਆਂ ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਧੜ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਸਿਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਾਫ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮੌਕੇ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਤਿੰਨ ਪੁਲਸੀਏ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਫੁਪ ਜਾਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ।

ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਹੰਗ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਇਸ ਕਤਲ ਮਗਰੋਂ ਨਿਹੰਗਾਂ ਦੀ ਛਾਉਣੀ ਵਲ ਭਜ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਕਤਲ ਮਗਰੋਂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਤਫਤੀਸ਼ ਲਈ ਦੋ ਤਿੰਨ ਨਿਹੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਗਿਛ ਲਈ ਹਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਛਾਉਣੀ ਦੇ 30,40 ਨਿਹੰਗਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਪੁਲਸ ਚੌਕੀ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗੋਲੀ ਬਾਰੀ ਵੀ ਹੋਈ, ਦੋ ਨਿਹੰਗਾਂ ਦੇ ਸਖਤ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਸ ਦੀ ਜਵਾਬੀ ਗੋਲੀ ਬਾਰੀ ਮਗਰੋਂ ਨਿਹੰਗ ਆਪਣੇ ਜਖਮੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਛਾਉਣੀ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਕੁਮਕ ਪੁਜ ਜਾਣ ਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਹੰਗਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਛਾਉਣੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਮੁੜ ਪੁਲਸ ਤੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਤਬਾਹਦਲਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਨਿਹੰਗਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਦੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ ਤੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁਲਸ ਚੌਕੀ ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਮਗਰੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕੁਝ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਪੁਜ ਜਾਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਤੱਥ ਆਉਣ ਕਿ ਪੁਲਸ ਨੇ ਵਧੀਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

ਪਰ ਜਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਮਗਰੋਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਫਿਰਕੂ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਤਾਨ ਲਾਏਗਾ, ਤੇ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਏਕਤਾ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗ ਦੇਣਾ ਨਾ ਮਨਾਸਬ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਏ
ਹੋਏ ਉਸ ਕੋਈ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ
ਕਾਲ ਕੋਠੜੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਤੇ ਘੁਮੰਡ
ਹੋਵੇ।

—ਸਾਈਮਨ ਵੀਲ

ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕੌਮ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ ਉਠਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੇਕਨੀਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਹੋਣੀ ਅੱਖੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਿਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੱਲ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਮੰਗ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਝਗੜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਬੇਲਾਗ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, “ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਠਰ੍ਹਮੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਣਸੁਣੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਤਵਾਦ ਦੇ ਵਸ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।”

ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ, ਜਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਬਹਾਦਰਾਨਾ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪਵਿਤਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਜ਼ਬੂ

ਧਰਮ ਇਕ ਹੈ, ਕੌਮ ਇਕ ਹੈ, ਮਜ਼ਬ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਹਾਲੇ ਤਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮਜ਼ਬ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਵੰਡਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਉਹ ਸਭ ਮਜ਼ਬ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਧਰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ। ਮਜ਼ਬ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਨਫਰਤ ਫੈਲੀ, ਕਤਲ ਹੋਏ, ਉਹ ਸਭ ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ। ਮਜ਼ਬ ਇਕ ਖ਼ੁਬਸੂਰਤ, ਜਾਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਅਰ ਹੈ:

ਇਸ ਸ਼ਹਿਰੇ ਬੇਚਿਰਾਗ ਮੇਂ ਤੂ ਜਾਏਗੀ ਕਹਾਂ।

ਐ ਸਬੇ ਫਿਰਾਕ ਤੁਝੇ ਘਰ ਹੀ ਲੇ ਚਲੂੰ।

ਇਹੀ ਹਾਲ ਸਾਡੇ ਮਜ਼ਬ ਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ 'ਚ ਫਿਰਨ ਲਗਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਹੜਿਆਂ 'ਚ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਨ ਅਤੇ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ।

ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਦਿਆਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਮਜ਼ਬ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਦਿਆਲਾ ਕਿਉਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਹਿੰਦੂ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਦਿਆਲਾ ਕਿਉਂ, ਬਨਾਰਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਦਿਆਲਾ ਕਿਉਂ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਦਿਆਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? — ਮੈਂ ਤਾਂ ਏਸ ਤੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕ ਮਜ਼ਹਬ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਜ਼ਹਬ ਜੇ ਉਹਨੇ ਇਖਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਪੰਝੀ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਖਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦੇ।

ਦਿਨਸਾਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਹਬ ਜਿਹੀ ਖ਼ੁਬਸੂਰਤ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਆਸਤ ਵੀ। ਇਹਨੂੰ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਲੇਕਿਨ ਧਰਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੋਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਜ਼ਬਜ਼ਾਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਿੱਝ ਵੀ ਰਵੇ, ਕਿੱਝ ਵੀ ਕਪੜੇ ਪਾਵੇ, ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰੇ, ਇਹ ਸਭ ਉਸ ਦਾ ਨਿਜੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਧਰਮ, ਮਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ ਤਦ ਤਕ ਦੇਗੇ, ਫਸਾਦ ਬਟਵਾਰ, ਸਾਪਰਦਾਇਕ ਝਗੜੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਤੇ ਧਰਮ ਕਦੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ

ਚਿੱਲੀ : ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ

ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਕਤਲ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਦਾ ਸਿਟਾ ਸੀ। ਰਾਜ—ਪਲਟੇ ਮਗਰੋਂ ਪਿਨੋਚੇ ਦੀ ਫੌਜੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਚੁੰਡਲੀ ਨੇ ਚਿੱਲੀ ਦੀ ਜਨਤਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ੁਲਮ ਵਾਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਹਿਟਲਰੀ ਜ਼ੁਲਮ ਵੀ ਮਾਤ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰਾਜਸੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦਾ ਖੁਫੀਆ ਤੌਰ ਤੇ ਕਤਲ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਪਿਛੇ ਅਮਰੀਕੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਥ ਸੀ, ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਮੁਢਲੇ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਛਾਪਾ ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਰਥਕ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਅੱਜ ਚਿੱਲੀ ਜਿਹੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 9 ਲੱਖ ਲੋਕ ਬੇਕਾਰ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਫੈਲਾਓ ਤੇ ਵਧਦੀ ਮਹਿਗੀਆਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਕਰ ਮਿਹਨਤੀ ਵਰਗ ਲਈ ਭਾਰੀ ਔਕੜਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਫਾਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਸੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਭੈ-ਭੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਬਰਦਾਸ਼ਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੈ।

ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਖਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚਿੱਲੀ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ, ਖਾਸ ਕਰ ਤਾਬੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਦਾ ਹੀ ਪਿਨੋਚੇ ਦੀ ਫਾਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਖਤੀ ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰ ਆਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਫਾਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਖਾਣ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਫਾਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੁਣ ਏਨਾ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਖਾਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਦਸਤੇ ਭੇਜ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਭੈ ਭੀਤ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਕੇ ਫਾਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਜਬਰ ਦਾ ਤਿਖਾ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਚੋਟ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਆਮ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲਹਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗ ਸੰਗ ਖੜੋਤੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਚਿੱਲੀ ਦੀ ਬਹਾਦਰ ਜਨਤਾ ਤੇ ਪੂਰੀ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਏਕਾ ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਏਗੀ ਉਥੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਅੰਤ ਦਾ ਵੀ ਮੁਢ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਵੇਗਾ।

ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਦਲ ਖਾਲਸੀਆਂ ਵਿਚ ਝੜਪ

ਲੁਧਿਆਣਾ—ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਗਰੁਪਾਂ ਵਿਚ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਝੜਪ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਜਥਰਦਸਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਵਿਚ ਵੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ।

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਗਰੁਪ ਨੇ, ਜਿਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਠੇਕੇਦਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਹ ਦਲ ਖਾਲਸੀਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਛੱਤ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅੰਗੇ ਸੜਕ ਉਤੇ ਖੜੀ ਪੁਲਸ ਤੇ ਇੰਟਾਂ ਵੱਟੇ ਮਾਰਨ ਲਗ ਪਏ। ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਪੁਲਸ ਸ੍ਰੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁਲਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸੋਫਾ ਵਾਟਰ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਬੋਤਲਾਂ ਵੀ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕਿਸੇ ਪੁਲਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਥਰਾਓਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਨਸ਼ਟ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਫਗਾਨ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੌਰੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ — ਯਾਕੂਬ ਖਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਯਾਕੂਬ ਖਾਨ ਨੇ ਅਫਗਾਨ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਡੀਓ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਨੇਵਾ ਵਿਜ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਯਾਕੂਬ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹਾਲਾਂ ਕੋਈ ਫੌਰੀ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਆਸ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਗਲਬਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਿਰਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੱਲ ਲਈ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਗੀਆਂ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ 'ਚੋਂ ਮਿਲੀ ਲਾਸ਼ 'ਐਚ. ਐਸ. ਪਿਸਤੌਲ' ਦੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ—ਬੀਤੇ ਦਿਨ 11 ਜੂਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ ਵਿਚੋਂ ਬੇਰੀ 'ਚ ਬੰਦ ਮਿਲੀ ਲਾਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਅਧਿਕਤ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਉਤੇ "ਐਚ. ਐਸ. ਪਿਸਤੌਲ" ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਜਿਥੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਿਕਲਦੇ ਗੰਦੇ ਨਾਲੇ 'ਚੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵੀ ਇਸੇ ਨਾਲੇ 'ਚੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਲਈ ਬਣੇ ਨਾਲੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮਨਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਪਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮੈਨਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ—ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਵਲ ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਗੜਬੜ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਹੈ।

ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮੈਨਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਪਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਅਜਲਾਸ ਨਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਉਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਦਿਕਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮੈਨਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਸਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪਿਛੋਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮੈਨਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਦਮ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਿਆਂ ਪਿਛੋਂ ਚੁਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਾਜ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਏ. ਐਸ ਪੁਨੀ ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁੱਜੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਪਿਛੋਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਏਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੁਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਗੇ।

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਟੀ. ਐਨ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਵੀ ਅਜ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜੀਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਗੇ।

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ—ਇਥੋਂ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਬੁਲੰਦਵਾਲ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਡਾਕਟਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲ ਰੋਕੇ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰੇਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਪੁਰਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਦਰਪਣ

'ਪਰਤਾਪ' ਵਿਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਕਾਰਨ ਦੋ ਮੌਤਾਂ-ਕਈ ਫੱਟੜ

ਜਲੰਧਰ—ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਵੀਰ ਪਰਤਾਪ' ਦੇ ਦੋ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕੇਵਲ ਕਿਸ਼ਨ ਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਹਲਾਕ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਆਇਆ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪਾਰਸਲ ਬੰਬ ਫਟਿਆ।

ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਤਨਾਓ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਦੀ ਨਾਅਹਿਲੀਅਤ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਰੋਸ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚਲ ਰਹੇ ਸੋਡਲ ਮੰਦਰ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨੇ ਵੀ ਗੜਬੜ ਅਤੇ ਝੜਪਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੰਦਰ ਦਾ ਝਗੜਾ ਕੁਝ ਨਿਹੰਗਾਂ ਵਲੋਂ ਇਥੇ 'ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ' ਗੱਡ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਨਿਹੰਗਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਿਮਾਡ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੋਡਲ ਤੋਂ ਕੋਈ 70 ਕੁ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਰ ਅਤੇ ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਸ੍ਰੀ ਭੁਲਰ ਮੰਦਰ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਟਰਸਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੋੜਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸੋਡਲ ਮੰਦਰ ਦੁਆਲੇ ਚਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੀਆਂ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਗਰੁਪਾਂ ਨੇ ਸੋਖਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਜਥਰਦਸਤੀ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਗਰੁਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਉਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਦੇ ਇਕ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੋਡਲ ਮੰਡਲ ਦੇ ਤਨਾਓ ਦੀ ਖਬਰ ਤੋਂ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

'ਵੀਰ ਪਰਤਾਪ' ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹਨ। ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਪਰਤਾਪ ਭਵਨ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਡਾਕ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਖੂਰੀ ਤਰਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਆਕਾਊਂਟ ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਹਾਲ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਔਲ ਲੱਗ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ ਵਿਚ ਭਾਜੜ ਪੈ ਗਈ।

ਬੰਬ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕਰੜੀ ਨਿੰਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਉਤੇ ਸਿੱਧਾ ਵਾਰ ਹਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਹਿੰਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਾਖਾ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਭਸੀਨ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਭਵਨ ਉਤੇ ਸੁਟੇ ਗਏ ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਪਰਤਾਪ' ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਬੰਬ ਨਾਲ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸੁਟੇ ਗਏ ਦੋ ਬੰਬਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਫਟਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਾਮੂਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਰਤਾਪ ਵਿਚ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਹ ਖਿਆਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਿਨਾਉਣੀ ਹਰਕਤ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਮ ਵਾਂਗ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਉਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਟੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਜਾਗੂਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੂਲਰ ਟ੍ਰਿਸਟੀਕੋਟ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਸੀਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਭੜਕਾਹਟਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫਿਰਕੂ ਅਮਨ ਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ। ਭਸੀਨ ਦੇ ਦੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਮੁਅਸਰ ਕਦਮ ਚੁਕੇ।

ਕੋਈ ਤਿਖਾ ਸੀ ਦੱਸਦੇ ਅਗਨੀ 'ਚ ਜੋ ਬੁਝੀ,
ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਅੰਬਰੁ ਕੋਈ ਹੋਰਾਨ ਕਰ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕਰਨ --ਮਨਚੰਦਾ

ਦਿੱਲੀ—ਸ: ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮਨਚੰਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਕੋਤਵਾਲੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪੁਰ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਦੇ ਅਵਸਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਪੁਰ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕਰਨ।

ਪਤਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਾਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਕੇ ਨੌ ਵਜੇ ਘਰ ਮੁੜ ਆਇਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇਕ ਚਾਂਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਵੇਖ ਕੇ ਤੜਫ ਉਠਿਆ। ਮੇਵਾ ਲਾਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ 23 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨਰੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੰਟ ਚੁਕ ਕੇ ਮਾਰੀ ਤੇ ਫੇਰ ਦਾਤਰ ਨਾਲ ਉਸ ਉਤੇ 21 ਵਾਰ ਕੀਤੇ। ਮੇਵਾ ਲਾਲ ਤੇ ਉਹਦੀ ਉਸੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਫੇਰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਨਰੇਸ਼ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਇਕ ਬੇਰੀ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਸੁਟ ਦਿੱਤੀ ਸਵੇਰੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ।

ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ ਢਾਹ ਲਾਈ —ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ— ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਾਮ ਧਰੀਕ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਚੇਤ ਰਿਹਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਇਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕਹੀ ਹੈ।

ਪਾਰਸਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਆਇਆ -- ਚੰਦਰ ਮੋਹਣ

ਜਲੰਧਰ—ਵੀਰ ਪਰਤਾਪ ਦੇ ਸਿਪਾਕ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਮੋਹਣ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਫਟਨ ਵਾਲਾ ਪਾਰਸਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਦਾ ਸਿਰਨਾਮਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਮੋਹਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਲਗਪਗ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ ਅਤੇ ਇਕ ਦਮ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਢੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਤੱਕ ਪੁਲਸ ਦਫਤਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸੀ।

ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਸਲ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਦਾ ਨਾਂ 'ਵੀ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਡਬਲਯੂ' ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਮੋਹਣ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਾਂਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਪਾਰਸਲ ਲਗ ਪਗ 8x6 ਇੰਚ ਦੇ ਸਾਈਜ਼ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ "ਜੇ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਇਸਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।" ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਪੱਤਰ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲ ਚੁਕੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ— "ਇਹ ਵਾਪਰਨਾ ਹੀ ਸੀ—ਵਾਪਰ ਗਿਆ—ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ—ਇਸਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮੈਂ ਸਾਂ।"

ਸ੍ਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਸੋਡਲ ਮੰਦਰ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਇਸਦਾ ਉਤਰ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਦਿਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੁਲਸ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਜਿਦਾ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਤੋਂ ਖਤਰਾ

ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ—ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸਾਜਿਦਾ ਬੇਗਮ ਨੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਤੋਂ ਜਾਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

SUCCESS THROUGH SERVICE & EXPERIENCE BUYING, SELLING OR TRADING

- * Homes (new or old)
- * Investment Properties
- * Commercial & Industrial or any other kind of Real Estate Property

Ajaib S. Janda

In Business since 1971

UNITED REALTY LTD.

2443 Kingsway, Vancouver, B.C.

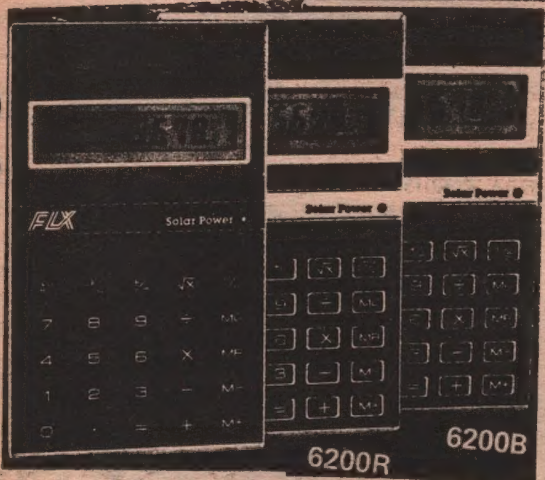

ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖ਼ੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਜੰਡਾ

ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫ਼ੁਨ ਕਰੋ

PH. BUS. 437-9431
RES. 434-4660

BUY DIRECT FROM IMPORTER

De-Luxe Super-slim Solar Cell Calculator \$15.95
Batteries not required

Special Sale On Wall Clocks
Starting from \$59.99 & up

We've 30 different kinds of wall clocks

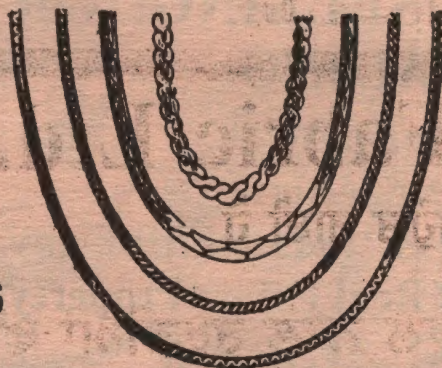
Ladies and Mens SEIKO WATCHES
Entire Stock **40% off**

Every Watch in Our Stores
Marked Down 20% to 60%

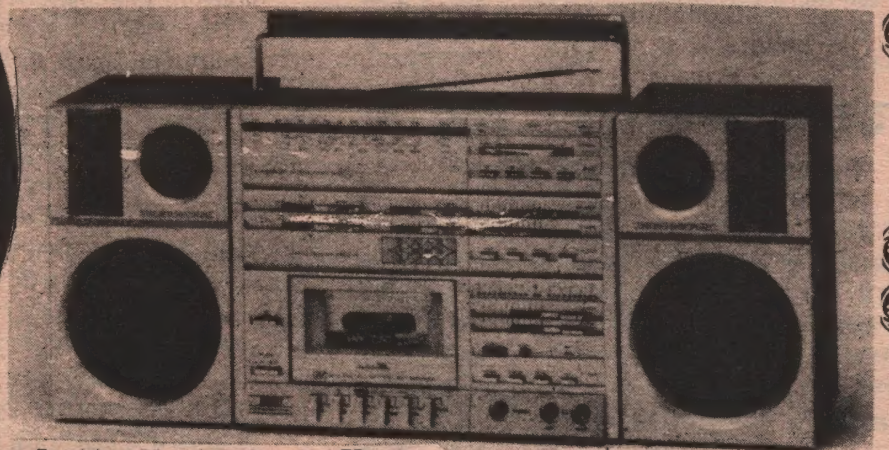
SALE 30" WITH WHEELS — \$39.95
32" WITH WHEELS — \$49.95

10K SOLID GOLD CHAINS & BRACELETS

JTR 1305

JIL Citizen Portable Stereo Cassette Recorder With AM/FM/SW₁/SW₂/FM Stereo Receiver and 4-Band Graphic Equalizer

- Precision slide-rule tuning with LED pointer
- Built-in AFC
- LED FM stereo indicator
- LED tuning and battery indicators
- External 75 ohm/300 ohm FM antenna terminals
- Telescopic antenna
- Soft-touch cassette operation
- Full auto stop
- Digital tape counter and reset
- CPS: One program search system
- LED Record indicators
- Normal/Chrome/Metal tape selector

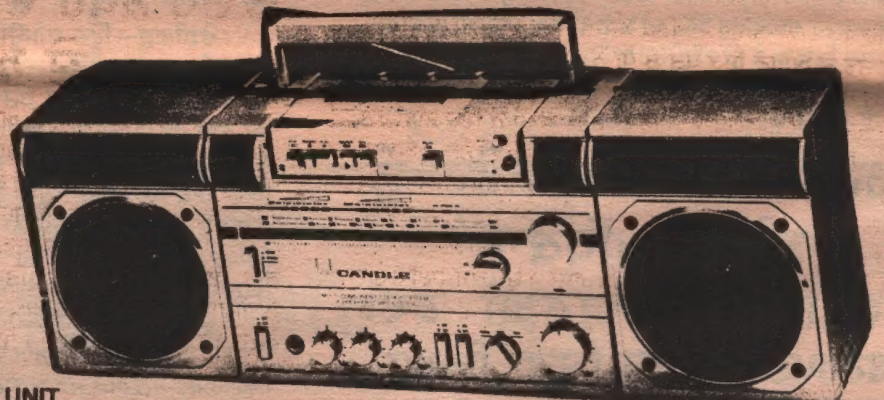
110/220 Voltage

Good For India

Reg. \$340—
Now **\$229.95**

JTR 1304

JIL Candle AM/FM Stereo Radio with Removable Cassette Recorder and Detachable 2-Way Speaker System

MAIN UNIT

- Slide-rule tuning dial
- Built-in telescopic antenna
- LED FM stereo indicator
- FM stereo/Mono switch
- Rotary volume/Balance/Bass/Treble controls
- Audio mute switch
- Loudness switch
- Radio/Tape/Aux function selector
- Left/right condenser mics
- Left/right mic jacks
- Left/right Aux RCA and DIN jacks
- AC/DC 12V/Batteries (not included) operation
- Power ON/OFF switch

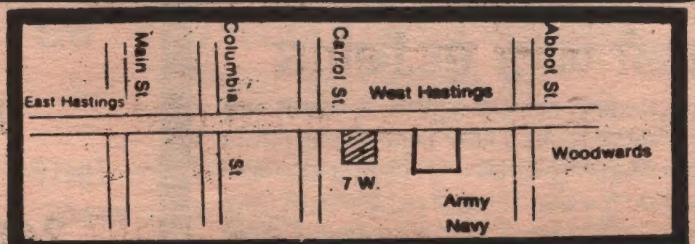

Reg. \$299.⁰⁰ Now **\$219.⁹⁵**

COMPLETE STOCK Ladies & Mens COLORED STONE RINGS 50% OFF

LONDON LOAN & PAWNBROKERS LTD. SHALIMAR GIFTS LTD.
7 West Hastings, Vancouver 685-7050

ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਦਾ ਮੈਡਲ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਹੌਲਦਾਰ ਕਲਰਕ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ, ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ, ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਲੀਗ, ਪੰਜਾਬ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਰਨੈਲ ਨੂੰ 'ਚੀਫ ਆਫ ਦੀ ਆਰਮੀ ਸਟਾਫ, ਭਾਵ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਗਜ਼ਟਿਡ ਆਸਾਮੀਆਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਆਦਿ ਇੰਡੀਆ ਦੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਵਤੀਰਾ ਅਪਣਾਏ ਅਤੇ 'ਭਾਰਤ ਰਤਨ' ਮੈਡਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ (ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਭਰੋਸੇ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਤਿੰਨਾਂ ਲਿਸਟਾਂ ਭਾਵ ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ 83, ਦੂਜੀ ਜੁਲਾਈ 83 ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਅਗਸਤ 83 ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜੂਨ ਤੀਸਰੇ ਹਫਤੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਕਦੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਅਪਰੈਲ 1979 ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਭਤੀਜੇ ਨੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿਤਾ

ਜਗਰਾਉਂ—ਮੋਗਾ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡ ਢੁਡੀਕੇ 'ਚ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਇਕ ਸਕੇ ਭਤੀਜੇ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਗੋਹਰਾ ਨਾਮੀ, ਇਕ ਨਾਈ ਦੋਸਤ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਕੇ 65 ਸਾਲਾ ਚਾਚੇ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁਟ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਨਾਲ ਦੀ ਗੁਜਰਦੇ, ਰਜਵਾਹਾ ਚੜ੍ਹਕੇ 'ਚ ਰੋੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਮਕਤੂਲ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਥ 7 ਕਿਲੋ ਜ਼ਮੀਨ, ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਸਕੇ ਭਤੀਜਿਆਂ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ (ਕਾਤਲ), ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮੀ ਹਿੱਸਾ-ਨਾਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਪੈ ਗਈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮਕਤੂਲ ਚਾਚਾ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ-ਨਾਮਾ ਤੁੜਵਾ ਕੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਰਾਤ ਘਰੇ ਹੀ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਆਪਣੇ ਚਾਚਾ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟਕੇ ਨਾਈ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੋਲ ਦੀ ਵਗਦੇ, ਰਜਵਾਹਾ ਚੜ੍ਹਕੇ 'ਚ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿਤਾ। ਪਲਸ ਬਾਣਾ ਪੜਾਉ ਮਹਿਣਾ ਵਲੋਂ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਰਾਮੁਵਾਲਾ ਦੇ ਲਾਗਿਉਂ, ਮਕਤੂਲ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕਰਕੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੋਹਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਟੱਬਰ ਵਲੋਂ ਖੁਦਕਸ਼ੀ

ਵਿਜੇਵਾੜਾ—ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਇਕ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਪੁਤ ਤੇ ਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਨੇ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਇਸ ਟੱਬਰ ਦਾ ਇਕ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਮਾਸੂਮ ਮੁੰਡਾ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਸਾਂਝਾ ਖਤ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਵਾਂ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਲੈ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੀ ਖਤਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਬੁਧਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਵਾਪਰੇ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਦਮੇ ਦਾ ਰੋਗ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਉਹ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋ ਗਏ ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਮੋੜਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਾ ਦੇਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ।

ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਗਰਮੀ ਦਾ ਕਹਿਰ -- ਤਿੰਨ ਮੌਤਾਂ

ਜਲੰਧਰ—ਸਮੁੱਚਾ ਪੰਜਾਬ ਏਸ ਵੇਲੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਕਹਿਰ ਹੇਠ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਥਾਂ ਤੇ ਲੋਹੜੇ ਦੀ ਗਰਮੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਗਰਮੀ ਆਪਣੇ ਜੋਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਾਂ-ਅੱਖ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਭਖ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ "ਆਇਆ ਸਿਆਲ ਮਰੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਆਇਆ ਹਾੜ ਮਰੇ ਗਰੀਬ" ਤੇ ਅਖਾਣ ਵਾਂਗ ਇਹ ਗਰਮੀ ਵੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਦਾ ਖੋਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੰਗੇ ਤੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਖਬਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਗਾ—ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਸੜਕ ਉਤੇ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਖਤ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਗਾ ਹਸਪਤਾਲ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਉਤੇ ਗਰਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ 8 ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਹੜੀ ਤੇ ਨੀਮ ਬੋਹੜੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾਏ ਗਏ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਬੱਚੇ ਤੇ ਇਕ ਔਰਤ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਕੇ ਬਚਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਫਗਵਾੜੇ ਵਿਚ ਸਖਤ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਇਕ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਬਡਚੱਕ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਖਤ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਣ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪੇਤਾਂ ਵਿਚ ਤੁੜੀ ਲੈਣ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਖਤ ਤਵਾੜ ਕਾਰਨ ਬੋਹੜੇ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਬੋਤੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ

ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ਨਕਲੀ ਪਹਾੜ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ

ਤਰਨਤਾਰਨ—ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦਰਿਆ ਬਿਆਸ ਉਪਰ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਲਈ ਨਕਲੀ ਪਹਾੜੀਆਂ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਉਸਾਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਰੈਸਟਹਾਊਸ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਤੇ ਹੁਏਂ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਲਈ 1000 ਜਾਮਨ ਦਾ ਰੁੱਖ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦ ਨਵੇਂ ਟੈਂਕਰ ਖਰੀਦੇਗਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਕੇਂਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਵਿਜੈ ਭਾਸਕਰ ਰੈਡੀ ਨੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਨਿਗਮ ਨੇ ਨਵੇਂ ਜਹਾਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੌਤਵ ਪੂਰਨ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਿਗਮ ਨੇ ਹਰੇਕ 62,500 ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. ਬੀ. ਵਾਲੇ ਐੱਨ ਨਵੇਂ ਟੈਂਕਰ ਦਰਅਮਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤੇ ਦਸਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਟੈਂਕਰ ਐਸ. ਸੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਨਿਗਮ ਨੂੰ 10 ਆਫ ਸ਼ੇਰ ਸਪਲਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਸਿੰਘਪੁਰ ਤੋਂ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਆਗਿਆ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੀ ਰੈਲੀ 'ਚ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸ: ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸ: ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ ਸਾਬਕ ਐਮ. ਪੀ. ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੀ ਭਾਰਤ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਬਲਿਕ ਸਵਾਗਤੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਰੂਸ ਵਿਚ ਸਾਬਕ ਭਾਰਤੀ ਸਰੀਰ ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਥੱਧੀ ਮਿਲੇ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਪਰਕਤ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਇਆ।

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਓ ਗੁਪਤ ਦਾ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜੈਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਹੋਰੀ ਬਰਨਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਫਰੀਕੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਗਲਬੇ ਤੋਂ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਪੀਅਰਟੇ ਰੀਕਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਫਰੀਕੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਗਲਬੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰਾਜੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਰਗਤ ਵਰਗਾਂ ਵਲੋਂ ਪਛਾੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਬਰਨਜ਼ ਦਾ ਬਿਆਨ 'ਵੈਰ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਗੈਰ ਦੋਸਤਾਨਾ' ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟਿਕ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਅਭਵਾਦੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਪਿਠ ਉਤੇ ਹੱਟ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬਰਨਜ਼ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਦੂਲ ਹੋ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਗੜਬੜ ਕਰਨੀ ਸੀ

ਜਲੰਧਰ—ਭਰੋਸੇ ਯੋਗ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੇਲ ਸਰਵਿਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਸ ਸਰਵਿਸ ਮੁਅਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਰੇਲ ਰੋਕੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਗੜਬੜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।

ਕੁੜੀ ਜੰਮਣ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰ ਵਲੋਂ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਦਾ ਜਤਨ

ਧਾਰੀਵਾਲ—ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਇਕ ਸ਼ਾਦੀ ਸੁਦਾ ਲੜਕੀ ਵਲੋਂ ਧਾਰੀਵਾਲ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਨਕਾਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਘਟਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਸ਼ਾਰਦਾ ਰਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਵਾ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਸ਼ੀ ਭੂਸ਼ਨ ਬਟਾਲਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਬੱਚੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿਤੀ। ਪਰ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਪੁਲਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੇ ਘਰ ਪਹਿਲੀ ਲੜਕੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਨਕਾਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਬਗੜਾ ਜੰਜ ਬਰੰਗ ਵਾਪਸ

ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ—ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਠੇਠਰ ਕੇ ਵਿਖੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਘਰ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਇਕ ਬਰਾਤ ਆਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਬਰਾਤੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੁਟਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਰਾਤੀ ਸ਼ਰਾਬੀਹੋਏ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਚਾਂਗਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਅਖੀਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅੱਕ ਕੇ ਲਾੜੇ ਸਮੇਤ ਬਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਟਿਆ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਬਰਾਤ ਬਰੰਗ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿਤੀ।

KANAK GROCERY & VIDEO STORE

9377- SCOTT ROAD, DELTA, B.C.

Phone : 584-4443

ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਤੇ ਸਸਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਵੀਡੀਓ ਮੂਵੀਆਂ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। 15 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਨਵੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਵੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ

ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਤੇ ਮੂਵੀਆਂ ਰੈਂਟ ਲਈ :-

ਨਾਨ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਮੂਵੀ — \$1.00/ Everyday
ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ — \$2.00/ Everyday
Weekly — \$3.00

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ :- 584-4443

Payal Sari & Fabric Ltd.

ਤੇ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਪਮਿੰਟ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ

\$7.00 ਵਾਲੇ ਸੂਟ

\$20 ਵਾਲੇ ਸੂਟ ਹੁਣ \$12.00 ਵਿੱਚ

\$25 ਵਾਲੇ ਸੂਟ ਦੁਪੱਟੇ ਸਮੇਤ

\$40 ਵਾਲੇ ਸੂਟ ਹੁਣ 25 ਡਾਲਰ ਵਿੱਚ

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੱਖੜੀਆਂ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ

ਪਾਇਲ ਸਾੜੀ ਐਂਡ ਫੈਬਰਿਕ ਲਿਮਟਿਡ

9379 Scott Road Delta, B.C.

Ph.: 584-6011

ਤੇ ਮੇਲ ਆਰਡਰ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ (C.O.D.)

ਬੀ. ਸੀ. ਦਾ ਨਵਾਂ ਬਜਟ

7 ਜੁਲਾਈ 1983 ਨੂੰ ਬੀ. ਸੀ. ਦਾ ਨਵਾਂ ਬਜਟ (1983-84) ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੁਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ :-

1. ਸੋਸ਼ਲ ਸਰਵਿਸ ਟੈਕਸ 6 ਤੋਂ 7 ਫੀ ਸਦੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
2. ਸੱਤ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹੁਣ ਟੈਕਸ ਲੱਗੇਗਾ। ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੂਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਟੈਕਸ ਲੱਗੇਗਾ।
3. ਸਿਗਰਟਾਂ ਅਤੇ ਤਮਾਕੂ ਉੱਤੇ ਦਸ ਸੈਂਟ ਦਾ ਵਾਧਾ।
4. ਸਭ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸੱਤ ਫੀ ਸਦੀ ਟੈਕਸ।
5. ਹੋਲਬ ਕੋ-ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਫੀਸਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ।
6. 15000 ਬਿਜਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਤੇ ਪਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟਾ।
7. ਨਵੀਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਇਨਡਸਟਰੀਅਲ ਪਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਦੀ ਛੋਟ।
8. ਮੇਰੀਨ ਬੈਂਕਰ ਵਿਊਲ ਦੇ ਟੈਕਸ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ।

ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਘਾਟੇ ਦਾ ਬਜਟ ਹੈ। ਆਉਂਦੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੀ 1.6 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪਵੇਗਾ।

ਦਿਲੋਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਦਰਦੀ ਵਲੋਂ ਭੁਖ ਹੜਤਾਲ ਜਾਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਪ. ਸ. ਸ. ਫ. ਦੇ ਆਗੂ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੰਗਾਂ ਮਨਵਾਉਣ ਲਈ 19 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਭੁਖ ਹੜਤਾਲ ਉੱਤੇ ਹਨ, ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਹ 50 ਮਿੰਟ ਬੇਹੋਸ਼ ਰਹੇ।

ਉਹਨਾਂ ਗੁਲੂਕੋਸ਼ ਲਗਵਾਉਣ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਬਰਫ ਵਾਂਗ ਠੰਡਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਛਾਤੀ, ਪੇਟ ਤੇ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਦਰਦਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਸੋਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਬਿਸਤਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਸਕਦੇ।

ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 16 ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ 401 ਨੰਬਰ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਛਾਥ ਵਿਚ ਖੂਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਟੇਟ ਮਨਿਸਟਰੀਅਲ ਸਟਾਫ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੰਤ ਦਰਦੀ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ 6 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ 17 ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਭੁਖ ਹੜਤਾਲ ਉੱਤੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਲੋਂ ਸਹਾਇਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਕੈਨਿਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤੀ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਤੇ ਵੀ ਦਸਖਤ ਹੋਏ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ 6600000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੈਨੇਡਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਹਾਇਤਾ ਤੇਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਤੇਲ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕੀ ਤੇਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੇਲ ਕੌਮੀ ਡੋਅਰੀ ਉਸਾਰੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਪਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਸਮਝੌਤੇ ਸਮੇਂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਕੱਤਰ ਪੀ. ਕੇ. ਕੋਲ ਅਤੇ ਕਨੇਡੀਅਨ ਹਾਈਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹੈਡਬਿਨ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਮਕੈਨਿਨ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੋਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਮਕੈਨਿਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਹੋਰ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੁੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਨਿਰਯਾਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੁਆਲ ਉਠਾਏ। ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਅਤੇ ਧਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਹਿਮ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਪਰੋਜੈਕਟ ਲਗਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਵਿਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਨੇਡੀਅਨ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ।

ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸਮੇਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਸਲੇ ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਵਿਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਕਪੂਚੀਆ ਬਾਰੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵੱਖਰੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਸਖਤ ਪੌਜੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ।

ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਧਾਰਮਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹਨ—ਢੀਂਡਸਾ

ਜਲੰਧਰ—ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਜੋ ਕਿ ਅਜ ਕੱਲ ਬਰਤਾਨੀਆ ਗਏ ਹਨ, ਨੇ ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਅੱਖੇ ਨਹੀਂ। ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਇਤਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਪਾੜਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸੈਕੂਲਰ ਸੋਝਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਿੰਦੂਪੁਣੇ ਦਾ ਸੁਆਲ ਉਭਾਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੇ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਤਮੰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਮੁਤਾਬਕ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਜੋ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਉਹ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕਰਵਾਏਗੀ।

—ਬੀ. ਸੀ. ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਡਿਸਮਿਸ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

ਜੰਮੇਗੀ — ਦੀਵਾਰੇ ਚੀਨ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ

ਭਾਰਤ, ਆਸਾਮ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਇੱਕ 270 ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਕੰਧ ਉਸਾਰੇਗਾ। ਤਾਂ ਕਿ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਲੋਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਵਾਸੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ। ਫਰਵਰੀ 83 ਵਿਚ ਨਜਾਇਜ਼ ਆਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਝਗੜੇ।

ਕਾਰਨ ਲਗਪਗ 4000 ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਸਾਮ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਹਿਤੋਸ਼ਵਰ ਸੋਕੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਧ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਇਸੇ ਸਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੰਧ ਦੀ ਉਚਾਈ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਕੀਆ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।

ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ

ਢਾਕਾ—ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਾਰਚ '85 ਵਿਚ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੌਮੀ ਰੋਡੀਓ ਤੇ ਟੈਲੀਵੀਯਨ ਤੇ ਲੈਫ. ਜਨਰਲ ਅਰਸ਼ਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 1984 ਵਿਚ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਆਮ ਚੋਣਾਂ 1985 ਵਿਚ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਦਿਨ 'ਚ ਕਈ ਵਾਰ ਘਟਦੀ ਵਧਦੀ ਹੈ

ਜਾਰਜੀਆ (ਅਮਰੀਕਾ) — ਇਥੋਂ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਵਿਚ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਰੰਗ-ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਘਟਦੀ ਵਧਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਉੱਤੇ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਗਰਦਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤਰੰਗ-ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਾ-ਵਜਾਹ ਉਦਾਸ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।

ਖੋਜ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਜਰਬਾ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨ ਬੰਦ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਬੈਟਰੀ ਦੀ ਲੋਅ ਮਾਰੀ ਗਈ। ਅੱਖ ਦੇ ਰੈਟੀਨੇ ਨੇ ਲੋਅ ਮਾਰਨ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਦਿਮਾਗ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਖ ਉੱਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਐਨਕ ਲਾਉਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਲਾਹੁਣੀ ਹੈ।

INDIA CLOTH HOUSE

6565 Main Street Vancouver, B.C.

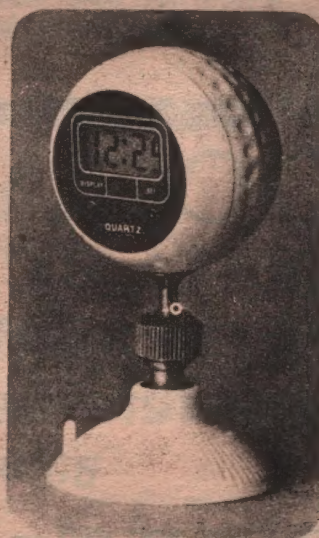
ਫੋਨ : 321-7866
ਜਾਂ 327-1888

ਕੱਪੜੇ ਦੀ
ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੇਲ
ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਓ

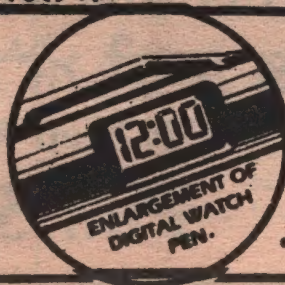
ਅਸੀਂ ਹੋਲ ਸੇਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਭਰਾ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ
ਗੇਟੇਲ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋਲ ਭਾਅ 'ਚ ਖਰੀਦੋ
ਲੱਕੀ ਡ੍ਰਾਅ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ:— ਟੈਲੀਫੋਨ ਸੈਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ
am/fm ਕਲਾਕ ਰੇਡੀਓ ਵੀ ਹੈ
ਅਤੇ 10 ਹੋਜ ਵੱਖਰੇ 2 ਸੁੰਦਰ ਇਨਾਮ

ਸਟੋਰ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ
ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੇਲ

ਘੜੀ ਵਾਲਾ ਪੈਨ

NOW FOR THE COST OF A FIRST QUALITY
PEN YOU CAN HAVE A DIGITAL WATCH
AT YOUR FINGERTIPS... A USEFUL
WRITING TOOL OR A GIFT FOR
FRIENDS SEVER

per customer

2.99

'ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਗ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਹੈ' ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਭਿੰਡਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਵੀ ਨਿੰਦਾ

ਮੁਕਤਸਰ—ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਸੁਬੇ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਫਾਉਟੀ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ 12 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ 8 ਆਈ. ਜੀ. ਬਣਾ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਤੇ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਵੱਖਰੇ ਹਨ? ਸ੍ਰੀ ਭਿੰਡਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅਫਸਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅਮਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕਿਆ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿਚ ਸਰਾਫਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਲੁਟੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨੌਕ ਹੇਠਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ: ਟੋਹੜਾ ਜੋ ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਗ ਸਰਬ ਹਿੰਦ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਹੈ ਜੋ 1956 ਵਿਚ ਰੀਜਨਲ ਫਾਰਮੂਲੇ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਤੇ ਸਵਰਗੀਆ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਪੰਡਤ ਪੰਤ ਦੇ ਦਸਖਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ 500 ਗਜ਼ ਤਕ ਪਵਿਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਮੰਨ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 200 ਗਜ਼ ਤਕ ਹੱਦ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੀਲੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਮਨ ਕੇ ਹੁਣ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ: ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਅਟਾਰੀ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਹਾਵਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਤੇ ਦੋ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਸ਼ੀਤਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਖਾਸ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ "ਸ਼ੀਤਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕੰਡਿਆਂ ਤੇ ਘਸੀਟਣ ਕਾਰਨ ਤੇ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਜੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਉਹ ਅਤੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਨ। ਸ: ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਫੌਜੀ ਨੌਜਵਾਨ ਗ੍ਰੰਮ ਹਨ। ਫੌਜੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਪਰੇਸ ਨੇ ਉਸਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਤੇ ਸਟੇਨਗਨ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਸੱਤ ਭਿੰਡਰਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਰੇਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਤੇ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹਥੋਂ ਹੋਏ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਵੀ ਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਇਹ ਪੁੱਛ ਜਾਣ ਤੇ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਮੰਗਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਅੜਿੱਕੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸ: ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਅੜਿੱਕੇ ਹੀ ਅੜਿੱਕੇ ਹਨ। ਹੈਡਵਰਕਸ ਸਾਡੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਦਰਿਆ ਸਾਡੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਹਨ, ਪਾਣੀ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਕਾਬੇਰੀ, ਨਰਬਦਾ, ਰਾਵੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਟਾਰਮਿਕ ਪਲਾਂਟ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਰੁਪਏ ਪਿਛੇ ਕਤਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਉਧਾਰੇ ਲਏ ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਰੁਪਏ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਨਾ ਮੋੜਨ ਤੋਂ ਗੁਮੇ ਵਿਚ ਆਏ ਸਤਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਇਕ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਈਪੁਰ ਸਥਿਤ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨੌਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਰੁਪਏ ਉਧਾਰ ਲਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਲਈ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਚਾਕੂ ਖੋਬ ਦਤਾ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਭਰਾ ਸੁਨੀਲ ਛਡਾਉਣ ਲਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਦਿਤਾ। ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਤੀਜਾ ਭਰਾ ਅਨਿਲ ਆਇਆ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿਤਾ। ਇਕ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦ ਕਿ ਦੋ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਜਮਾਨਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦੋਸਤੋ, ਜੀਣ ਦਿੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅੱਜ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਦਮੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਨੂੰ 'ਅਯੋਗ' ਦਸਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਸਮਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਦੇਵੇਗਾ।"

ਅਕਾਲੀ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ "ਗੈਰ ਵਾਜਬ" ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਇਹ ਸਮਸਿਆ ਗਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ 5 ਸੌ ਅੰਗਤਾਂ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਦੁਖਾਂਤ ਟਾਲਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਮਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਗਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਵਾਉਣ ਲਈ ਤਸੱਦਦ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਬੇਲੋੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਚੈਲੰਜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੈ ਉਹ ਅਮਨ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਮੇਲਜੋਲ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਹੈ। ਕੌਮ ਫਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਦਿਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਜੇਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਯਾਦ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਘਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਹਾਂ ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਹਾਂ।

ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਉਸਾਰੂ ਕਦਮ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੁੰਗਾਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ਲੇਪਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਯਕਜਹਿਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਪਟਦੇ।

ਉਹਨਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹੇ ਤਿਖੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਸਿਆ ਤੇ ਮੰਗਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਠਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸਤਰੀ

ਗੁਰੂ ਹਤਿਆ ਕਾਂਡ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ—ਜ਼ਿਲਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ: ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹਤਿਆ ਕਾਂਡ ਦੇ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇਥੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰਖਿਆ ਐਕਟ ਅਧੀਨ 25 ਮਈ 1983 ਤਕ ਇਥੇ ਜੇਲ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ 22 ਜੂਨ ਤੋਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਵੇਂ ਹੁਕਮ ਨੰਬਰ 3094 ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁਧ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਉਜਰਦਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ 3 ਹਫਤਿਆ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨੂੰ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 123-ਏ, 120-ਬੀ ਅਤੇ 153-ਏ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਸ: ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 44 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸੇਠੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ

ਜਲੰਧਰ—ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗੁਰੂ ਮੰਤਰੀ ਸੇਠੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੇ ਟਿਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਟਰਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਫਾਜਿਲਕਾ, ਅਬੋਹਰ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਦਾ।

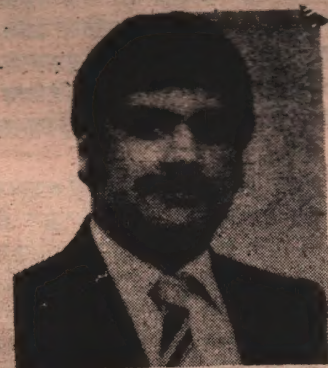
17 ਜੂਨ ਦੇ ਰੋਲ ਰੋਕੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵੇਲੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਸਿਆਣਪ ਭਰਿਆ ਕਦਮ ਚੁੱਟਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਲੋਂ ਧਰਨੇ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਆਸ ਬੱਝੀ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਲ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਤੁਰੇਗੀ।

ਜੀਣ ਦੀ ਨਾ ਹੀਬ ਕੋਈ ਮਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਹੁਣ, ਕੁੰ ਮਿਰੇ ਸਾਹਵੇਂ ਰਹੇ ਖਾਹਿਸ ਹੈ ਮੇਰੀ ਆਖਰੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹੇ ਜਹਿਰੀਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਸੱਦਦ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੜਕਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੌਟਰੀ ਪਬਲਿਕ

ਬੀ. ਏ. ਐਲ. ਐਲ. ਬੀ (ਪੀ.ਯੂ.)

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ B.A.L.L.B. (Pb.U.)
(ਸਾਬਕਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈਕੋਰਟ)

- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨੌਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:—
- ਘਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ੀਦਣ, ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਮੋਰਗੇਜ਼ ਲੈਣ, ਦੇਣ ਜਾਂ ਕੈਂਸਲ ਕਰਨੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ
 - ਵਸੀਅਤ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮੇ, ਐਗਰੀਮੈਂਟ, ਡੈਕਲਾਰੇਸ਼ਨ, ਐਗਰੀਮੈਂਟ, ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਲਈ "ਰਾਹਦਾਰੀ"
 - ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ

ਅਤੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਆਮ ਮਸਲੇ ਤੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ

7-4857 Kingsway (Opp. Sears) Burnaby, B.C. V5H 2C8

PHONE—Off. 433-8366

Res. 324-4160

ਸਮਾਂ: ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ (ਦਫਤਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)

WILL WHEATON
PONTIAC BUICK GMC LTD.
325-12th St.
NEW WESTMINSTER
FOR

New and used cars, station wagons, new & used truck, van and 4x4 jimmy....for all your driving needs....your well known professional salesman

Kuldip S. Jhand
Grand Salesmaster

Ph. Bus.526-2781 Res.524-4137
Pager 687-7711 #7610

ਅਜ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜੰਗ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਖਿਆਲ ਦੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਅਮਨ ਦੇ ਲਈ ਖੜੋਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ, ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਸੋਝੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਵਲ ਤੋਰੇ ਅਤੇ ਰੂਸ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਕੋ ਰੱਸੇ ਬੰਨ ਕੇ ਗਊ ਗਧਾ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਅਮਨ ਲਹਿਰ ਭਾਰੀ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ, ਸੋ ਖੜੋ ਜਿਹੇ ਹਾਕਮ ਟੈਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਦੇਈਏ। ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੈ।

ਅਗਲਾ ਲੇਖ — ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ।

ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਫਤਵਾ

ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਮੈਨੀਟੋਬਾ)

ਫਤਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਫਤਵਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਭਿਮਾਨ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਸਦੇ ਕੱਟਰਪਣ ਅਤੇ ਹੱਠਧਰਮੀ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਏਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗਿਆਨੀ (priest) ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਤ, ਫਤਵਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਰਾਇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਨਿਯਮ ਕੇਵਲ ਅਸਲੀ ਗਿਆਨੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਅਰਧ-ਗਿਆਨੀ, ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਿਪਾਟੀ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 10 ਜੂਨ 1983 ਦੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ, "ਕੂੜ ਨਿਖੁੱਟੇ ਨਾਨਕ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇਕ ਲੇਖ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਥੱਲੇ ਜਿਸ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਉਹ ਲੇਖ ਦੇ ਅਸਲ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਅਸਲ ਲਿਖਾਰੀ ਕੌਣ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਿਸਚੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ ਦੇ ਅਸਲ ਲਿਖਾਰੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਗਿਆਨੀ ਸੱਜਣ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਲੇਖ "ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:—

"ਆਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਸਵਾ ਲੱਖ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਦੀ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਹੈ। ਲੜਾਈ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਇਸ ਘਮਸਾਣ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਏਨੇ ਘਮਸਾਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ ਉਪਰ ਲੇਖ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਏਨੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਵਾਂ, ਇਲਾਂ ਅਤੇ ਗਿੱਦੜਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਮੌਜ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ।" (The Sikh Digest, May/83, Sikh History of Manitoba - page 14)

ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ 'Sikh History of Manitoba - Page 14' ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵੱਲ ਦਵਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਵਿਚ 'Sikh History of Manitoba' ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਨਾ ਹੀ ਅੱਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨੇ ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਫੇਰ ਸਾਡੇ ਲੇਖਕ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਕਿਉਂ ਕਰ ਗਏ? ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ "ਕੂੜ ਨਿਖੁੱਟੇ ਨਾਨਕ" ਦੇ ਥੱਲੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਦਿਲ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿਤੇ, ਪਰ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੇਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਲੇਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ 'ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ' ਦੀ ਬੇਤਰੀਕ ਗਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਾਸ-ਹੀਣੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਾ ਪਾ ਦੇਂਦੇ।

"ਕੂੜ ਨਿਖੁੱਟੇ ਨਾਨਕ" ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਇਹ ਟੀਕਾ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ:

"8. ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਜੀਓ! ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਵਾਕ ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਉਤਰ ਦਿਓ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦੁਤੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਮੱਥਲ ਨਹੀਂ ਉਡਾਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ? ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਜਾਨਬਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਸੂਰਿਆਂ ਦੇ ਮਿਤਕ ਸਰੀਰ ਵੀ ਪਏ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਰਾਹੀਂ ਕਾਵਾਂ, ਇਲਾਂ ਅਤੇ ਗਿੱਦੜਾਂ ਦੀ ਖੂਬ ਮੌਜ ਬਣੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

"ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ" ਦਾ ਲੇਖ 'ਕੌਮੀ ਸਮਾਚਾਰ' (ਵੈਨਕੂਵਰ), 'ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਜ਼ਟ' (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਅਤੇ 'ਸਿੱਖ ਖੰਡ ਪੱਤਰ' (ਨਾਦੋੜ) ਜੇਹੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗ਼ਜ਼ਲਿਆਂ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਗ਼ਜ਼ਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਅੰਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਇਹ ਲੇਖ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਈ। ਪਰ ਜਦ ਇਹ ਵਿਨੀਪੈਗ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨੀ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਖਣ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਅੰਦਰ ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤ ਭਾਲ ਹੀ ਲਿਆ।

ਮੇਰਾ ਉੱਤਰ

ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀਓ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਅੰਦਰ ਮੁਗਲ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਮਿਤਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ 'ਸ਼ਹੀਦ' ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਮ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਲ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ) ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੇਵਲ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਢੇਰੀਆਂ ਹੀ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਜੀਵ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸਾੜਨ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵਗਾ ਦੇਣ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦਾ, ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੋਈ ਆਤਮਾ ਉਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

ਤੀਨ ਸੰਤਿਆ ਕਰਿ ਦੇਹੀ ਕੀਨੀ,

ਜਲ ਕੁਕਰ ਭਸਮੇਹੀ। (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਨਾ 609)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇਥੇ ਮਿਤਕ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅੰਤਮ ਕ੍ਰਿਯਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਆਮ ਢੰਗ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਲ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੁੱਤੇ (ਕੁਕਰ) ਆਦਿ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਖੁਵਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਫੇਰ ਅਗਨੀ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਇਕ ਦਭਹਿ ਇਕ ਦਬੀਅਹਿ ਇਕ ਨਾ ਕੁਤੇ ਖਾਹਿ।

ਇਕਿ ਪਾਣੀ ਵਿਚਿ ਉਸਟੀਅਹਿ ਇਕਿ ਭੀ ਫਿਰਿ ਹਸਟਿ ਪਾਹਿ।

ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨਾ ਜਾਪਈ ਕਿਥੈ ਜਾਇ ਸਮਾਹਿ।

(ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਨਾ : 648)

ਕੋਈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਂਗ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਜਲਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਈਸਾਈਆਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਮੁਰਦਾ ਸਰੀਰ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਦਬਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਯੂਨਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਤਕ ਸਰੀਰ ਕੁੱਤੇ ਆਦਿ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਖੁਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਲੋਕ ਮੁਰਦਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਸੀ ਲੋਕ ਮੁਰਦਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੌਸਣ (Tower of silence) ਵਿਚ ਰੱਖ ਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਿਲਜਾਂ ਨੂੰ ਖੁਵਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ: "ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਫੂਕੇ, ਦੱਬੇ, ਜਲ ਵਿਚ ਸੁੱਟੇ, ਜਾਂ ਪੰਛੀਆਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਖਾਧੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ, ਦੀ ਆਤਮਾ ਕਿਸ ਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ?"

ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀਓ, ਮਿਤਕ ਦੇਹ ਦੇ ਪੰਜ ਤੱਤ ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਰੀਰ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਹੋਈ ਆਤਮਾ ਤੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਏਥੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਪੁੱਛੋਗੇ ਫੇਰ ਸਿੱਖ ਮਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਗਨੀ ਭੇਟ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ (ਵੇਖੋ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਡੰਡ ਪੰਨਾ: 469), ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਦੇਹ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀਵ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਾਭ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀਓ, ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਘਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕੇਵਲ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸਿੱਧੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਟੇਡੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੇ ਤੁਹਾਡਾ ਜੋ ਮੰਤਵ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਜਾਣੂ ਹੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਨੋ-ਵਿਰੋਧ (prejudice) ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ 'ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ' ਦੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤਾਈਂ ਪੜ੍ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਦਲਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਅਘਮਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿੰਘ ਕੌਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਘੋਰ ਅਨਾਦਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਲੇਖ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਮੁਗਲ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਮੁਰਦਾਂ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਵਾਂ, ਇਲਾਂ, ਕੁੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਗਿੱਦੜਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਪੰਨਾ 5744 ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। (ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਚਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਲੈਣੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਗਿਆਨ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕੇ)।

ਇਹ ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਹਨ? ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਮਹਾਨ ਕਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਸਿਰਤਾਜ (ਚੂੜਾਮਣਿ ਕਵੀ) ਕਹਿ ਕੇ ਸਤਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰੋਲ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ 6416 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ 1850 ਈਸਵੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਲੋਂ 'ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। 'ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਖਿਤਾਬ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਖਿਤਾਬ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਖਿਤਾਬ ਕੇਵਲ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਸਰਦਾਰ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ I.C.S. ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਅਭੂਲ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਤੋਂ 'ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ' ਦੇ ਅਘਮਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਫਤਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਭੁਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਉਤਰ ਤੋਂ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੇ ਸਿੱਖ ਭਲੀ ਪਰਕਾਰ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਭਾਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਗਿਯਾਤ ਲਈ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਣਪਛਾਤੇ (unknown) ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਅਘਮਾਨਜਨਕ ਲੇਖ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਥਾਰਕ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਲੇਖ ਦੇ ਥੱਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਛਪਣ ਲਈ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। (ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ)। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਐਸੇ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਇਕ ਅਘਮਾਨਜਨਕ ਲੇਖ ਦੇ ਫਰਜ਼ੀ (unreal) ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਥੱਲੇ ਛਪਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਜਿਥੇ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ (contents) ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਪਾਲਿਸੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ show boy (ਫਰਜ਼ੀ

ਚਰਚਾ

ਲੇਖਕ) ਤੇ court action ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਥੱਲੇ ਛਪਵਾਉਣ ਦਾ ਜਿਗਰਾ ਕਰਨਗੇ, ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰਾਂਗੇ।

ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀਓ, ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋ, ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ:

1. ਤੁਸੀਂ ਨਿਰਾਰਥਕ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਤਿਆਗ, ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਅਤੇ ਕੌਮ ਉਸਾਰੂ ਕਾਰਜਾਂ ਤੇ ਲਾਓ।

2. ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਏਨੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਅਰਥ ਕਲਮੀ ਜੰਗ ਲੜਨੀ ਹੀ ਹੋ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਸਾਹਸ ਪੈਦਾ ਕਰੋ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਹਸ ਅਤੇ ਹੌਸਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਕੋਈ ਜੰਗ ਜਿਤਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਥੱਲੇ ਛਪਵਾਉਣਾ ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸੇ ਅੰਦਰਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜੋ ਕਿ ਤੀਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੋ? ਆਪਣਾ ਭੁਰਕਾ ਲਾਹ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਓ। ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜੋ ਕੇ ਜੋ ਸਾਬੰਦਿਕ ਲੜਾਈ ਤੁਸੀਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗਿਆਨੀ ਜੀਓ, ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਾਂਗਾ। ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਇਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲੱਛਣ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੀ ਘਟਾ ਵਾਂਗ ਵੱਕ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਇਨਸਾਨ ਹੋ, ਕੁਝ ਸਾਹਸ ਪਾਰਨ ਕਰੋ। ਕਾਇਰਤਾ ਦੀ ਕੋਟ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਹੰਝਲਾ ਮਾਰੋ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਸਕਣ।

ਜੇ ਮੈਂ ਬੜਾ ਜੇਹਾ ਪ੍ਰਯਤਨ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਥੱਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਲੇਖ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਸਤਾਖਰ ਥੱਲੇ ਹੀ ਛਪਵਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਆਸ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਅਗਲਾ ਲੇਖ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਥੱਲੇ ਹੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

—ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਹਸ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੇ!—

ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰੀ ਦਾਸਤਾਨ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਬਾਅਦ
'ਕੀ ਹੋਇਆ' ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ
ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਧਮਕਦਾ ਹੈ।

—ਵੈਂਕਲੀਨ ਪੀ ਜੋਸ਼

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਚੰਦੇ ਦਾ ਫਾਰਮ SUBSCRIPTION FORM

To

The Canada Darpan
P.O.Box. 67344, STN. 'O'
VANCOUVER, B.C.
CANADA V5W 3T1

Phone. (604) 324-6111

I am enclosing a ☐ cheque ☐ M.O. ☐ Draft as my
Subscription for the year(s).....I may be sent the
newspaper at the following address:

Name.....
Address.....
City.....
Province.....
Postal code.....
PHONE.....

One Year.....15 dollars
Two Year.....25 dollars
Three year.....35 dollars
Life membership.....200 dollars
ASIA.....40 dollars(a year)
U.S.A.....20 dollars(a year)
Europe.....35 dollars(a year)
Africa.....35 dollars(a year)

PATEL CONSTRUCTION

5088 VICTORIA DRIVE

VANCOUVER, B.C.

Direct Pager 667-9887

PH. 876-4580

For New & Old Houses

Renovation—Sun Decks—
Kitchens—Anything You want to
Build

ਨਵੇਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਪੁਰਾਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵਿਆਂ ਵਿਚ
ਬਦਲਣ ਲਈ, ਪੁਰਾਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਸਨਫੋਕ -
ਕਿਚਨ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਕਹਾਣੀ : ਵੱਤਰ ਜ਼ਮੀਨ

ਹਰੀਪਾਲ

ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਹੱਡਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਤਕੜਾ ਸੀ ਉਹ। ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਵੀ ਚਾਲੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਵੀ ਮੱਥੇ ਉਪਰੋਂ ਖੜਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਸਿਰ ਦੇ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਗੰਜ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਕੈਪ ਰੱਖਦਾ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਉਹ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਤੇ' ਵਿਆਹ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਇਆ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਵਿਆਹ ਦੇ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਹ ਪੱਕੜ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਉਸਦੀ ਮੁਰਾਦ ਪੈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਉਸਦਾ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਉਸਨੇ ਕੰਮ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੀਤਾ। ਘਰ ਦਿਆਂ ਦੀ ਗਹਿਣੇ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ ਫੁੱਲਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਨਿਆਈਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਘਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਵਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਲੈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਨਬੇੜਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਲੋਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਥੇ ਹੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਕਦੇ ਵੀ ਕੰਮ ਤੋਂ ਦਿਨ ਨਾ ਭੰਨਦਾ ਤੇ ਜੀਅ ਤੜਕੇ ਭਾਲਰ ਜੋੜਦਾ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਹੁਣ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਖਾਤਰ ਇਛੀਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਮੁੱਕ ਗਏ। ਘਾਟੇ ਵਾਧਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡੀ ਵਿਚ ਪਾਰਟ ਟਾਈਮ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹੁਣ ਸ਼ਿਦਰ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਇਛੀਆ ਤੋਂ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਹੱਥ ਲਾਇਆਂ ਮੇਲੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਐਨੀ ਸੋਹਣੀ ਤੀਵੀਂ ਉਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੋਂ ਭਾਲ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਕੰਮ ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਵਾਇਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੀਵੀਂ ਤਾਂ ਘਰ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਔਰਤ ਦਾ ਸਰੀਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਔਰਤ ਤਾਂ ਘਰ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਹੀ ਕਰੇ ਬੱਸ। ਨਾਮ ਉਸ ਦਾ ਚਿਤਵੰਤ ਸੀ ਪਰ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿੰਤੂ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਚਿੰਤੂ ਕਹਾ ਕੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। 'ਚਿੰਤੂ' ਲਫਜ਼ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਦਸ ਸਾਲ ਛੋਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ਿਦਰ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਲੰਚ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਫੇਰ ਔਰਤ ਘੰਟੇ ਉਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਹ ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ, ਚਾਈ ਚਾਈ ਸ਼ਿਦਰ ਸ਼ਿਦਰ ਉਸ ਲਈ ਡੋਰ ਖੋਲ੍ਹਦੀ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਉਣ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸ਼ਾਵਰ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਚ ਗਰਮ ਗਰਮ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਟੇਬਲ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਉਹ ਐਧਰ ਉਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਕੈਨੇਡੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਥੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸ਼ਿਦਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹੀ ਨਿਕਲਦਾ, "ਸ਼ਿਦਰ ਜ਼ਰਾ ਬੋਤਲ ਤਾਂ ਲਿਆਵੀਂ।" ਦਾਰੂ ਪੀਂਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, "ਸ਼ਿਦਰ ਕੀ ਕਰੀਏ ਦੇ ਸ਼ਿਦਰਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਪੈਰ ਠੰਡਾ ਜਾਣ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਚਲਾ ਲਈਏ, ਆ ਰੇਰ ਮੇਜ਼ਾਂ ਹੀ ਮੇਜ਼ਾਂ" ਤੇ ਫੇਰ ਦੋ ਫੁਲਕੇ ਖਾ ਕੇ ਬੈਠ ਤੇ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਬੈਠ ਤੇ ਜਾਣ ਸਾਰ ਹੀ ਉਸਦੀ ਅੱਖ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਸ਼ਿਦਰ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਗਾਣੇ ਬੈਠੀ ਆਪਣੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਸ਼ਿਦਰ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਤਪਦਾ ਜਾਪਦਾ—ਜਿਵੇਂ ਅੰਗਿਆਰ ਫੁਟ ਰਹੇ ਹੋਣ—ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲ ਦੇਵੇ ਕਿ... ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਵੇ—ਕਰੀ ਜਾਵੇ... ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਲ ਹੋ ਕੇ ਸੋ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਥੇ... ਇਥੇ ਤਾਂ ਬੱਸ... ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਉਹ ਇਕ ਪਿਜਰੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਹੋਏ ਪੰਛੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ—ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਦੇਖ ਦੇਖ... ਝੁਰਦਾ ਰਹੇ ਤੇ ਪਿਜਰੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਖੋਚਲ ਵੀ ਨਾ ਕਰੇ।

ਬੜਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਂਢੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮਿੱਠੀ ਡੇਡੀ ਇਛੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਸਤਾਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਮੁਛਾ-ਫੁੱਟ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਸੀ। ਗੁਆਂਢੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਕਤ ਲੱਗਦਾ ਉਹ ਚਿੰਤੂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਚਿਤਵੰਤ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਲਗਵਾ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਚਿਤਵੰਤ ਨੇ ਤਾਂ ਇਕ ਹੀ ਗੱਲ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਵਾਉਣਾ, ਗੋਰੇ ਭਾਵੇਂ ਦਸ ਲੱਗ ਜਾਣ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਕੰਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜੀ ਜੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੰਮ ਤੇ ਲੱਗ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹਾਂ, ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨਾਲ ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਚਿਤਵੰਤ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। 'ਬੜਾ ਚਿਰ ਟਰਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਕੰਮ ਤਾਂ ਮਿਲ ਜੂ—ਜਿਦਨ ਬੰਦੇ ਘੱਟ ਹੋਏ ਮੈਂ ਫੋਰਮੇਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ' ਪਰ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਵਾਸਤੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਏ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚਿਤਵੰਤ ਨੇ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕਦੇ ਫੋਰਮੇਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

ਵਿਹਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਯਾਰਡ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਜਾਂ ਗਾਰਡਨ ਗੁੰਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਸਨ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਗਾਰਡਨ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜੀਅ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਿਦਰ ਕੀ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਕੱਖ ਕਾਣ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਸ਼ਿਦਰ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਗਾਰਡਨ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾਇਆ ਪਰ ਚਿਤਵੰਤ ਕੋਲ ਕਦੀ ਵੀ ਗਾਰਡਨ ਪੱਟਣ ਦਾ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵਕਤ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਚਿਤਵੰਤ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਵੱਤ ਹੀ ਨਾ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ।

ਸ਼ਿਦਰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਗਾਰਡਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ—ਕਦੇ ਗਾਰਡਨ ਦੀ ਗੁੰਡਾਈ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਦੇ ਪਾਣੀ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਤੇ ਕਦੇ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਕੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦੀਆਂ ਛੱਲੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਸ਼ਿਦਰ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਕ ਹਉਕਾ ਨਿਕਲਦਾ। ਹੁਣ ਸ਼ਿਦਰ ਆਪਣੀ ਵੈਸ ਕੋਲ ਜਾਂਦੀ, ਵੈਸ ਦੇ ਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਰਡਨ ਸੀ। ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ਿਦਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਦਰ ਕੀ ਬੰਜਰ ਗਾਰਡਨ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਸ਼ਿਦਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚਿਤਵੰਤ ਹੋਰਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਕਤ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਗਾਰਡਨ ਪੁੱਟ ਦੇਣਗੇ, ਪਰ ਵਕਤ ਕਦੀ ਨਾ ਆਇਆ।

ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਿਦਰ ਦੀਆਂ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਸਟੱਕ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਆਪਣੇ ਖੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਦਰ ਵੈਸ ਕੋਲ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਗਾਰਡਨ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾ ਦੇਣ ਤੇ ਉਹ ਪੁੱਟ ਦੇਵੇਗਾ। ਸ਼ਿਦਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ

ਸਾਹਿਤ ਦਰਪਣ

ਇਕ ਨਜ਼ਮ ਸ਼ਾਇਸਤਾ ਹਬੀਬ

ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਸੁਲੀ ਚੜ੍ਹਨਾ
ਨਾਂਈ ਰੋਣਾ ਤੇ ਕੁਰਲਾਣਾ
ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਜਾਣਾ
ਰਸਤੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਓਹਲੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨ
ਪਿਛੇ ਚੁੱਪ ਦੇ ਪੱਥਰ
ਅੱਗੇ ਅੱਗ ਦੇ ਲਾਂਬੂ
ਲਹੂ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਬਲਦੇ ਦੀਵੇ
ਅੱਖਾਂ ਚੁੱਪ ਉਜਾੜ
ਸੁਕੀਆਂ ਜੀਭਾਂ
ਹੁੰਦਲੇ ਚੁੱਸੇ
ਐਸੀ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਸੱਪ ਦੀ ਸ਼ੁਕਰ
ਲੋਕੀਂ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਉਚਾ ਸਾਹ ਨਾ ਲੈਣ

ਟਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਵਾਂਗ
ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਫੋਲਣ
ਇਥੇ ਤੇ ਹੋਣਾ ਈ ਸੀ
ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ?

ਸਾਰੇ ਚੁੱਪ ਦੀ ਨੀਂਦਰ ਸੁੱਤੇ
ਜਾਗ ਰਹੇ ਨੇ !
ਨਾਂ ਕੋਈ ਫਰਦ-ਜੁਰਮ ਸੁਣਾਏ
ਨਾ ਹੀ ਮੁਨਸ਼ਵ ਕੋਲ ਬੁਲਾਏ
ਸੱਚ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਜਾਏ
ਖਲਕਤ ਸ਼ਰ ਮਚਾਏ
ਹੁਣ ਵੀ ਵੇਲਾ ਜੇ ਕੁਝ ਕਰ ਲਓ
ਬਹਿਰ ਦੀ ਇਹ ਤਸਦੀਰ
ਹਰ ਹਿਕ ਮੱਥੇ ਉਪਰ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਟੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਸਜਾਓ
ਨਹੀਂ ਤੇ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਦਾ ਜਾਦੂ ਸਿਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਏ
ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਬੋਲੋ, - ਹੁਣ ਤੇ ਬੋਲੋ, - ਉਚਾ ਬੋਲੋ !

ਮਿੱਠੀ ਕਹਾਣੀ : ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਮੁਸਾਫਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਮਾਧਵੀ

ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਕ ਦੋ ਆਈਆਂ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰੁਕੀਆਂ। ਹਰ ਕੋਈ ਬੜਾ ਬੇਕਰਾਰ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ, ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ, ਹਕੀਮਾਂ ਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਬਾਰੇ, ਪਾੜੀਆਂ ਤੇ ਪਾੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖਰਮਸ਼ਤੀਆਂ ਬਾਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੋਖਾ ਸੁਆਦ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਭਈਏ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰ ਸਵਾਰੀ ਬੜੀ ਉਸਮੁਕਤਾ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਸੜਕ ਵਲ ਝਾਕ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਕ ਬਸ ਆਉਂਦੀ ਦਿਸੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਉਪਰ ਮਿੱਠੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਚੁਕਿਆ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਸਵਾਰੀਆਂ ਬਸ ਉਪਰ ਟੁੱਟ ਪਈਆਂ। ਭਈਏ ਪਿਛਲੀ ਤਾਕੀ ਵੱਲ ਅਹੁਲੇ।

"ਉਏ ਤੁਸੀਂ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਓ, ਅੰਦਰ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿਓ, ਚਲੋ ਚਲੋ ਉਤੇ, ਵਿਚ ਹੋਨੀ ਥਾਂ।" ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਬਸ 'ਚੋਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਹੱਥ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। ਗੈਰ ਸਵਾਰੀਆਂ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗੀਆਂ।

ਪਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਤਾਂ ਸਟੱਕ ਹੋਈਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਇਨਸਾਨੀ ਫਰਜ਼ ਸਮਝ ਕੇ ਸ਼ਿਦਰ ਦੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਦਾ ਵੇਲਵ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਸ਼ਿਦਰ ਸਟੂਲ ਫੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਈ। ਪਰ ਸ਼ਿਦਰ ਤੋਂ ਸਟੂਲ ਸਾਂਭਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸਟੂਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਟੇਵਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਸ਼ਿਦਰ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਆ ਡਿਗਿਆ। ... ਇਕ ਜਵਾਨ ਸਰੀਰ ਦਾ ਵਜਨ ਸ਼ਿਦਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ... ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਉਪਰੋਂ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ... ਸਰੀਰ ਬਾਹਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਹੋਰ ਸਖਤ ਹੋ ਗਈ। ... ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਦਰ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਮੁੰਡਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਸੀ ... ਕਪੜੇ ਠੀਕ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਉਹ ਉਪਰ ਆ ਗਈ।

ਉਦੋਂ ਹੀ ਚਿੰਤੂ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਦਰ ਵਲ ਪਏ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਵਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਡੋਰ ਡੋਰ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਏਨਾ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਿਆ, "ਸ਼ਿਦਰ, ਪਾਈਪਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਟੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਦੇਖਾਂ ਜਾ ਕੇ ?" ਸ਼ਿਦਰ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, "ਪਾਈਪਾਂ ਤਾਂ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਠੀਕ ਕਰ ਗਿਆ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਏਨਾ ਵਕਤ ਕਿੱਥੇ ਸੀ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਦਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਪਰ ਅੱਜ ਸ਼ਿਦਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਦਾ ਉਹ ਜੁਆਬ ਨਾ ਦੇ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਦਰ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਵਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਓਪਰੇ ਓਪਰੇ ਲੱਗੇ। ਆਪਣੀਆਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਮੁੱਠੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਿਰਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਡਿੱਗੂ ਡਿੱਗੂ ਕਰਦਾ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਿਦਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੁਟ ਕਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਓਪਰ ਚਿਤਵੰਤ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨ ਵਾਂਗ ਦਬਾ ਦਬ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਕਹੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਦਰ ਉਸ ਕੋਲ ਗਈ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਗਿਆ। "ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੈਨੇਡੀ ਨੂੰ, ਜਦ ਘਰ ਦੇ ਬਗੀਚੇ ਦੀ ਵੱਤ ਹੀ ਨਾ ਸਾਂਝੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕੀ ਹੈ ?" ਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਹੀ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਚਿਤਵੰਤ ਨੇ ਕੈਨੇਡੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੰਮ ਵੀ ਉਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ।

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟਰਸਟ(ਕੈਨੇਡਾ) ਵਲੋਂ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ

ਵੈਨਕੂਵਰ— ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟਰਸਟ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1983 ਦਾ "ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਹਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਮਨਜੀਤ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਐਵਾਰਡ" ਉਘੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਸਾਹਿਤਕ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਦਾ ਕਵੀ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ, ਨਾਵਲਕਾਰ ਤੇ ਅਨੁਵਾਦਕ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਜੀਵਨ ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਮੇਰਾ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਧੀਰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਲਵਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਲਮ ਦੇ ਲੇਖੇ ਹੀ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਲਾਣ ਖਾਤਰ ਲਏ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਣ ਲਈ ਸਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜੀਵਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸੱਤਾਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਅਸੂਲ ਅਤੇ ਅਣਖ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 40 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਲਹਿਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਅਮਨ ਲਹਿਰ, ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ, ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ, ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਖੜੀ ਡੂੰਘੀ ਸਰਗਰਮ ਸਾਂਝ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਉਸਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਰੂਸੀ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਸਲਾਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਸਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਕਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਲਈ ਕੋਰਸ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜ ਸੌ ਡਾਲਰ (4000 ਰੁਪਏ) ਦਾ ਇਹ ਸਲਾਨਾ ਮਨਜੀਤ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਐਵਾਰਡ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟਰਸਟ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਲੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋ: ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ ਅਤੇ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਨਾਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਹੀ ਜੇਤੂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗੀਤ (ਕੁਆਰੀ ਰੂਹ) ਬਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ

ਮੇਰੇ ਤੱਕਣ ਨੈਣ ਕੁਆਰੇ,
ਕੋਈ ਮਨ ਦਾ ਮਹਿਰਮ ਮਿਲਦਾ ਨਾ।
ਕੱਲੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਭਾਰੇ,
ਕੋਈ ਮਨ ਦਾ ਮਹਿਰਮ ਮਿਲਦਾ ਨਾ।

ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸੋਚੀ ਜਾਨੀ ਆਂ,
ਇਹ ਰੂਹ ਵੀ ਅਜੇ ਬੇਗਾਨੀ ਏ,
ਇਮਾਨਤ ਮਹਿਰਮੀ ਸੋਨੇ ਤੋਂ,
ਜੋ ਢਾਈ ਦਿਨ ਜਿੰਦ ਗਾਨੀ ਏ

ਰਾਹ ਤੇ ਜਾਲ ਵਿਛੋਨੀ ਆਂ,
ਬਿੰਦੇ ਝੋਟੇ ਅੱਸੀਆਂ ਪਾਉਨੀ ਆਂ,
ਜਦੋਂ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਝਣੀ ਬਹਿੰਦੀ ਹਾਂ
ਉਹਦੇ ਨਾ ਦੇ ਗਲੇਟੇ ਲਾਹੁੰਦੀ ਆਂ।

ਦੀਦੇ ਰੋਣ ਵਖਤ ਦੇ ਮਾਰੇ।
ਕੋਈ ਮਨ ਦਾ ਮਹਿਰਮ
ਕੋਈ ਮਨ ਦਾ ਮਹਿਰਮ

ਅੱਥਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਖੂਰ ਜਦੋਂ,
ਲੋਕ ਤੱਕਣ ਖੂਰ ਖੂਰ ਓਦੋਂ,
ਇਕ ਮਨ ਦੇ ਮਹਿਰਮ ਹਾਣੀ ਨੂੰ
ਮੈਡ ਲੱਭਦੀ ਰਹਾਂ ਦੂਰ ਦੂਰ ਜਦੋਂ।

ਪਰ ਰੂਹ ਸੋਚਾ ਲੱਖ ਵਿਚਾਰੇ।
ਕੋਈ ਮਨ ਦਾ ਮਹਿਰਮ
ਕੋਈ ਮਨ ਦਾ ਮਹਿਰਮ

ਸੁੱਖਾਂ ਸੁਖਦੀ ਓਹਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ,
ਮੈਂ ਸੋਹਣੇ ਜਹੇ "ਗਿੱਲ" ਯਾ ਦੀ ਆਂ,
ਪਰ ਜਾਵਣ ਪੱਥਰ ਪਾੜਦੀਆਂ
ਇਹ ਨਜ਼ਰਾਂ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ।

ਝੋਰਾ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਲੁਣ ਵਾਂਗੂੰ ਖਾਰੇ।
ਕੋਈ ਮਨ ਦਾ ਮਹਿਰਮ
ਕੋਈ ਮਨ ਦਾ ਮਹਿਰਮ

ਖੱਟੀ ਮਿੱਠੀ ਚਟਣੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (ਗੋਰਾਇਆ)

ਸਾਰਖਰਾ ਜੇ ਜੀਵਨ ਤੇਰਾ ਰਹੇ ਬੰਸਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ,
ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਤੋਂ ਕਦਰ ਨਾ ਕਰਨੀ, ਪਤਝੜ ਦਾ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਕੀ।
ਸੋਣ ਮਹੀਨਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਜਾਵੇ, ਮੀਂਹ ਜੋ ਫੈਰਬਰ ਲਾਵੇ ਨਾ,
ਧੁੱਪ ਦਾ ਅੱਧਾ ਮੁੱਲ ਨਾ ਪਾਵੇਂ, ਧੁਪ ਮਜ਼ਾ ਫਿਰ ਆਵੇ ਨਾ।

ਸਾਧਾਰਨ, "ਅਫਸੋਸ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ, ਜੋ ਮਤਲਬ ਤੇਨੂੰ ਆਵੇ ਨਾ,
"ਖੁਸ਼ੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੂਜਾ ਵੀ ਨਿਸਚੇ, ਮੁਲੋਂ ਤੇਨੂੰ ਭਾਵੇ ਨਾ।
ਜੀਵਨ ਜੋ ਤੂੰ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹੈਂ, ਨਿਰਾ ਹਾਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।
ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਹੋਝ ਵੀ ਹੁੰਦੇ, ਕੰਡੇ ਬਿਨ ਫੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਭੈੜੇ ਦਿਨ ਮਨਹੂਸ ਦਿਹਾੜੇ, ਜੋ ਗਮ-ਵਾਲੇ ਸਦਵੇਂਦੇ ਨੇ,
ਤੇਰੇ ਚੰਗੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਚ ਮੁਚ, ਏਹੋ ਕਦਰ ਵਧੋਂਦੇ ਨੇ।

ਤੈਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ

ਹਮਦਰਦੀ ਜੋ ਕਰ ਰਿਹਾਂ, ਬੋੜੀ ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਜਾ,
ਹਠ-ਧਰਮੀ ਜੋ ਕਰ ਰਿਹਾਂ, ਇਹਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਘਟਾਉਂਦਾ ਜਾ।
ਦਾਤਾ ਬਣ ਜੋ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬੋੜਾ ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਜਾ,
ਹੱਥ ਅੱਡ ਜੋ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਲਾਲਚ ਜ਼ਰਾ ਘਟਾਉਂਦਾ ਜਾ।

ਹਾਸਾ ਜੋ ਤੂੰ ਹੱਸਦਾ ਹੈਂ ਬੋੜਾ ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਜਾ
ਮੱਥੇ ਤਿਉੜੀ ਘੂਰੀ ਜੋ, ਇਹਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਘਟਾਉਂਦਾ ਜਾ
ਇਕ ਨੂਰ ਤੋਂ ਸਭ ਜਗ ਉਪਜਿਆ, ਗੀਤ ਸਦਾ ਹੀ ਗਾਉਂਦਾ ਜਾ
ਈਰਖਾ, ਨਫਰਤ ਜੋ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਇਹਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਘਟਾਉਂਦਾ ਜਾ

ਭਿਰੋ ਪਏ ਨੂੰ ਠੰਡੇ ਮਾਰੋਂ, ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰਾ ਘਟਾਉਂਦਾ ਜਾ
ਬਾਹੋਂ ਪਕੜ ਆਸਰਾ ਦੇਕੇ, ਖੜਾ ਕਰਨਾ ਖਿਲੋਂਦਾ ਜਾ
"ਅਸੀਂ" "ਅਸਾਡੇ" ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ, ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰਾ ਵਧਾਉਂਦਾ ਜਾ
"ਮੈਂ, ਮੈਂ, ਮੇਰਾ, ਮੈਨੂੰ" ਕਹਿਣਾ ਇਹਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਘਟਾਉਂਦਾ ਜਾ

ਹੱਸ-ਮੁਖ ਚੇਹਰਾ, ਹੱਸਣਾ ਤੇਰਾ, ਇਹਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਵਧਾਉਂਦਾ ਜਾ
ਚੀਕ ਚਿਹਾੜਾ, ਰੋਣਾ, ਵਿਲਕਣਾ, ਇਹਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਘਟਾਉਂਦਾ ਜਾ
ਜੀਵਨ ਰਸਤਾ ਪੰਧ ਜੋ ਤੇਰਾ, ਇਸ ਪਰ ਫੁੱਲ ਉਗਾਂਦਾ ਜਾ
ਮੜੀਆਂ ਤੇ ਜੋ ਫੁਲ ਚੜ੍ਹਾਂਦਾ, ਇਹਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਘਟਾਉਂਦਾ ਜਾ।

ਇਕ ਦੋਸਤ ਕੁੜੀ ਦੇ ਖਤ ਦਾ ਉਤਰ

ਜਗਤਾਰ ਢਾਅ

ਸਿਵਾਏ ਇਕ ਗੀਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਤੇਰੇ ਖਤ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਉਤੇ ਲਾਉਣ ਲਈ। ਗੀਤ ਕਿ ਜਿਸ 'ਚ ਦਿਲ ਦਾ ਨਿਘ ਹੈ ਚਾਂਦਨੀ ਦੀ ਸ਼ੀਤਲਤਾ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਹੈ ਗੀਤ ਜੋ ਕਦੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਵੀਰ ਕਦੀ ਮਹਿਬੂਬ ਤੇ ਕਦੀ ਬਣਦਾ ਬਾਪ ਹੈ।

ਪਸਰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਮਾਰੂਥਲ ਰੋਤ ਦਾ ਹਰ ਕਿਣਕਾ ਅੰਗਿਆਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਬਲ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਇਹ ਗੀਤ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਉਸ ਸ਼ੜਦੀ ਰੋਤ ਉਤੇ ਤੁਰਦੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਗੁਣ ਗੁਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਚਲ।

ਇਹ ਗੀਤ ਧੁਪਾਂ ਨਾਲ ਉਡਦਾ ਨਹੀਂ ਅੱਗ 'ਚ ਸੜਦਾ ਨਹੀਂ ਪਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਖੁਰਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਡਾ ਲਿਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹਨੂੰ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਇਕ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਸਾੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹਨੂੰ ਸੜਦੀ ਹਿਕ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਆਹ ਤੇ ਖੋਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਗੀਤ ਜਦ ਵੀ ਮਿਠੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਇਸ ਉਤੇ ਚਲਦੀ ਹਵਾ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪੰਛੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਚਹਿਕਦਾ ਵੀ ਹੈ ਜਰਾ ਜਿੰਨਾਂ ਦਿਲ ਟੁਟਣ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਸਹਿਕਦਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਜਦ ਮਹਿਕੇ ਸਾਹਾਂ 'ਚ ਰਲਦੇ ਨੇ ਮਹਿਕੇ ਸਾਹ ਤਾਂ ਖਿੜ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗੂੰ ਟਹਿਕਦਾ ਵੀ ਹੈ।

ਕੀ ਹੈ ਇਹ ਗੀਤ ਸਾਡੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬੰਦ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਤੇ

ਮੂੰਹ ਚੁਕੀ ਖੜੇ ਦਸਤਕਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜੋ ਕਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਢਾਲ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪੰਛੀ ਦੀ ਰੂਹ ਇਸ ਗੀਤ 'ਚ ਬੰਦ ਹੈ ਇਹ ਗੀਤ ਸਰਾਪੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਜੰਗ ਹੈ।

ਬੰਧਨਾਂ ਦੇ ਕੱਚੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਬਦਬੂ ਮਾਰਦਾ ਛੱਪੜ ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੀਤ ਇਹ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲਾ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੈ ਇਹ ਗੀਤ ਜਿਸਮ ਦੇ ਆਤਮੀ ਅਨਾਰਾਂ ਦਾ ਚਲਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਿਕ ਅੰਦਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੀਕ ਸੁਲਘਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬਿਨ ਖੂਨ ਦਾ ਬੰਧਨ ਵੀ ਕੱਚਾ ਰੰਗ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਬੰਧਨ 'ਚ ਬੱਝ ਇਨਸਾਨ ਇਉਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਜਿਉਂ ਕੋਈ ਉਡਦਾ ਪੰਛੀ ਪਿਜਰੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ।

ਪਰ ਕੀ ਕਰੀਏ ਐ ਦੋਸਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਸੁਲਬਦ ਰਖਣ ਲਈ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਜਦ ਬੰਧਨ ਬੱਝ ਬਣ ਜਾਏ ਹਨੇਰਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਤੋੜ ਉਸ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਹਿਕ 'ਚ ਗੂੰਜਦੇ ਗੀਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੋਢਾ ਬਨਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸਰਘੀ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਸੁਰਜ ਦਾ ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ।

ਜਗਤਾਰ ਢਾਅ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪਤਾ : 9 CAXTON ROAD SOUTHALL MIDDXX 4B2 SLR. (U.K.)

ਅੰਦਰ ਯਾਦਾਂ ਮਚਲੀਆਂ ਨਿਵੇਂ ਖਿੱਲਰੇ ਕੇਸ, ਮੋਥਨ ਰੁੱਤੇ ਤੁਰ ਗਿਓਂ ਕਾਰਨੂੰ ਦੇ ਖਰਦੇਸ

ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ

ਅੱਜ ਦਾ ਲੀਡਰ

● ਮਹੇਸ਼

ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲੀਡਰ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪਹਿਰਾਵਾ। ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਆਦਮੀ ਕੁਟਬੰਦੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਭੱਲੇ-ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਥੁੱਪੁ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਲੀਡਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲੀਡਰ ਦੀ ਖਾਸ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹੀ ਅੱਜੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜੇ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ ਕਿ ਲੀਡਰ ਹੋਵੇ। ਲੀਡਰ ਦੀ ਪੱਕੀ ਪਛਾਣ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਬਹਿਸ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ। ਲਾਭ ਜੀ, ਲੀਡਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖੂਬੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਪੜ੍ਹੋ :

ਲੀਡਰ ਦੇ ਗਭ ਭਰ ਦੀ ਜੀਭ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਭੈਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਬੋਲਿਆ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਮਝ ਆਵੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਚੁੱਪਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਬੋਲੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਲੀਡਰ ਦੇ ਲੋਕਚਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਹਾਨਤਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝ ਬੜਾ ਘੱਟ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੀਡਰ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਲੋਕਚਰ ਕੋਈ ਸੁਣੇ ਜਾ ਨਾ ਸੁਣੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ, ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਬੋਲੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਹੀ ਹਟਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਨਾ ਸੁਣਨ ਤਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਲੀਡਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਤੋੜ ਆ ਕੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲੀ ਗਏ। ਜੋ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਹਿ ਹਟੇ ਤਾਂ ਪੰਡਾਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਇੱਕ

ਹੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਰੁਦ-ਰੁਦ ਹੋ ਗਏ। ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ 'ਵਾਹ ਉਸਤਾਦ ਮੈਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਮੇਰਾ ਭਾਸ਼ਣ'। ਬੰਦਾ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਹਜ਼ੂਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਦਰੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਬੰਨਾ ਹਾਂ।' ਇੰਨਾ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਘਿੱਤੀ ਬੱਝ ਗਈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਹਾਈ ਥਿੰਕਿੰਗ, ਸਿੰਪਲ ਲਿਵਿੰਗ'। ਅਰਥਾਤ ਸਾਧੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉੱਚਾ ਸੋਚੋ। ਪਰ ਇਹ ਲੀਡਰ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਅਰਥਾਤ 'ਹਾਈ ਲਿਵਿੰਗ, ਸਿੰਪਲ ਥਿੰਕਿੰਗ'। ਲਿਸ-ਲਿਸ ਕਰਦੀ ਕਾਰ, ਅੱਖਾਂ ਚੁੱਧਿਆਉਂਦੀ ਮਹਿਲ-ਨੁਮਾ ਕੁਟੀਆ, ਇੱਧਰ ਉਧਰ ਤੱਸਦੇ ਨੌਕਰ ਚਾਕਰ, ਘਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀਹ-ਪੰਝੀ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਜਮਾਵਟ, ਸਮਝੇ ਲੀਡਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਸਿਵਾਏ ਆਪਣੀ ਲੀਡਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਪਾਲਣ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਜਿਆਦਾ ਖਾਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਵੀ ਮੱਠਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਲੀਆ ਬਿਆਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਕਾਰਟੂਨ, ਲੱਤਾਂ ਬਾਂਸਾਂ ਵਰਗੀਆਂ, ਬਾਹਾਂ ਕਾਨਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ, ਬਾਂਸਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਮੱਟ ਵਰਗਾ ਢੋਲ ਰੂਪੀ ਦਿੱਤ, ਇਹ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ। ਕਿਤੇ ਗੁੱਮ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਪਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਭੱਟ ਸ਼ਨਾਖਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਲੀਡਰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਦੇ ਬੜੇ ਲਾਲਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਅਖਬਾਰ ਅਤੇ ਰਸਾਲੇ ਵਾਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਕੋਠੀ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਠਾ, ਇਹ ਲੀਡਰ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਗੇ, ਨਾਲ ਪੰਜ ਦਸ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ 'ਟੁੱਕੜ ਬੋਚ ਜਿੰਦਾਬਾਦ, ਬੋਲੀ ਚੁੱਕ ਚਿੰਦ ਬਾਦ' 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੇ। ਕਿਤੇ ਕੁੱਝਾਗਰਦੀ ਕਰਾਉਣੀ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਤੂਫਾ ਮੁਕੱਸਮਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਸਤ ਇਕਵੰਸਾ ਲੁਆ-ਉਣੀ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਜਾ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਾਝ ਕਰਾਉਣੀ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਣੇ ਹੋਣ ਇਹ ਲੀਡਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਣਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਸੰਘ ਪਾੜਨਗੇ। ਕਿਤੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਘੜਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਦਾਉਣੀ ਹੋਵੇ, ਬਾਣੇਦਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਅਥ ਪਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਸੁੰਘਾਉਣੀ ਹੋਵੇ—ਬਦਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ—ਇਹ ਲੀਡਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਹਰ ਦਿਲ ਦਾ ਸਹਿਜ਼ਾਦਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੜਤਾਲ ਕਰਾਉਣੀ ਹੋਵੇ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣੀ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਹਿਰ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਲੀਡਰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੁੱਠੀਆਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਜਾਣਗੇ।

ਲੀਡਰ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਦੇਂਡ ਦੀ ਚਾਰ ਜੇ ਵੀਹਵੀਂ ਧਾਰਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਗੋੜੇ ਕੱਢਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿੱਥੋਂ ਸੀਮਿੰਟ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਨਾਵਾਂ ਵੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ? ਜਾਹਲੀ ਪਰਮਿਟ ਕੋਟੇ ਬਣਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੀਡਰ ਦੇ ਮਹਿਲ-ਨੁਮਾ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਸ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਤਾਂ ਲੱਗੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਚਲ ਜਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਿਕਸਾ ਦੇ ਪੰਸੇ ਹੀ ਨਿਕਲਣਗੇ' ਭੱਟ ਤੁਰ ਪੈਣਗੇ ਪ੍ਰਮਿਟ ਬਣਵਾਉਣ। ਬਿਨਾਂ ਟਿਕਟ ਸਫ਼ਤ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਲੀਡਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਹੈ ਹੀ। ਯਾਨੀ ਜਿੱਥੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਫਸੇ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਮਾਲ ਮੱਤਾ ਹੱਥ ਲੱਗੇ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬ ਖਿੱਚ ਲਿਆਣਗੇ। ਦੂਜੇ, ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਗਿਰਗਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਮਰਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ। ਜਿੱਧਰੋਂ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਭੱਟ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਜੋ ਅੱਜ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿਰ ਭੰਨਣ ਲਈ ਵੀ ਉਸੇ ਗਰਮਜੋਤੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਮਿਲਣਗੇ। ਉੱਥ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੀ ਹੱਥ ਜੁੜੇ ਜੁੜਾਏ ਹੋਏ ਹੋਣ।

ਕਿਤੇ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਏ, ਲੀਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੀਡਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਜਾਣ ਤਾਂ ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਕੀ। ਉੱਥ ਇਹ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮਾਣ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇੱਕ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਲੀਡਰ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਲੀਡਰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਝੂ ਭਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹਾਂ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?' ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮਹਾਰਾਜ ਜੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹੋ।' ਤੇ ਲੀਡਰ ਭੱਟ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਇੰਨਾ ਬੱਲਬਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਕਦਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਭੇਡਾਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਲੀਡਰ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਿੱਧਰ ਨੂੰ ਹੱਕਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਲੀਡਰ ਆਪਣੀ ਪੰਛੀਸਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੜਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪ ਦੂਰ ਖੜ੍ਹੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਲੀਡਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਮਚੇ ਵੀ ਪਾਲਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਲੀਡਰ ਮੰਡਲੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬੈਠ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਲੀਡਰਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਫੇਰ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? ਦੂਜੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਹਾਲਾਂ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਭਾ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਲ੍ਹ ਬੱਲਣਗੇ, ਚਮਗਾਦੜ ਪੁੱਠੇ ਲਟਕੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ। ਦੋਗੇ,

ਧੰਦਲਾ

● ਡਾ: ਮਨੋਜੀਤ

ਦਫਤਰ ਦੇ ਕਲਰਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੰਦ-ਕਮਰਾ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ।
—ਸਾਡਾ ਬੱਡੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ !
—ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਕਿਵੇਂ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ?
—ਅਸੀਂ ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨਹੀਂ, ਛੇ ਘੰਟੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਬੈਠੀਏ ?
ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਲਏ।
—ਅਸੀਂ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਟਾਈਮ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗੇ।
—ਅਸੀਂ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ-ਦੋ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾਂਗੇ।
—ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਾਡਾ ਪਿਉ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਫਿਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਸੋਹ ਖਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿਤਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉੱਪਰ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰ ਧੜ ਦੀ ਬਾਜੀ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਚਲਣਗੇ।

ਦਫਤਰ ਦਾ ਕੰਮ ਵਧੀਆ ਚਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਖੁਸ਼ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ...

ਇੱਕ ਬੜਾ ਵਿਚਾਰਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਫਤਰ ਆਇਆ। ਬਗੈਰ ਖੀਸਾ ਵਿੱਲਾ ਕੀਤਿਆਂ ਉਹਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇ ਨਾ, 'ਤੇ ਖੀਸਾ ਉਹ ਢਿੱਲਾ ਕਰੇ ਨਾ। ਇੱਕ ਬਾਬੂ 'ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸਾਡਸਤੀ ਦਾ ਕਹਿਰ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚਾਰੇ ਜਿਹੇ ਲੱਗਦੇ ਆਦਮੀ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਉਹਦਾ ਕੰਮ ਸੁੱਕੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਬਾਬੂ ਨੇ ਪਰਦਾ ਪਾਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਾ ਛੱਡੀ। ਪਰ...

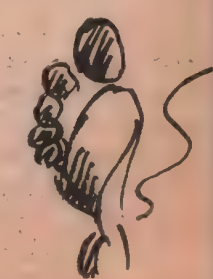
ਪਰ ਪਰਾਏ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਹੀ ਗਿਆ ਫਿਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੋਰਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ 'ਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋਇਆ।

'ਇਹ ਬਾਬੂ ਸੀ...ਬੜਾ ਧੰਦਲਾਜ਼ ਹੈ, ਇਹਨੇ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਬੇਦਮਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸਾਰਿਆਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਆਦਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਤੋੜ ਲੈਣ।

'ਫੇਰ ਜਾਹ ਇੱਥੇ'। ਜੋਹਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਉਹਨੂੰ ਝੜਕਿਆ, 'ਦਫਾ ਹੋ ਕਿਤੇ'।
ਜਿੰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਤੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ'।

'ਮੈਂ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ?' ਜੋਹਨ ਨੇ ਹੋਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਜਿੰਨ ਨੇ ਫੇਰ ਕਿਹਾ, 'ਹਾਂ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ'।

ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੱਚੇ ਹੋਰਾਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਵੱਲ ਤੱਕਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਿੰਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜੋਹਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ (ਨਾਵਲ)

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਪਿੰਡ ਖੁਰਦਪੁਰ, ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ) ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੋਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ।
(ਲੜੀਵਾਰ)

ਕਿਸਤ 17ਵੀਂ

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ

ਕਾਂਡ 34

ਪੀਨਾਂਗ ਤੋਂ ਰੰਗੂਨ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਚਾਰ ਦਿਨ ਲੱਗ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਤੂਫਾਨ ਜਿਹਾ ਆਇਆ ਰਿਹਾ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਮੁੰਦਰ ਟਿਕ ਗਿਆ। ਜਹਾਜ਼ ਰਵੀਂ ਰਵੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਕੀ ਉਨ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਜੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਧੱਕਾ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਡਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਝੱਟ ਪੱਟ ਬਹਿ ਜਾਣ ਦੀ ਕਰਦੇ। ਚੀਨੇ ਖਲਾਸੀ ਹੱਸਦੇ ਹੱਸਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ।

ਉਧਮ ਕੌਰ ਤੇ ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਦੋਵੇਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਵਾਂ ਚੰਦ ਨੂੰ “ਅੰਕਲ” ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ “ਅੰਕਲ” ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕਦੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਛ ਚੁਕ ਕੇ, ਕਦੇ ਕੰਧਾੜੇ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਤੇ ਕਦੇ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ, ਡੈਂਕ ਉਤੇ ਫਿਰਾ ਤੁਰਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਪਰਚਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਦ ਰਾਤ ਪੈਂਦੀ ਤਾਂ ਉਹ “ਬਾਪੂ” “ਬਾਪੂ” ਕਹਿ ਕੇ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਦਾ ਮਨ ਤਾਂ ਡੋਲਣਾ ਹੀ ਸੀ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਉਧਮ ਕੌਰ ਤੇ ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਜੀਅ-ਭਿਆਣੀਆਂ ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵੱਲ ਤਕਦੀਆਂ ਤੇ ਕਦੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ। ਜੇ ਉਧਮ ਕੌਰ ਉਸਨੂੰ ਵਰਾਉਣ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ ਉਂਠਦਾ—“ਬਾਪੂ, ਬਾਪੂ।” ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਂਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਵੀ ਰੋ ਪੈਂਦੀ ਤੇ “ਬਾਪੂ” “ਬਾਪੂ” ਕਹਿਦੀ ਨਾ ਬੱਕਦੀ।

ਜਦ ਜਹਾਜ਼ ਰੰਗੂਨ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਰੰਗੂਨ ਉਤਰਨਾ ਸੀ ਕੋਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਤਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਲਕੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਮੁਸਾਫਰ ਨੂੰ ਘਾਟ ਉਤੇ ਉਤਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਦੋ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਕਲਕੱਤੇ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚੀਨੇ ਖਲਾਸੀ ਵੀ ਉਤਰੇ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੇਲੀ ਪੰਡਤ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਤੇ ਬਾਬੂ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਗਦਰੀ ਸਾਰੇ ਯਾਦ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਰਤੋਂਖ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਰਮਾ ਵਿਚ ਗਦਰ ਮਚਾਉਣ ਲਈ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਰੰਗੂਨ ਹੀ ਉਤਰ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਉਹ ਬੇਚੈਨ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਕੰਧੀ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਘਾਟ ਉਤੇ ਫਿਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਤੱਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਬਰਮੇ, ਤੇ ਚੀਨੇ ਆਮ ਸਨ। ਵਿਚ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੋਈ ਗੋਰਾ ਜਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵੀ ਦਿਸ ਪੈਂਦਾ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਘਾਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਛਾਬੜੀਆਂ ਤੇ ਵਹਿਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਆ ਜੁੜੀ। ਵਹਿਰੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਬਰਮੀ ਔਰਤਾਂ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ ਪਰ ਕਈ ਛਾਬ ਮੁੰਗਫਲੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਏ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੰਮਾਂ ਨਿਕਲਦਾ ਵੇਖ ਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਮੁੰਗਫਲੀ ਖਰੀਦਣ ਨੂੰ ਕਰ ਆਇਆ। ਨਾ ਵਹਿਰੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਾਫਰ ਬਾਹਰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਚੁੱਕੀ ਇੱਕ ਬੇੜੀ ਉਤੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੁੰਗਫਲੀ, ਸੰਤਰੇ, ਸੇਬ ਤੇ ਹੋਰ ਨਿਕਸ਼ੁਕ ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਕਰਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਸੋਦਾ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਰਮਾ ਤੇ ਬਰਮਣ ਦੋਵੇਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੋਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਰਮੇ ਨੇ ਲੰਮੀ ਰੋਸੀ ਨਾਲ ਬਧੀ ਨਿਕੀ ਜਿਹੀ ਟੋਕਰੀ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਈ। ਗਾਹਕ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੋਂ ਸੋਦਾ ਲੈ ਕੇ ਪਿਛੋਂ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਰਮਾ ਪਹਿਲੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਮਗਰੋਂ ਸੋਦਾ ਦੇਣ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭਾਨ ਪਾ ਕੇ ਟੋਕਰੀ ਲਮਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੰਗਫਲੀ ਤੋੜਨ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨਿੱਕੀ ਜਹੀ ਪਛੀ ਵਿਚ ਮੁੰਗਫਲੀ ਪਾ ਕੇ ਵੱਡੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਟਿਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੁੰਗਫਲੀ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਖਰੀਦੇ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਰੁਪਿਆਂ ਦੇ ਸੇਬ ਤੇ ਸੰਤਰੇ ਖਰੀਦੇ।

ਜਦ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਧਮ ਕੌਰ ਤੇ ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਖੜੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਛਿਆ—“ਹਰਿਦਿਆਲ ਕਿੱਥੇ ਐ।”

ਉਧਮ ਕੌਰ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ “ਸੋਣ ਡਿਗੇ।”

“ਕਿਉਂ ਤਗੜਾ ਤਾਂ ਹੈ?”

“ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਐ ਕੁਝ ਦਿੱਲਾ ਮੱਠਾ ਐ।” ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਪਈਆਂ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਗਫਲੀ, ਸੇਬਾਂ ਤੇ ਸੰਤਰਿਆਂ ਦਾ ਢੇਰ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਝੱਟ ਪੱਟ ਉਨ ਖਲੋਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਾਬੂ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਸੇਬ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਸੰਤਰਾ। ਜਦ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਬੋੜੀ ਬੋੜੀ ਮੁੰਗਫਲੀ ਉਧਮ ਕੌਰ ਤੇ ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰੋਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਹਾਂ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਇਕ ਇਕ ਸੰਤਰਾ ਤੇ ਇਕ ਇਕ ਸੇਬ ਲੈਣ ਲਈ ਹੱਥ ਵਧਾਏ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ “ਅੰਕਲ ਅੰਕਲ” ਕਹਿ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗਲੇ ਜਾ ਲੱਗਾ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰਿਦਿਆਲ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੰਡਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਬਾਹਾਂ ਉਤੇ ਚੁਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਰ ਜਿਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕੇ। ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮੁੰਗਫਲੀ, ਸੰਤਰਿਆਂ ਤੇ ਸੇਬਾਂ ਵਲੋਂ ਹਟ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਵੱਲ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਕੰਧਾੜੇ ਚੁਕ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਕੰਧੀ ਲਾਗੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਘਾਟ ਉਤੇ ਫਿਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਟਿਕ ਟਿਕੀ ਲਾ ਕੇ ਤੱਕਣ ਮਗਰੋਂ ਉਤਰਨ ਦੀ ਜਿਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਤੁਰਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਤੂਫਾਨ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੋਇਆ ਜਹਾਜ਼ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਬੁਕਲ ਵਿਚ ਵੜ ਉਘਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਅਜੇ ਸੂਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਡੁੱਬਾ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡੈਂਕ ਉਤੇ ਲੇਟ ਕੇ ਹਰਿਦਿਆਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਚੰਬੜਿਆ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਦਮ ਉਨ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛਾਤੀ ਉਤੇ ਜਾ

ਚੜ੍ਹਿਆ। ਉਸਨੇ ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਪੋਕਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛਾਤੀ ਉਤੇ ਚੁਪ ਚਾਪ ਲੋਟਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ ਹੁੰਝਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਪਟੇ ਦੀ ਕੰਨੀ ਨਾਲ ਪੁੰਝਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਜਦ ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਉਤੇ ਲੇਟ ਕੇ ਸੋ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਕਾਂਡ 35

ਕਲਕੱਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਹੀ ਭੀੜ ਭਾੜ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਉਤੇ ਚੁਕ ਲਿਆ। ਉਧਮ ਕੌਰ ਤੇ ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਫੜ ਕੇ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਤੁਰ ਪਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਸਾਮਾਨ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਕੁਲੀ ਨੇ ਮਲੋਮਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਚੁਕ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਰਿਕਸ਼ੇ ਲਏ। ਰਿਕਸ਼ਿਆਂ ਵਾਲੇ ਚੀਨੇ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਭ ਸਿੱਖ “ਬੜੀ ਸੰਗਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ” ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਚੀਨੇ ਬੋੜੀ-ਬੋੜੀ ਬੰਗਾਲੀ ਬੋਲ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ “ਬੜੀ ਸੰਗਤ” ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣਦੇ।

ਅਜੇ ਉਹ ਰਿਕਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਅੰਦਰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਚੁਕ ਲਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਭਰ ਕੇ ਤੱਕਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪੰਜਾਬੀ-ਖੁਫੀਆ-ਪੁਲਸ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਮਾਨ ਫੜ ਕੇ ਕਿਹਾ—“ਤੁਸੀਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਆਪੋ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।”

“ਸਰਦਾਰ ਜੀ! ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਲੈਣਾ ਲੱਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ। ਮੈਂ ਸਮਾਨ ਅੰਦਰ ਕਰ ਦੇਂਦਾ। ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹੀ ਆਏ ਗਏ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਐ।” ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਸਤਰੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਹੱਥ ਪਾ ਲਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਬੰਗਾਲੀ ਸਿੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਵਾਜ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ—“ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡਿਓ ਆਏ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਜਿਹਾ ਕਮਰਾ ਦੇਵੀ। ਸਭ ਲੋਕ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਬਕੇਵਾਂ ਲਾਹ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੁਰ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਐ।” ਉਹ ਸੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮੁੜਨ ਲੱਗਾ ਫਿਰ ਖੜੇ ਗਿਆ “ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਖੁਰਦਪੁਰੀਏ ਵੀ ਆਏ ਐ। ਉਹਨਾਂ ਕਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਸੇ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਆਉਣਾ ਸੀ?”

“ਕਈ ਲੋਕ ਆਏ ਐ। ਜਹਾਜ਼ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।” ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਅੱਗੇ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਸੋਚਦਾ-ਸੋਚਦਾ ਬੋਲਿਆ—“ਤੁਹਾਡਾ ਪਿੰਡ ਤਾਂ—”

ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਫੜ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ਰਾ ਖਿੱਝ ਕੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ—“ਪਿੰਡ ਐ ਨਵਾਂ ਚੰਦ, ਜ਼ਿਲਾ ਐ ਪਰੋਜਪੁਰ। ਹੋਰ ਕੁਝ ਪੁੱਛਣਾ ਐ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਪੁੱਛ ਲਓ।” ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋੜੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਖਿਸਕਣ ਦੀ ਕੀਤੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਤਕਿਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸਰਦੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਹਰ ਹੀ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਖਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲੇਟਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅੰਦਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਥਾਂ ਮੱਲਣ ਲਈ ਉਸ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀ ਦਰੀ ਫਿੱਛਾ ਲਈ। ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨਹਾਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਤਿੰਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹਾਇਆ। ਆਪ ਨਹਾਤੀ ਬੱਚੇ ਟੁਟੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਲੰਮੇ ਪੈ ਗਏ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਦੇ ਉਲਟ ਅੱਜ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਸੌ ਗਿਆ। ਉਧਮ ਕੌਰ ਤੇ ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਵੀ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਟੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਜਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਰਕਾਲਾਂ ਵੇਲੇ ਗੱਡੀ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਨਾ ਵੇਖ ਕੇ ਹੇਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਦਮ ਘਬਰਾ ਉਠਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਅੱਗੇ ਖਲੋਤਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨਾਲ ਆ ਚੰਬੜਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹ ਵਿਚ ਸਾਹ ਆਇਆ। ਉਹ ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਉਹ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰ ਕੇ ਬਜ਼ਾਰ

ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਵੱਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਖਲੋਤੇ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਰੋਟਕ ਵੇਖ ਕੇ ਉਧਰ ਨੱਸਣਾ ਭੱਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਏਧਰ ਉਧਰ ਘੁੰਮਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਵੇਖੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਜਿੱਦ ਕਰੇ। ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਭੰਬੀਰੀਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਆ ਰੁਕਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਭੰਬੀਰੀ ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਦੂਜੀ ਛਿਣ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਲੈਣ ਦੀ ਜਿੱਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਭੰਬੀਰੀਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ, ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਭੰਬੀਰੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਹਰਿਦਿਆਲ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਭੋਗ ਪਿਛੋਂ ਲੰਗਰ ਖੁਲ੍ਹਾ। ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸੇ ਸਿੱਖ ਉਤੇ ਜਾ ਪਈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਖੁਰਦਪੁਰੀ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੱਥਾ ਠਣਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਦਮੀ ਫਿਰ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਕਰਨ।

ਪਹਿਲੋਂ ਦਾਲ ਵਰਤੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾੜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਦਮੀ ਰੋਟੀਆਂ ਵਰਤਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਰੋਟੀਆਂ ਦੇਕੇ ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਵੇਂ ਜਿਤਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਦ ਸੰਗਤ ਲੰਗਰ ਛੱਕ ਚੁਕੀ ਤਾਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾੜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਦਮੀ ਕਦੇ ਇੱਕ ਮੁਸਾਫਰ ਨਾਲ ਤੇ ਕਦੇ ਦੂਜੇ ਮੁਸਾਫਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਈ ਕਿ ਉਸ ਆਦਮੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕੱਢੇ। ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ। ਤੇਸ ਦਾ ਖਿਆਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦ ਸੰਤੋਖ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਹੀ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾ ਫਤਹ ਮੁਲਾਈ। ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਆਦਮੀ ਵੱਲ ਦਿਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਪੁੱਛਿਆ—“ਇਹ ਸੋਧ ਕਦੋਂ ਦਾ ਕਲਕੱਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਐ?”

“ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਆਉਂਦਾ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੋਂ ਦਾ ਏਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੱਲਾਂ ਗੁਰ ਪੁਛਦਾ ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।”

“ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਕਦੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?”

“ਉਹ ਸਵੇਰ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਹਰਿਦਿਆਲ ਵੇਲੇ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 5ਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣੇ।”

“ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਪਰ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਿੱਤਰ ਹਨ। ਤੁਨਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਜਾਣਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਉਹ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ।”

“ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਹਨ। ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਉਹੋ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਗਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੀ। ਬੜੇ ਨੇਕ ਸੁਭਾ ਹਨ। ਬੜੇ ਦਾਨੀ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਬੰਗਾਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਸ਼ੁਭਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਚਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਸਾਡੇ ਸਭ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਹਨ।”

“ਅਸਾਂ ਕਲ ਸਵੇਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਐ। ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਰਾਤੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਣ।”

“ਹੁਣੇ ਚਲੋ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ। ਉਹ ਛੋਟੀ ਸੌ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੰਜ਼ੂਰ ਵੇਲੇ ਉਨ ਖਲੋਂਦੇ ਹਨ।”

“ਮੈਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਆਵਾਂ।”

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜ਼ਰਾ ਹਰਾਨਗੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ—“ਸਭ ਨਾਲ ਜਾਣਗੇ?”

“ਜੀ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਮਿਲਣਾ ਹੈ।”

“ਉਹ ਅੱਗਤ ਪਿੰਡ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰੇ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ—“ਜੇ ਦੂਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਿਕਸ਼ੇ ਕਰ ਲਈਏ।”

“ਨਹੀਂ। ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਬਸ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਲੱਗਣਗੇ।”

ਉਹ ਸੜਕ ਦੀ ਸੱਜੀ ਪੱਟੜੀ ਉਤੇ ਤੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਗਲੀ ਦਾ ਮੋੜ ਮੁੜਦਿਆਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇੱਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਜਾ ਤਕਾਇਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਫਤਹ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਹਾ—“ਆਓ! ਜੀ ਆਇਆ ਨੂੰ।”

ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਰੁਕਾ ਬਣਦੇ ਵਿਚੋਂ ਝੱਕ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਏ। ਬਿਠਾਇਆ। ਰੁਕਾ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹ ਰੁਕਾ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਫੁਹਾਇਆ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੈਰ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਫੁਹਾਇਆ, ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਗਦਗਦ ਹੋ ਕੇ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ—“ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ! ਸ਼ਾਹਰ ਆਓ। ਆਓ ਵੇਖੋ ਕੌਣ ਆਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਬੜੇ ਭਾਗ ਹਨ।”

ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਨੇ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਸਭ ਵੱਲ ਹੱਥ ਜੋੜੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ—“ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਯਾਦ ਹਨ ਕਨੇਡਾ ਵਾਲੇ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਰਹੇ ਸਨ।”

“ਤੁਸੀਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ।”

“ਹਾਂ। ਹਾਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।”

“ਕਿੱਥੇ ਹਨ?”

“ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਹੈ। ਆਪ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਤਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ।”

ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ—“ਮੈਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।”

“ਭੈਣ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਛੱਕ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ।” ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਤੁਸੀਂ ਦੁੱਧ ਗਰਮ ਕਰ ਲਓ।” ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਹਾ।

“ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਏ?”

“ਉਹ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘਪੁਰ ਅੱਟਕ ਗਏ ਸਨ।”

“ਕਦੋਂ ਆਉਣਗੇ?”

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ—“ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਹੀ ਜਾਣਨ।”

“ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਖੇ?”

“ਜੀ! ਲਿਖੇ ਹਨ।”

“ਛੋਟੀ ਵਾਪਸ ਜਾਓ! ਰਜਿਸਟਰ ਲੈ ਕੇ ਆਓ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।”

“ਸੱਤ ਬਚਨ।” ਕਹਿ ਕੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਪਏ।

“ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋਏ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਾਉਣਗੇ। ਫਿਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣਾ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਹਾਜ਼ ਬੱਜ-ਬੱਜ ਦੇ ਘਾਟ ਆ ਕੇ ਲੱਗਾ। ਗੋਲੀ ਚਲੀ। ਕਈ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ। ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਤੇਜ਼ ਨਿਕਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਰਾਤ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਪੰਨੇ ਤੇ)

(ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਰਾਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਯਥਾ ਸ਼ਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰ ਆਏ ਤੇ ਮਲੇ ਮਲੀ ਸਾਡਾ ਰਜਿਸਟਰ ਚੁਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਰਜਿਸਟਰ ਬਣਾਉਣਾ ਛੱਡ ਦਿਤਾ।”

“ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਗਾਲੀ ਪੁਲਸ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਾਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਰਖਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮੁਸਾਫਰਾਨਾ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰ ਰਖੇ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੁਸਾਫਰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਲਿਖਾਉਣ ਲਿਖ ਲਿਆ ਕਰੇ। ਜੇਰ ਕਿਸੇ ਉਤੇ ਨਾ ਪਾਉਣ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਵਰਕਾ ਫਾੜ ਦਿਆਂਗੇ।

ਜਦ ਦੁੱਧ ਆਇਆ ਤਾਂ ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗਲਾਸ ਫੜ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਦੁਕਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਚੁਪ ਚਪੀਤਾ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਜਿਸਟਰ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਏ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ—“ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਹਰਾ ਫੇਰਾ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਓ। ਆਮਨ ਰਿਕਸ਼ੋ ਉਤੇ ਰੱਖ ਲਿਆਓ। ਰਾਤ ਇਥੇ ਹੀ ਬਿਰਾਜਨਗੇ।

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਤੋਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਾਵਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਸ਼ੀਆ ਭੂਕ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਵੀ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ

13487, 98 ਏ ਐਵੇਨਿਊ, ਸਰੀ, ਬੀ.ਸੀ.

ਏਸ਼ੀਆ ਭੂਕ ਕੰਪਨੀ

6482, ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ

(ਪੰਨਾ ਸਤਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਸਤੀਵੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿੱਥੇ ਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਵੇ ਜਨਤਾ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਦਵੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁਧ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦ ਹਰੀਜਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਅਤੇ ਮੀਜ਼ੋਰਾਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਰੁਧ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ। ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਸਮੇਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਰਜਨਾਂ ਹੀ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। 1979 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਗੋਵਾਲਾ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾਹਿਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਅਕਾਲੀ ਅੱਜ D.I.G. ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਖਰਾਬ ਕੀਤੀ ਹੈ ਆਪਣੀ ਹਰ ਵਜ਼ਾਰਤ ਸਮੇਂ ਪੁਲਸ ਤੋਂ ਆਪ ਇਹੀ ਕੁਝ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਅਕਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਖਾਤਰ ਨਹੀਂ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਖਾਤਰ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਈਵੇਂਦ ਸਰਮਾਏਦਾਰ-ਜਗੀਰਦਾਰ ਜਮਾਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਰ ਟੁਕ ਪਾ ਦੇਵੇ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਭਿਡਰਾਂ ਵਾਲਾ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਜਨੂੰਨੀ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਭਰਨ ਲਈ ਕਮੀਨੀ ਤੋਂ ਕਮੀਨੀ ਹਰਕਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਤੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ-ਮਾਰ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕੱਟੜ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫਾਸ਼ੀ ਗਰੋਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਲੁਟੇਰੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਸ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮੋਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਲੁਟੇਰੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਦਿਲ ਖੋਲ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠ ਹੋਣਾ ਹੈ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦਾ ਫਾਸ਼ੀ ਗਰੋਹ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਫਿੜਕ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਪਾੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕੁੱਝ ਕੁ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦਾ ਜਮਾਤ ਖਾਸਾ ਪਹਿਚਾਣ ਕੇ ਵੱਖ ਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਪਾੜਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਕੜੀ ਹਾਰ ਦੇਣ।

ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਲਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉੱਥੇ ਅੱਜ ਲਹਿਰਾਂ ਬਣ ਕੇ ਉਠਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਲਲਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿਰੁਧ ਘੋਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਕਰ ਦਿਉ। ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਬਾਲੀ ਬਣਨ ਲਈ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣੀ ਹੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਘੋਲ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸੀਮਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਘੋਲ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚੋਂ ਲੁਟੇਰੀਆਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਰਜ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਤਖਤ ਉਲਟਾ ਕੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਲਬਾਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ। ਆਪਣੀ ਮਹਿਲ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਜਾਉ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੋ।

Dilemma of Sikhs—An Introspection

Tarlochan Singh

There appears to be some turmoil amongst the Sikhs on several aspects affecting them as such. An effort is made in the succeeding paragraphs to analyse, in a general way, its causes, which emanate from internal pressures. The external pressures, though important, are not discussed.

SIKH RELIGIOUS PHILOSOPHY

According to Sikh religious philosophy, there is one God, the all powerful, changeless and eternal. His power, *shakti*, emanates from Him and perpetually manifests in the universe. Hinduism viewed this power as a phenomenon of flux without clear purpose. Buddha also diagnosed this perpetual flux through which things come to be and pass away with “pain”. He thought salvation cannot be achieved in this unstable and fluctuating world. It lay elsewhere.

The Sikh Gurus deviated from this idea in a revolutionary way. According to Sikhism, *shakti*, the power emanating from God, is purposeful, directive and progressive. It operates in and through the universe. It is imperative for a Sikh to find out how this power works so that he may co-operate with it to achieve higher life and salvation. This power is also described as *Hukam* in the *Guru Granth Sahib*.

“kaho Nānak, jin Hukam pachhāi
tin Sahib kā bhed jāi”

The Guru made *shakti* the backbone of the Khalsa. Even the *ardās* starts by invoking it :

“pritham Bhagautī simir ke Guru Nānak
lai dhiē”

Survival of the fittest is one of the laws of *shakti* existing in the world. In nature, weak and unfavourable species are eliminated. The Guru, therefore, ordained that Sikhs must do away with all weaknesses, be they physical, moral, intellectual, spiritual, social or material. Weakness and fear are the root causes of all evil. A Sikh must be fearless in thought and action. He should show bravery at all time—“*chardi kulā*”. He must possess strength, for it is only through strength that bondages are broken and accomplishments achieved.

“bal hoā bandhan chhute, sab kuchh hoī
upāē”

The Guru laid down standards which were beyond the prevailing values. He set forth a higher set of values and looked forward to a race of supermen (Khalsa) in whom these values would eventually be realised. It became a moral duty for a Sikh to try to

become perfect. This perfection and salvation has to be realised more or less in this world and cannot be achieved by renouncing it-

“bhai prāpat mānukh dehurīā
Gobind milan kī eho teri barīā.”

The Guru also cautioned that this path (Sikhism) is not an easy one.

- 1) “khannion tikhī, vālon niki.”
- 2) “kaho Nānak, eh khel kathan hai.”

He demanded high sacrifices and efforts from those who wanted to follow this path.

- 1) “it mārag pair dharīje, sir dije kām nā
kīje”
- 2) “hoe sarab kī renkā, tū āo hamāre pās”

CASTE SYSTEM.

Hinduism lays down that it is the duty of man to act always with the principles of his caste. Men are classified by birth. The *sūdrās* and untouchables will do most menial works with religion telling them that they have to endure miserable conditions and bear their unhappy destiny. The net result of this dogma was the exploitation of the lower castes by the higher castes for their own benefit. Society became separated in segments and was enfeebled as a result. The Guru revolted against this anti-human attitude. He said all persons are children of One God, and insisted that all castes and creeds live and eat together without any difference.

1. “ek pitā ekas ke ham bārak”
2. “mānas kī jāt sabhe ekhi pehchānho”

The Guru tried to eliminate the caste system and untouchability. He exhorted the downtrodden to exalt themselves. A *sūdrā*, with ability, has every right to the highest position, for man can change his destiny with diligence.

IDENTITY.

By worshipping one Almighty God, doing away with the caste system and forbidding idolatry and ritualism, the Guru gave a distinct identity to Sikhism. As Marxism cannot be a part of bourgeois philosophy, though Marxist Dialectical Materialism emanated through the Dialect of Hegel, similarly Sikhism, though emanated through Hinduism, cannot be called a part of Hinduism. Guru ordered the Sikhs to keep this special identity.

“jab lag Khālsā rahē niārā,
tab lag tej deun main sārā”

(continued next page)

JIM PATTISON

JIM PATTISON

ON MAIN

SERVICE AFTER
SALE

PARLAD GILL

BUS. 879-4233 3434 MAIN ST. VANCOUVER, B.C. RES. 435-1834

ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਵਾਹਾਂ, ਸਟੇਸ਼ਨ ਚੈਕਨਾਂ,
ਟਰੱਕ, ਵੀਨਾਂ ਅਤੇ 4x4 ਲਿਮੋ ਟੈਂਟਰੀ ਰੁਹਾਣੇ ਜਾਣੇ
ਪਹਿਚਾਣੇ ਸੇਲਮੈਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਫੁੱਲ ਸ਼ਰੇ

(continued from last page)

DILEMMA

The Guru expected the Sikhs to achieve high spiritual, mental, moral and physical standards and become a race of supermen. He showed the way how to achieve it. Objectives were indicated e.g.:

i) "sawā lākh se ek larāon"

ii) "rāj karegā Khāl-ā"

But what has happened in actual practice? The Sikhs have not been able to come near those ideals. Instead of progressing, they have deteriorated in several aspects with a very wide chasm coming into being between the lofty ideals set forth by the Gurus and actual achievements. This is the real dilemma of the Sikhs.

DRAWBACKS

We now very briefly discuss the main drawbacks which has crept in the Sikh fold and which has been the cause of their decline. It is apparent that Sikh religious philosophy has not been well understood by a large majority of the Sikhs. Present day Sikhism is restricted mainly to outwardly appearance, rituals and ceremonies. This is due to the fault of Sikh preachers of all sorts as well as the community's leaders. They have been left far behind in knowledge. The religious, social, moral and material world has gone beyond their power to understand, interpret and control. They turn to medievalism, fundamentalism and ignorance. They fear that an intelligent and enlightened approach will take away persons from religion. But it is always otherwise the case. A person thoroughly understanding his religion intelligently and properly will naturally be a better Sikh.

Sikhism is not a blind faith. It is an awakening of a man's soul and mind to higher understanding, thought and action. The Guru was not so naive as to visualise that his Sikhs could become supermen without high cerebral development. He has ordained high education, thinking and intelligence.

i) vidyā vichārī tāt paropkārī

ii) sabad nā kīto bichār

o mānas joon nā ākhye, passā, dhor,
gawāriii) hār parīo swāmī ke dwāre. dije budh
hibekā"

Gurbānī should be clearly read, intelligently understood and diligently followed. To remove misunderstandings and misconceptions, free and frank discussions by knowledgeable persons may be encouraged. Gurbānī's cosmic vision is so lofty that a man's intellect, which is humble and tiny in comparison, can do no harm to it as is feared in certain quarters. There is a need to take the

teaching of Sikh Philosophy from medievalism to an enlightened and thinking plane. It should then be made a secure base for Sikh thinking and action.

OTHER QUALITIES

Apart from religious misunderstandings, there has been a degradation of mental, moral as well as social and physical qualities. The Sikhs are lagging behind in politics, industry, administration and even in sports. Several social evils crept in the society. Sikh educational institutions seldom produce an educated and enlightened leader with a clear vision. We hardly find a Sikh legislator who can put forward the Sikh case with sound reasoning and high thinking in Parliament or in any other forum to convince the non-Sikhs.

An important section of Sikhs consider bravery synonymous with bravado, crudeness and foul language. They forget that the Guru has stressed gentleness and humility which are part of bravery:

"mith bolrā jī har sajan swāmī morā"

Another important section of Sikhs relates intelligence with manipulations for selfish ends. Selfishness has taken such root that even Sikh leaders perform volte face for personal advancement at the cost of society. These drawbacks have lowered the prestige of the Sikhs and do not earn a good name for them.

CASTEISM

In spite of the Guru's instructions not to observe the caste system, it has gripped the Sikhs in a rigid way. The two main sections, agriculturists and businessmen, are opposed to each other in several aspects. Both these sections look down upon Sikhs of lower castes. The antagonism has even reached into the religious places. If one caste controls a gurdwara committee, it will not allow members of other castes to come near it. With these vertical divisions, Sikhs cannot put up a solid united front and the shakti of the Panth cannot be achieved. Hence, the efforts put up by the Panth are not so successful.

Such rot is prevailing like cancer and has led to another dangerous trend. Some children of educated and well-to-do families are veering away from formalistic Sikhism perhaps in disgust or due to lack of proper intelligent religious education.

Can this rot be stopped? Can the Sikhs understand their philosophy intelligently? Can they become fearless in thought and action? Can they imbibe the high values set by the Guru and achieve the high objectives of the Khalsa? Only Sikhs can answer these anguished questions. No other power will come to their help in this connection.

The Sikh Review

ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਵਿਨੀਪੈਗ!

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਭਾ, ਵਿਨੀਪੈਗ, ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਭ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਸ: ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਡਰਾਮਾ ਟੀਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਚਾਰ ਡਰਾਮੇ:

ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਤੋਂ ਸਰਹੰਦ ਤੱਕ, ਟੋਆ, ਮਿਟੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤੇ ਇਕ ਮਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਖੇਡੇ ਗਏ।

ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਿਸ਼ਨ ਆਪ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੀਕ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪਰੋਗਰਾਮ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਐਨੇ ਦਰਸ਼ਕ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਏ - ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਗੁੰਗਾਰਾ ਸੀ ਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ: ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਸਾਰੂ ਲੋਕ-ਗੀਤ ਵੀ ਕਹੇ ਗਏ, ਜਿਹੜੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲਾਹੇ ਗਏ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ: ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭਾ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰਵਾਈ। ਸਭਾ ਨੇ ਬਾਲਕੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਐਨਾਂ ਵੱਡਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਕੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ ਉਸਾਰੂ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਹੈ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਭਾ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸ: ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਰਤਨ ਨੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਤੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ: ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਬਹੁਮੁੱਲਾ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਕਲਾ ਨੂੰ ਨਾਟਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਗੀਤ ਰਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਸਭਾ ਨੇ ਇਪਾਨਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਵਿਨੀਪੈਗ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ।

ਸਭਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀ ਐਂਡ ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵੱਡੇ project ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕਲਾਕੀ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਫਿਰ ਸਭਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਪਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲੱਗੇ।

ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਰਤਨ

ਕਨਵੀਨਰ

ਪੰਜਾਬੀ - ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਭਾ

ਵਿਨੀਪੈਗ - ਮੈਨੀਟੋਬਾ

ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਲੱਗੇ ਫਿਰਤਰ ਰੋਂ ਮਰਯੂਰ,
ਵਰਨਾ ਕੋਣ ਕਿਸੇ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮਰਦਾ ਹੈ।ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਘਟੀਆ ਅਨੁਵਾਦ ਜਿਹਾ,
ਫਿਰ ਵੀ ਉੱਪਰ ਮੱਲਕਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ ਹੈ।

ਮੌਸਮ ਦੇ ਫਲ

ਅੰਬ

ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਅੰਬ ਨੂੰ ਭੁੰਨ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਰਸ ਕੱਢ ਕੇ ਸ਼ੱਕਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸ਼ਰਬਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਆਦਮੀ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸ਼ਰਬਤ ਵਿਚ ਲੂਣ, ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਤੇ ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਜੀਰਾ ਪਾ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ਰਬਤ ਖੁਬ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਜ਼ੇ ਅਤੇ ਪਲੇਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਲੂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅੰਬ ਦਾ ਰਸ ਇਕ ਪਿਆਲਾ ਪੀ ਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਲੂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅੰਬ ਕਬਜ਼ ਹਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਤਰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਬ ਖਾ ਕੇ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਦੁਣ ਪੀਣ ਨਾਲ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਬ ਦਾ ਮੁਰੰਬਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਲ, ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਤਾਕਤ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਬਵਾਸੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਹਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਬ ਦਾ ਅਚਾਰ ਸਫਰਾਵੀ ਰੋਗ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਗੁਣਦਾਇਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੰਬ ਦੇ ਫਿਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਧ ਵਿਚ ਪੀਹ ਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਖੂਨੀ ਮਰੋੜਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੱਚੇ ਅੰਬ ਦਾ ਫਿਲਕਾ ਪੀਹਕੇ ਅਤੇ ਦਹੀਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਸ਼ੀਰਾ ਬਣਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੋਜ਼ੇ ਦੇ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਮਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਦਸਤ, ਖੂਨੀ ਬਵਾਸੀਰ ਅਤੇ ਲਕੋਰੀਆ ਲਈ ਅੰਬ ਦੀ ਗਿਣਕ ਦੀ ਗਿਰੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਕ ਇਕ ਮਾਸ਼ਾ ਸ਼ਹਿਦ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੇਣ ਨਾਲ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਿੱਠੇ ਅੰਬ ਦੇ ਗੂ ਵਿਚ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਦੁਧ ਤੇ ਬੋਝੀ ਜਿੰਨੀ ਸ਼ੱਕਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਣ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਪਜਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਸਿਰ ਦਰਦ, ਅੱਖਾਂ ਅਗੇ ਹਨੇਰਾ ਆਉਣਾ, ਸਿਰ ਭਾਰਾ ਹੋਣਾ ਆਦਿ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਲਾਭ ਪੁਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਖੂਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਗਰ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਆਂਦਰਾਂ ਸਾਫ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਇਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ।

ਮਿੱਠਾ ਅੰਬ ਮਨੁੱਖੀ ਇਦਰੀਆਂ, ਦਿਲ, ਦਿਮਾਗ, ਮੋਰਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਵਾਸੀਰ, ਸ਼ੀਗਰਹਿਣੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੰਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪੇਟ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਉਪਰ ਮਾਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵਧੀਕ ਖਾਣ ਨਾਲ ਜਿਗਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਖੱਟਾ ਅੰਬ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅੰਬ ਭਾਰੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਛੇਤੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦਸਤ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਵਧੇਰੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਜਦ ਪੇਟ ਭਾਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਲੂਣ ਚੱਟ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਰੀਕ ਸੁੰਦ ਫਕ ਲੈਣ ਨਾਲ ਇਸ ਰੋਗ ਤੋਂ ਝੱਟ ਫੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅੰਬ ਦਾ ਸੋਜ਼ਨ ਹੈ। ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸਸਤੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੇ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਅੰਬ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਧੋ ਕੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਪਰੋਂ ਦੁਧ ਦੀ ਲੱਸੀ ਪੀਣ ਜਾਂ ਜਾਮਣ ਖਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਛੇਤੀ ਹਜ਼ਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਠਿਆਂ ਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਅੰਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਗਜ਼ਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਇਲਾਜ ਵੀ।

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਏਸ਼ੀਅਨਾਂ ਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਮੰਗੋਤਰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ

ਬਰੈਡਵੇਰਡ — ਕੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਏਸ਼ੀਅਨਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਜਾਂ ਮੰਗੋਤਰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ?

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਘਟਨਾ ਬਰੈਡਵੇਰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸੁਲੇਮਾਨ ਬੇਗ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਲੇਮਾਨ ਬੇਗ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਇਕ

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੁੜੀ ਬੁਤਾਨੀਆਂ ਭਿਜਵਾਈ ਸੀ, ਜਦ ਕੁੜੀ ਹੀਬਰੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਾ ਤਾਂ ਮਿ. ਬੇਗ ਨੂੰ ਹੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਅੱਥਾ ਬਾਬਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਕੁੜੀ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕਿਸ ਖਾਤਰ ਪੜ੍ਹੀ ਹਾਂ ਯਾਹੋ ਨਿੱਤ ਅਖਬਾਰ,
ਦਸੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹੁਣ ਕਿਸ ਮਖਤਬ ਦਾ ਹੈ।

ਮਿਹਨਤਕਸ਼ੋ ! ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੋ

ਡਿੰਦਰ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਫਿਤਕਿਆ ਜਨੂੰਨੀ ਜ਼ਹਿਰ ਹਰ ਸਵੇਰ ਆਪਣਾ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਖਵਾਦ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲੁਕੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ-ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜ਼ਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਰਸੀ ਯੁੱਧ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। "ਧਰਮ ਯੁੱਧ" ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਮਾਰ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਜਨੂੰਨੀ ਕੁੱਝ ਗੁੰਡਾ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਫਹਿਰੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕੁਝ ਕੁ ਕਸੂਰਵਾਰ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦੇ ਨਕੇਲ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਮ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੱਦੀਆਂ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਚਲ ਰਹੇ ਇਸ ਘੇਲੇ ਦਾ ਬਿਕਾਰ ਆਮ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੁਆੜੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦੇਸ਼ ਭੂਘੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਇਸ ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਲੋਕੀ ਬੇ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੀਮਤਾਂ ਅਸਮਾਨ ਫੁੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਘਸਾਰ ਦਿਨ ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਾਮਰਾਜੀ ਕੈਂਪ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵੀ ਭੂਘੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਬਿਕਾਰ ਹਨ। ਵਾਰਸਾ ਪੈਕਟ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਦੇਸ਼ ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪੋਲੈਂਡ ਦਾ ਤਾਂ ਦਵਾਲਾ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਬੋਝ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਸਤੀਆਂ ਤੇ ਨਵ-ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਿੱਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਬਿਕਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਆਪਣਾ ਮੌਜੂਦਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਘੇਲ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਹਾਕਮ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਆਪਣੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਖਾਤਰ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਫੁਟਕਾਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਝੋਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਫੌਜੀ ਗੁੱਟ ਵਾਰਸਾ ਪੈਕਟ ਅਤੇ ਨੇਟੋ, ਜੰਗੀ ਤਿਆਰੀਆਂ 'ਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਸਮੇਂ ਜਦ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨਿੱਘਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਹਾਕਮ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀ ਮੁਨਾਵੇ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੋਵੇਂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦਿਉ ਤਾਕਤਾਂ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਘੱਟ

ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਤੇ ਟੱਕਰਾਂ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਨਵ-ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਦੇਸ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਾਲ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਬਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੂਸਰੇ ਨਵ-ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਾਂਗ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵੀ ਭੂਘੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਬਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਦਲਾਲ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਹਕੂਮਤ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਪਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਲੁਟੇਰੀ ਹਕੂਮਤ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਬੋਝ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਤੇ ਸੁੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਚੌਕੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪਹਿਏ ਥੱਲੇ ਦਰੜ ਹੋ ਰਹੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਹੋਰ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਸਹਿ ਸਕਦੀ। ਭੁੱਖ, ਨੰਗ ਤੇ ਕੰਗਾਲੀ ਦੇ ਸੁਣਾਏ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਜਾਗਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਗਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਕੰਧ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਆਪਣਾ ਜਮਾਤੀ ਘੇਲ ਤਿੱਖਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਰਖੇਲ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਆਪਣੇ ਮੁਨਾਵੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਾਸ਼ੀ ਗਰੇਹਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਜਮਾਤੀ ਘੇਲ ਦਾ ਰਾਹ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਕਮ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਘੇਲੇ ਦਾ ਰੁੱਖ ਬਦਲਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ, ਇਲਾਕਾਵਾਦ ਅਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਪਾੜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰ-ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਹਾਕਮ-ਜਮਾਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਧਰਮ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸੰਦ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ, ਹਰੀਜਨ-ਨਾਨ ਹਰੀਜਨ, ਬੰਗਾਲੀ-ਅਸਾਮੀ ਆਦਿ ਦੇ ਦੇਰੀ ਫਸਾਦ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਸਾਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਕਤਲੇਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਅੱਜ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 1947 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ "ਧਰਮ ਯੁੱਧ"

ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੂਸਰੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕ ਸਰਮਾਏਦਾਰ-ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਦਿਲ ਖੋਲ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਸ 'ਚ ਝੁੱਟ ਦਾ ਬਿਕਾਰ ਹਨ। ਕੁਲੀਆਂ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਾਂਗਰਸੀਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਢੁੱਕਣ ਦੇ ਰਹੇ। ਗੱਦੀਆਂ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀ ਘੇਲ ਵਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਸ 'ਚ ਝੁੱਟ ਦਾ ਬਿਕਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਪਾਲੀ ਪੋਸੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ (ਪੰਜਾਬ 'ਚ) ਅਸਲੀ ਪੈਂਡੇ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਰ ਹਰਕਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੱਟੜ ਜਨੂੰਨੀਆਂ (ਭਿਡਰਾਂਵਾਲਾ ਆਦਿ) ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਕਦੀ "ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮਸਲੇ" ਜਾਂ "ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ" ਜਾਂ "ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮਸਲੇ" ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਫੇਕੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਗੁਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੇ "ਧਰਮ ਯੁੱਧ" ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰ ਥਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਰਮ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭੂਘੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਬਿਕਾਰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਢਾਚਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਰਾਹੀਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹਰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਪਸੰਦ ਦਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਡੱਟ ਕੇ ਲੜੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲੁਟੇਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਧਰਮ ਖਤਰੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਜੇਕਰ ਲੰਬੂ ਪੀਟੇ ਰਾਖਸ਼ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਨੁਕਲੀਅਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਬਸਤੀ ਜਾਂ ਨਵ-ਬਸਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇ ਦਲਾਲ ਹਾਕਮਾਂ ਸਫਾਇਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਸਥਾਪਤ ਹੋਵੇ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਜਨੂੰਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਸਾਡੇ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ "ਧਰਮ ਯੁੱਧ" ਵਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। "ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ" ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਬਟੋਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਿੱਤ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਫਾਸ਼ੀਕਰਣ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਖਤਰਾ ਹੈ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦਿਉਆਂ ਕੋਲੋਂ ਜੋ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਵ-ਬਸਤੀ ਤੋਂ ਬਸਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਖਤਰਾ ਹੈ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਜ਼ਾਲਮ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ 'ਚ ਬੈਠੇ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਤਰਾ ਹੈ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਚ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਲਈ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਿਲ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਹਰਿਆਣੇ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਜਮਾਤ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਤੇ ਫਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤਾ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਧਨੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ। ਜੇਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ 'ਪਵਿੱਤਰ' ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹਾਂ ਕਈ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਲੁਟੇਰੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਮੰਡੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦਾ ਦਮ ਘੁੱਟਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ ਚਾਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦਸ ਗੁਣਾਂ ਵਧਾ ਦਿਉ।

ਅੱਜ ਗੱਦੀਆਂ, ਖਿਸਕਣ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਮੋਰਚੇ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੜੇ ਬੋਰਾਂ ਬੋਰਾਂ ਨਾਲ ਨਾਹਰੇ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਂ। ਜਦ ਇਹ ਆਪ ਗੱਦੀਆਂ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਕਿੱਥੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ "ਅਹੁਦਿਆ" ਤੋਂ (ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ ਪੜ੍ਹੋ)

ਸਵਰ ਸਾਗਰ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ
ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਸੀ. ਜੇ. ਸੀ(CJJC 800 AM DIAL)
Sunday Entertainment:

ਸਵਰ ਸਾਗਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣਨੋ ਨਾ ਭੁਲੋ

ਹਰ ਐਤਵਾਰ

ਸ਼ਾਮ

7⁰⁵ ਤੋਂ 8⁰⁰

SWAR

ਹਰ ਐਤਵਾਰ

SAGAR

ਹਰ ਐਤਵਾਰ

ਸਵੇਰੇ

10⁰⁵ ਤੋਂ 11⁰⁵

ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣੋ

ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੁਸੀਂ ਗਰੇਟਰ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਲੋਅਰ ਮੇਨ ਲੈਂਡ, ਵਿਕਟੋਰੀਆ, ਨਨਾਇਮੋ, ਡੰਕਨ, ਪੋਰਟ ਅਲਬਰਨੀ ਅਤੇ ਕੈਂਬਲ ਰਿਵਰ ਤਕ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਵਪਾਰੀ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਲਈ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ:

Producer : Manjit Viridi

PH: 434-8786 ਜਾਂ 253-7596

24 Hrs Pager 9090

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਸਜਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰ : ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਰੰਗਮੰਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਆਂ ਹੇਠਾਂ ਪਲਦੀ ਕਲਾ ਤੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਖੰਡਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਤਲਮਲਾਂਦੀ ਆਵਾਜ਼, "ਆ ਮੇਰੇ ਬਾਲਮਾ" ਤੋਂ ਕਦਮ ਪੁਟਦੀ-ਪੁਟਦੀ "ਮਾਏ ਨੀ ਮਾਏ, ਮੈਂ ਇਕ ਸ਼ਿਕਰਾ ਯਾਰ" ਬਣਾਉਣ ਤਕ ਅਪੜ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਕਾਲਖ ਵੀ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਤੇ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵੀ। ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਇਕ ਅਜਨਬੀ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਉਮਰ ਹੈ। ਇਸ ਉਮਰ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਾਮੀ, ਕਜਲਾਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਗੁਲਾਬੀ ਹੱਠਾਂ ਵਾਲੀ ਇਹ ਉਮਰ ਹੈ 'ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ'। ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਪਵਨ ਨਗਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਜਵਾਨ ਹੋਈ, ਬਟਾਲਾ ਰੋਡ ਵਲ ਜਾਂਦੇ ਹਰ ਰਾਹੀ ਦੀ ਰੂਹ ਲਈ ਅਜ ਵੀ ਟਾਨਿਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਕਦੋਂ ਤਕ ਗੂੰਜਦੀ ਰਹੇਗੀ? ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਆਖਰ ਹਕੀਕਤ ਹੈ :

"ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਫੁਲ ਦੀ ਵੇਖੋ ਹਾਲਤ,
ਪੱਤੀ ਪੱਤੀ ਤਨ ਪੜਵਾ ਕੇ ਅਸਾਂ ਖੁਸ਼ਬੋ ਵੰਡਣੇ ਨਹੀਂ ਰੁਕਣਾ"

—ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਬੇਦੀ'

ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ
ਨਾਟਕਕਾਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ
ਨਾਲ

ਮਈ ਅਤੇ ਜੂਨ 1983 ਵਿਚ ਸ. ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਕੁਝ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਕਈ ਨਾਟਕ ਖੇਡੇ। ਨਾਟਕ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ. ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਨੇਕਾਂ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਨਵਾਂ ਚਾਨਣ ਪਾਇਆ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਦਸ਼ਾ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਕੁਝ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਈਆਂ।

27 ਮਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਸਾਹਿਬ ਵੈਨਕੂਵਰ ਨੇਬਰਹੁਡ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਭੁਲਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਆਰਟਿਸਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਰੀਬ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮਹਿਮਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਜਾਣਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਸ. ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਬਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਨੂੰ ਮੁਖ ਤੌਰ ਤੇ ਡਰਾਮੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਠਾਰਾਂ ਅਠਾਰਾਂ ਰਾਤਾਂ ਡਰਾਮੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਅਤਿ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਡਰਾਮੇ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਆਦਿ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਡਰਾਮੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਜੀਦਾ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਿੰਦੀ, ਰੂਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਦਿ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਨਾਟਕ ਚੁਣਦੇ ਹਨ।

ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ ਨੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਕਵੀ ਆਪਣੇ ਅਥਾਹ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਭੰਨ ਭੰਨ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਘੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੰਗ ਮੰਚ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਭੰਨ ਭੰਨ ਕੇ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਘੜ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਆਰਟਿਸਟਾਂ, ਪਰਮਜੀਤ, ਦਲੀਪ ਭੱਟੇ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੁਲਾ ਭੱਟੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤਿ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਲਕੀ ਤੇ ਸਾਥ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਅਮਰਜੀਤ ਜੋਸ਼ ਨੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ ਗਾਇਆ। ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਇਧਾਨਾ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰ ਅਜ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਆ ਸਕੇ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਪਰਕਾਸ਼ਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵੀ ਲਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸੰਪਾਦਤ ਪਰਚੇ, ਸਮਤਾ, ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਕ ਵੀ ਮੇਜ ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੇ ਅੰਤ ਉੱਤੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਸਮੁੱਚੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਅਤਿ ਸਫਲ ਰਹੀ।

ਜੂਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ — ਸੁਖਵੰਤ ਢੀਂਡਸਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਕਲਸੀ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਦਰਸ਼ਨ, ਕਰਨੇਲ ਮਾਨ, ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। (ਡਾਕਟਰ ਹਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਘਰ) ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਹਾਇਤਾ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਗੀਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ theatre of the absurd ਪੁਸ਼ਾ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਟਕ "ਵੇਟਿਗ ਫਾਰ ਦਾ ਗੇਸਟ" ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਦਰਸ਼ਕ ਆਏ ਸਨ। ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਜੰਗੀ ਰਾਮ ਦੀ ਹਵੇਲੀ" ਬਹੁਤ ਹਮਨ ਪਿਆਰਾ ਨਾਟਕ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਗੀਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ "ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਤੋਂ ਸਰਹੰਦ ਤੱਕ" ਨਾਟਕ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਖੇਡਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ "ਤੁਕੀ ਵਾਲਾ ਕੋਠਾ" ਵਰਗੇ ਸੰਜੀਦਾ ਨਾਟਕ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਨਾਟਕ ਖੇਡਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀ ਡਰਾਮੇ ਖੇਡ ਕੇ ਵੇਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਰਖਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀਆਂ "ਸਕਰਿਪਟਾਂ" ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਵੀ ਸੁਝਾ ਦਿੱਤਾ।

21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇਧਾਨਾ ਵਲੋਂ "ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਮਸਿਆਵਾਂ" ਉੱਤੇ ਕੋਮਲਾ ਯੂਨੀਅਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਪਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ

?- ਦਿਲਜੀਤ ਜੀ ਗਾਇਨ ਕਲਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਟਕ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਕਿਵੇਂ ਪਰੇਰੇ ਗਏ ਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਕਿਹੜਾ ਨਾਟਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਸਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

*- ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕੀ ਤਰਾਂ ਯਾਂਦ ਨਹੀਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਾਂਗੀ ਜਰੂਰ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਟਕ 'ਜਬ ਖਿੜਕੀ ਖੁਲੇਗੀ' ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਬੁਢੀ ਦਾ ਰੋਲ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹਿੰਦੀ ਨਾਟਕ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰੋਰਨ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਮੈਂ ਕਨਾਲ ਆਫਿਸ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਰਮੇਸ਼ ਆਨੰਦ ਹੋਰੀ ਵੀ, ਉਹ ਅਜੇ ਤਕ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ, ਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦਲਜੀਤ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕਲਾਕਾਰੀ ਛੁਪੀ ਪਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਗਿਸ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਵਲ ਜਾਣ ਦਿਓ : ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਟਕ ਵਲ ਨਿਝੱਕ ਹੋਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰ "ਜਬ ਖਿੜਕੀ ਖੁਲੇਗੀ" ਤੋਂ ਬਾਦ ਨਾਟਕ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲ-ਸੋ ਚਲ ਰਿਹਾ।

?- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਾਟਕ ਕਿਸੇ ਨਾਟਕ ਮੰਡਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਖੇਡੇ ਸਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ।

*- ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਸਿਆਣੇ ਹੋ ਭਲਾ ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਗਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸਾਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਨਾਟਕ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਛੱਤਰ ਛਾਇਆ ਹੋਠ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕੇਂਦਰ ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਉਤਸਾਹ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਸ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਮੋਹਤਾ, ਰਮੇਸ਼ ਆਨੰਦ, ਵੇਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਤਿੰਦਰ, ਹਰਭਜਨ ਜੱਬਲ, ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਾਫਲਾ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਂ.....

?- ਤੁਸੀਂ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ?

*- ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰੋਲ ਪਸੰਦ ਨੇ ਪਰ ਮੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਖੇ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਰੋਲ ਪਕੜਾਂ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਟੈਪੀਕਲ ਰੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਸੁਆਦ ਆਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਕਸਿਮ ਗੋਰਕੀ ਦਾ ਨਾਟਕ ਸੀ 'ਆਲਣਾ ਤੀਲੋ ਤੀਲ' ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤਾਨਿਆਂ ਨਾਂਅ ਦੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਦੇ ਰੋਲ 'ਚ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਹਰ ਵਕਤ ਮੁਰਦਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾ: ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਕੱਚੇ ਘੜੇ' ਨਾਟਕ 'ਚ ਮੈਂ ਇਕ ਵਿਧਵਾ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦਾ ਇਕ ਬੱਚਾ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਦਾ ਬਾਪ ਅਮੀਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੜਕੀ ਅੰਦਰੋਂ ਤਾਂ ਬੜੀ ਦੁਖੀ ਹੈ ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼, ਕਾਫੀ ਮੁਸਕਲ ਸੀ। ਨਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ।

ਇਹ ਰੋਲ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਤਮਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਡਾ: ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਨਾਟਕ 'ਤਰੇਲ ਤੁਬਕਾ' ਇਹ ਨਾਟਕ ਕਾਫੀ ਬੋਰੀਅਤ ਸੀ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਥਾ-

ਸੀਆਂ ਲੈਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਮੇਰਾ ਰੋਲ ਉਸ ਵਿਚ "ਹਜ਼ਾਰ ਆਤਮਾ" ਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਮੈਂ ਝਿਲਮਿਲ ਕਰਦੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਫੀਮੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਚਮਕਣ ਲਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। "ਲੂਣਾ" ਇਹ ਨਾਟਕ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਆਖਿਰੀ ਵਾਰ ਹੀ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਲੂਣਾ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਰੋਲ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ। ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਆਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਸਿਰਫ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਕਲਾਕਾਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਕਰਕੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਡਿਰੈਕਟਰ ਸਨ ਰੋਲ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਨੇ "ਉਹ ਬਾਈ ਇਹ ਰੋਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪੜ੍ਹ ਲਉ। ਤੇ ਨਾਟਕ ਆਪਾਂ ਸਫਲ ਕਰਨਾ।" ਦਿਲਜੀਤ ਨੇ ਵੀਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਕੰਬਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਤੇ ਜੇ ਪੁਛ ਲਈਏ ਭਾ ਜੀ ਇਹ ਰੋਲ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਇੰਜ ਕਰ ਲਈਏ। ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਪੁਛਦੇ ਹੋ ਕਰੋ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ? ਇਸ ਲਈ ਵੀਰ ਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਇਕ ਡਿਰੈਕਟਰ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਚੰਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਹੀਂ।

?- ਅੱਜ-ਕਲ ਤੁਸੀਂ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ?

*- ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਨਾਟਕਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਮੁਲ-ਤਵੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਮੈਂ ਅਜਕਲ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਆਰਥਕ ਪਖੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

?- ਅੱਡਾ ਦਿਲਜੀਤ ਜੀ ਆਪਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਗਾਇਨ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਜ਼ਬਾਤ ਸਾਝੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋ ਲੋਕਗੀਤ ਜਾਂ ਕਲਾਸੀਕਲ ਗੀਤ।

*- ਮੈਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਛੋਕ ਗੀਤ ਹੀ ਗਾਉਂਦੀ ਹਾਂ। ਬਾਕੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਵਲ ਕਦੇ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੁਕ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਲੋਕ ਗੀਤ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ ਹਾਂ।

?- ਕਿਸ ਕਿਸ ਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਰੂਸੀ ਗੀਤ ਗਾਏ ਨੇ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ।

*- ਗੀਤ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਬੁਲਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਮੈਂ ਖੂਬ ਗਾਏ। ਉਹ ਹਨ ਹਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਲੱਗਣ, ਸ਼ਿਵ ਬਟਾਲਵੀ, ਦੀਪਕ ਜੰਡੇਈ, ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਮੈਂ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ ਲਈ ਯਤਨ-ਸ਼ੀਲ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਮੈਂ ਮੌਕੇ ਦੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਪਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਾਂ।

—ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ

ਮਿੱਤਰ ਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਲੁਧਿਆਣਾ— ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਮਿੱਤਰ ਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪ੍ਰੋ: ਸਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਡਾ: ਜਗਤਾਰ, ਡਾ: ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਿੱਤਰ ਰਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਚਰਚਾ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮਿੱਤਰ ਰਾਸ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਵੀ ਰੀਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਵਲੋਂ ਡਰਾਮੇ ('ਅਹਿਸਾਸ' ਅਤੇ 'ਚੇਤਨਾ') ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਪਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਨਾਟ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਸ. ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਾਈਜ਼ ਦਾ ਪੋਰਟਰੇਟ ਭੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਤਿ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਕਰਨੇਲ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ :

ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ

ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਭਾਵਾ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਸਾਦ ਦੇ ਫਿਰਕਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਦੁਰ-ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਦੇਣ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹਨਾਂ ਪਿਛੇ ਇਕ ਤਾਂ ਦੋ ਸਿਆਸੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲਾਗਤਬਾਜ਼ੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨਕ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸਰਾਸਰ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹਿਲੀ ਗਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਸਿਥਲੀ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਜਦਾ ਬੇਗਮ ਦੇ ਸਾਥਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਵਾਰ ਅਲੀ ਖਾਂ ਨਾਲ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪ ਕਹਾਣੀ ਦੁਆਲੇ ਇਹ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਜਦਾ ਬੇਗਮ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਵਾਰ ਅਲੀ ਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਂਜ ਦਿਤੀ ਸੀ ਪਰ ਵਫਾਤ ਪਾ ਚੁਕੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦੇ ਨਵਾਬ ਵਲੋਂ ਤਲਾਕ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੀ ਨੇ ਅਨਵਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਟਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਟੁਟ ਵੀ ਗਈ। ਸਧਾਰਨ ਜਾਣਕਾਰ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਜਦਾ ਬੇਗਮ ਤੇ ਅਨਵਾਰ ਅਲੀ ਖਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਫੇਰ ਠਨੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਦੋਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਿਥਲੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖ ਕੇ ਪੜੇਬੰਦਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਵਿਚ ਜੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਇਸੇ ਨੇ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਫਸਾਦ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਫਸਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਨਾਅਹਿਲੀਅਤ ਦੀ ਦੇਣ ਹਨ। ਇਸ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਅਕਲ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਥਾਨਕ ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ. ਨੇ ਜਰਗ ਦੇ ਮੋੜ ਉਤੇ ਚੁੜੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹਵੀਂ ਟੱਕਰ ਲੈ ਕੇ ਚਾਰ ਅਪਰੇਲ ਦੇ ਖੂਨ ਖਰਾਬੇ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੌਕੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉਤੇ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ. ਬੜੀ ਜਿਹੀ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਕੁੱਪ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਕੁਮਕ ਲਿੰਕ ਰੋਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਇਕੋ ਨਿਜੀ ਖਾਸੇ ਵਾਲੀ ਸਥਾਨਕ ਟੱਕਰ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਨਾ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਜੇ ਸਬੰਧਤ ਨੌਕੇਦਾਰ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਦੇ ਝਗੜਾਨੂ ਤੇ ਭੜਕਾਊ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਣਾ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਗੁਟ ਹੋ ਕੇ ਦੂਜੇ ਫਿਰਕੇ ਵਿਰੁਧ ਭੜਕਾਊ ਬੋਲ ਬੋਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ। ਜੇ ਇਹ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਮੂੰਹ ਛਿੱਕਾ ਦੇਂਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਨਿਜੀ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਅਤੇ ਜੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਇਸ ਬੇਹਰਕਤੀ ਪਿਛੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਦਾ ਦਬਾਅ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਪਿਛੋਕੜ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਟੇਂਡ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਹੜਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੂਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਅਸੀਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦੋ ਕਸ਼ਰਵਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਵਤਵਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੀ ਇਕ ਪੜਤਾਲੀਆ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਠੀਕ ਰਾਹ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਭਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਹੜੇ ਸਭਨਾਂ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋਣ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਏ।

ਜੇ ਬਣਨਾ ਹੈ ਲੀਡਰ
ਅਚਕਨ ਪਾ ਕੇ ਨਿਕਲੋ।
ਜਿਥੇ ਜਾਉ ਅੰਤੋ
ਦਰਜਨ ਖਾ ਕੇ ਨਿਕਲੋ।

ਅੱਤਵਾਦ ... ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ... ਵੱਖਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਆਓ, ਸਾਂਝੀ ਵਿਉਂਤ ਵਿਉਂਤੀਏ

ਸ਼੍ਰੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ(ਪੰਜਾਬ) ਨੇ ਐਸ. ਐਫ. ਆਈ., ਡੀ. ਵਾਈ ਐਫ. ਆਈ. ਅਤੇ ਏ. ਆਈ. ਵਾਈ. ਐਫ. ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਅਹਿਮ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ :

“ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਅਮਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੂਲਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੀਆਂ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਭੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੋਝੇ ਸਿਆਸੀ ਮੰਤਵਾਂ ਅਧੀਨ ਇਸ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸਾਂ ਨਾਲ ਲੋਦ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਤ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਸੈਕੂਲਰ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਾਂਝੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਰੋਸ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਕਦਮ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਵਾਮ ਤੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਅਸਰ ਵੀ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੇਰੇ ਪੱਖ ਵੱਲ ਮੋੜਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਇਆ।”

“ਇਸ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਹਿਰ ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਨਹੀਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਨੌਜਵਾਨ ਲਹਿਰ ਮੁਖ ਤੌਰ ਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਤੌਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਸੈਕੂਲਰ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਰਖਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਅੰਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਪਾਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਫੱਟੇ ਬੋਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਖੋਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਜਹਿਰ ਨਾਲ ਜਹਿਰੀਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵਿਚ ਗੁਣਾਂਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ।”

“ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰਨ ਕਰਨ, ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖਣ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਏਕਤਾ ਰਾਹੀਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਭਖਵੇਂ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਸਰਗਰਮੀ ਤੇਜ਼ ਕਰੀਏ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਏਕਤਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਈਏ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਕਰੀਏ।”

ਅਜ ਕਲ ਦਾ ਮਜ਼ਹਬ ਹੈ
ਪੀਣਾ ਪਿਲਾਣਾ।
ਮੁਢਾ ਨੂੰ ਤਾਅ ਦੇ ਕੇ
ਫਰਟਾ ਫਰਟਾ।

ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦ : ਖਤਰਾ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

—ਸਤਪਾਲ ਭਾਂਗ—

ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਦਾਰਾਨਾ ਫਸਾਦਾਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਸਾਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਮੁਖ ਸ਼ਕਲ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਫਸਾਦ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਵੀ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸੋਝੇ ਲੋਟੂ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਵਧਾਣ ਦਾ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਵਾ ਦੇਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਆਪ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਾਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ ਕੌਮੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਇਸ ਚਾਲ ਨੂੰ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮੁਲ 1947 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਤਾਰਨਾ ਪਿਆ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤਬਾਹ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਲੁੱਟੀ ਗਈ। ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਯਾਦ ਆਉਣ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਦਿਲ ਕੰਧ ਉਠਦਾ ਹੈ। 36 ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ ਤੇ ਵੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਹਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਬੀਮਾਰੀ ਅਜ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ ਸੂਰਤ ਇਖਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਸਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜ ਗੱਲ ਇਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖਲੋਤੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅੰਦਰ ਕਨਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਿੰਦੂ-ਈਸਾਈ ਫਸਾਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕੋਈ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤ੍ਰਿਵੇਂਦਰਮ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਸਾਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਿੰਦੂ ਈਸਾਈ ਫਸਾਦ ਹੋਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ “ਪਾਕਿਸਤਾਨ” ਦੀ ਮੰਗ ਉਠੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰ “ਖਾਲਿਸਤਾਨ” ਕਸ਼ਮੀਰ ਅੰਦਰ “ਇਸਲਾਮੀ ਰਾਜ” ਆਦਿ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠ ਖਲੋਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਵਿਚ “ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ” ਦੀ ਮੰਗ ਇਹਨਾਂ ਵਖਵਾਦੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਕੇ ਪੱਠੇ ਪਾਂਦੀ ਹੈ।

ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦ ਪਿਛੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਸੋਝੇ ਹਿੱਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਤਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਾਹਰੋਂ ਇਹਨਾਂ ਪਿਛੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੇਠਾ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਟੋਟੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਕਾਰੀ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਆਦਿ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਈ ਸਾਥਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਦਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੋਝੇ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਪੜੇਬੰਦਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਸੁਟਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਿਰਫ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬੀਮਾਰੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 1947 ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਭਿਆਨਕ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਿਥੇ ਖਤਰਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਉਥੇ ਇਹ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਖਤਰੇ ਵਿਰੁਧ ਤਕੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਵੀ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਫਸਾਦਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਹੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਆਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਯਕੀਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਤਰਾ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਅਵੱਧ ਹੀ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਚੰਗਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਇਸਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਕੁਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੁਧ ਸਰਗਰਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਪਣੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਏਕਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ। ਵਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੜਕਾਹਟ ਵਾਲੇ ਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਏਕਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ, ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਫਸਾਦ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੁਧ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਨਾ, ਇਲਾਕੇ, ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਮੁਹੱਲੇ ਵਾਰ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਏਕਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਦਿ ਬਣਾਣਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੋਣਾ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗ਼ੈਰ ਸਰਗਰਮ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਟੁੱਬੇ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕਰੇ।

ਮੈਨੂੰ ਪੀਣਾ ਪਿਆ ਡਹਿਰ ਹੀ ਦੋਸਤੋ,
ਸਾਥੇ ਜਾਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

SONI & SONS JEWELLERS

ORIENTAL GOLD AND
SILVER JEWELLERY
REPAIRS
SPECIALIST IN EAST
INDIAN JEWELLERY

NANUBHAI

Bus. 324-1012

Res. 327-0783

6540 Main St.

VANCOUVER,

B.C.

TICKETS TO ANYWHERE GABA TRAVELS

ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ
ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਵਾਜਬ ਕਿਰਾਏ
ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

6612, MAIN ST.
VANCOUVER, B. C.

PHONE: 324-3336

MANOHAR LAL GABA
GET HELP IN INDIA AT
NUR MAHAL PH: 49
JULLUNDUR PH: 74597
NEW DELHI PH: 44165
JANDIALA (JULLUNDUR)
MOGA (Fareedkot)

ਖੇਡ ਦਰਪਣ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅੱਤਕ

ਕਲੋਨਾ, ਬੀ. ਸੀ.

(604)765-0614

ਮੈਨੇਜਰ

ਮਾਈਕਲ ਓਲਜਾਈਦ ਸੀਨੀਅਰ

ਫੋਨ :Res.:255-4719

Bus.: 873-0922

ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਪਰਤ ਆਈ
ਬੋਬੀਆ ਸਿੰਘ ਤੇ
ਨਈਮ ਸਭ ਤੋਂ
ਵਧੀਆ ਖੇਡੇ

ਬੋਬੀਆ — (ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ.) ਭਾਰਤੀ ਜੂਨੀਅਰ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹੀਨਾ ਲੰਮੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਪਰਤ ਆਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ 15 ਵਿਚੋਂ 11 ਮੈਚ ਜਿੱਤੇ।

5 ਟੈਸਟ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਜਿੱਤਿਆ ਇਕ ਹਾਰਿਆ ਤੇ ਤਿੰਨ ਬਰਬਰ ਰੱਖੇ।

ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਖਿਡਾਰੀ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਲੇਫਟ ਆਊਟ ਬੋਬੀਆ ਸਿੰਘ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਲ 11 ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਕਪਤਾਨ ਤੇ ਸੈਂਟਰਫਾਰਵਰਡ ਯੂ. ਪੀ. ਦਾ ਨਈਮਸਰ ਗੋਲ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਰਿਹਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਰਹੇ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ

(ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ.) ਸਕੂਲ ਗੋਮਚ ਫੇਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਸ਼ੀਲਡ ਦੇ ਦੌਰੇ ਲਈ 19 ਸਾਲ ਤੋਂ ਹੇਠਲੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ 10 ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਚੁਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਟੀਮ 16 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ 5 ਟੈਸਟ ਮੈਚ ਖੇਡੇਗੀ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਐਡਮੈਂਟਨ—ਅੰਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖੇਲਾਂ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਸੋਨੇ ਦੇ 9, ਚਾਂਦੀ ਦੇ 10 ਅਤੇ ਕਾਂਸੀ ਦੇ 19 ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਕੁਲ 38 ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਲਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਿੱਤੇ ਮੈਡਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1971 ਵਿਚ ਕੋਵਲ 11 ਮੈਡਲ ਹੀ ਜਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕੇ ਸਨ।

ਰੂਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਦੂਜੀ ਸਥਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜੱਗੋਂ ਤੇਹਰਵੀਂ ਕਰ ਦਿਤੀ

ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਸ਼ਨ: ਸਾਊਥਾਲ ਵਿਚ ਟਰੈਫਿਕ ਜਾਮ

ਲਾਰਡਜ਼ — ਲਾਰਡਜ਼ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਪਰੂਭੋਂਸਲ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਜੱਗੋਂ ਤੇਹਰਵੀਂ ਕਰ ਵਿਖਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਪੰਡਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਹੈਰਾਨੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਸੋਮੀ-ਵਾਈਨਲ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਹਰਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਟੀਮ ਭਾਵੇਂ

ਵਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਵੇਰ ਵੀ ਇਹੋ ਆਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਲਈ ਇਕ ਅਜੇਹੀ ਮੁਰਗੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਧੋਣ ਵੈਸਟ ਇੰਡੀਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਜਦ ਚਾਹੇ ਮਰੇਡ ਲਵੇ।

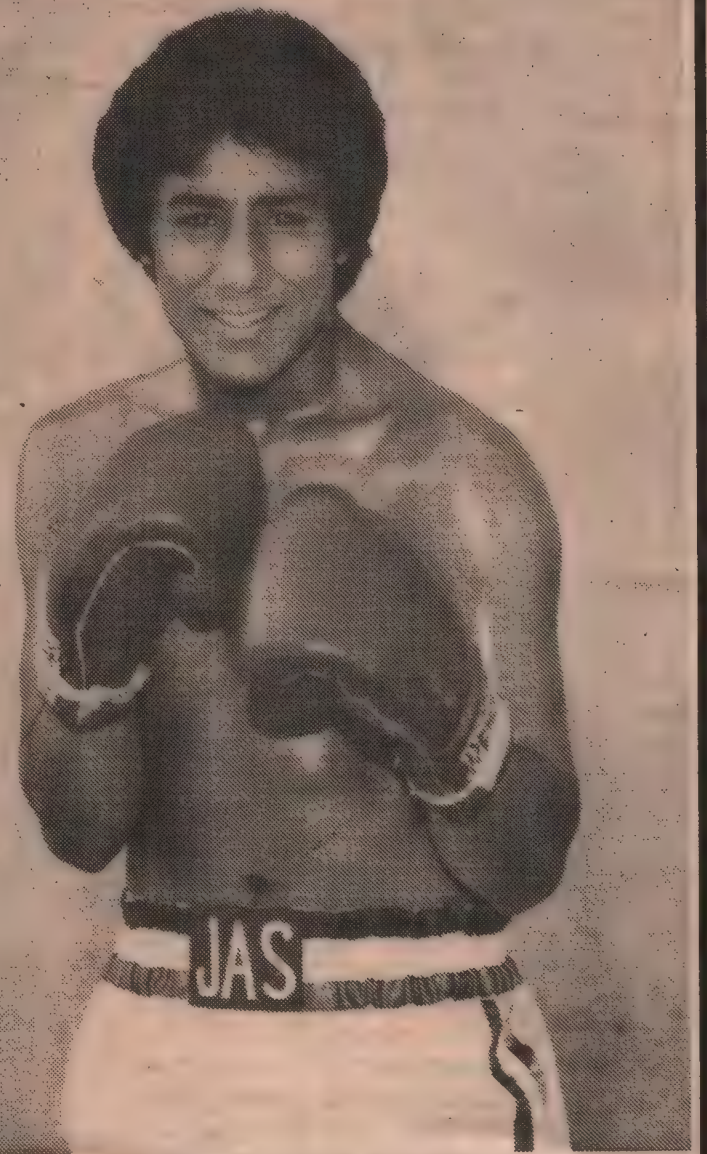
ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਕਿਆਏ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਜਦ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਲਾਰਡਜ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਾ-ਕਮਾਲ

ਖੇਡਣ ਦਾ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕਰਕੇ, ਦੋ ਵਾਰ ਵਰਲਡ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਦੇ ਛੱਕੇ ਛੁਡਾ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਤਾਰ ਦਿੱਤੀ, "ਮੇਰਾ ਨਾਹਰਾ ਹੈ ਭਾਰਤ"

ਜਿੱਤ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ।" ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿ. ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜਿੱਤ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, "ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ।"

ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਪਤਾਨ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਸ਼ਿਸ਼ਾਰ ਜੋੜ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ

JASWANT SINGH ARK

KELOWNA, B.C.

(604) 765-0614

MANAGER

MICHAEL OLAJIDE SR.

PHONE: RES: 255-4719

BUS: 873-0922

Sunlife

OF CANADA

Get Your Life in Shape

Mohinder Singh Gill
B.Comm., M.B.A., C.G.A.

Life Under Writer

700 Royal Center (Box 11112)
1055 W. Georgia St., Vancouver,
B.C.
V6E 3P3

Do You Have a Key-Person in
Your Business ?

What would happen if you lost that
person ? Insure your reco. very
Call: Off.682-8441 Res.433-1684

**ਅਮੀਤਾਭ ਬਚਨ - ਵੈਨਕੂਵਰ
ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ**

ਫਿਲਮ ਦਰਪਣ

"ਮੈਂ ਨੇਤਾ ਨਹੀਂ ਅਭੀਨੇਤਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ"
ਅਮੀਤਾਭ ਬੱਚਨ

ਅਮੀਤਾਭ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ

ਅਮੀਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਇਸ ਖਬਰ ਦਾ ਖੰਡਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਅਮੀਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਿਰਤਾ ਕਲਾਕਾਰ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਕੀਮਤ ਲਖਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਹੈ)

ਕਲਾਕਾਰ	ਮੰਗ	ਕੀਮਤ
ਅਮੀਤਾਭ ਬੱਚਨ	੩੫	੨੫
ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ	੧੫	੧੦
ਧਰਮਿੰਦਰ	੧੫	ਸਾਢੇ ੭
ਜਤਿੰਦਰ	੨੨	ਸਾਢੇ ੭
ਕਮਲ ਹਸਨ	੧੫	ਸਾਢੇ ੭
ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ	੧੨	੫
ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ	੧੨	੫
ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ	੧੨	੫
ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਸਿਨਹਾ	੧੪	੫
ਕੁਮਾਰ ਗੋਰਵ	੧੨	੫
ਮਿਨੂ ਚਕਰਵਰਤੀ	੧੦	੪
ਸੰਜੇ ਦੱਤ	੧੦	੩
ਰੇਖਾ	੧੨	੫
ਹੇਮਾ ਮਾਲਨੀ	੧੦	੫
ਰੀਨਾ ਰਾਏ	੧੦	੪
ਪਰਵੀਨ ਬਾਬੀ	੧੦	੪
ਬੀਨਤ ਅਮਾਨ	੧੦	੪
ਪਦਮਨੀ ਕੋਹਲਾਪੁਰੀ	੧੦	੪
ਪੂਨਮ ਢਿਲੋਂ	੭	੩
ਰਤੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ	੮	੩
ਰਣਜੀਤਾ	੫	੧
ਟੀਨਾ ਮੁਨੀਮ	੫	੧

"ਹਿੰਦ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ" ਨੂੰ ਸਤਵੀਂ ਵਾਰ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—20 ਮਿਟ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ "ਹਿੰਦ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ" ਨੇ 16ਵੇਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਸੰਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਨੌਜਵਾਨ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦੇਵਨ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਿਹਤਰੀਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਮਰੇ ਵਿਚ ਲੰਦਨ, ਮਨੀਲਾ, ਪੈਰਿਸ, ਬਰਲਿਨ, ਜਨੇਵਾ ਤੇ ਕਾਹਰਾ ਵਿਚ ਛੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਵਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ।

"ਹਿੰਦ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ" ਨੇ ਟੋਕੀਓ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੈਡਲ ਸਾਲ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਸਲਿਲ ਵਜੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਕਲੀਲ ਚੋਧਰੀ ਨੇ ਕੰਪੋਜ਼ ਕੀਤਾ।

ਨੀ ਕੁੜੀ ਤੂੰ ਬਲੋਰ ਵਰਗੀ, ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ੍ਹਗਾ ਪਿਆਰ ਦੱਸ ਤੇਰਾ
(ਮੋਹਰ ਮਿੱਤਲ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਮਹਿਤਾ ਫਿਲਮ "ਰੂਪ ਸ਼ੋਕੀਨਟ ਦਾ" ਵਿਚ)

ਜਦ ਵੀ ਤੇਰਾ ਸ਼ਾਮ ਸੀਨੇ ਵਿੱਚ ਡਰਦਾ ਹੈ .
ਆਪਣਾ ਦਾਅ ਪੀਰੇ ਬਿਨਾ ਨਾ ਸਰਦਾ ਹੈ .

ਏਸ਼ੀਆ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟੁਗੱਲ — ਸਭ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਏਸ਼ੀਆ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸ਼ੰਗਾਰ ਹਨ

ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੌਸ਼, ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਤੇ ਜਸਵੰਤ ਕੰਵਲ ਦੀ ਹਰ ਪੁਸਤਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ—ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ, ਅਜਮੇਰ ਰੌਡੇ, ਸੁਰਜੀਤ ਕਲਸੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ, ਸਾਧੂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਪਮਿੰਟ ਪਹੁੰਚ ਗਈ
ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਆਦਿ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ

20% ਕਟੌਤੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਦੁਕਾਨ

ਮੈਟਰੀਮੋਨੀਅਲ

ਲੌੜ ਹੈ ਯੋਗ, ਸੁਘੜ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੀ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਇਕ ਚੰਗੇ well settled ਪੰਜਾਬ ਦੇ B.Sc. ਵਰ ਲਈ। ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਤੇ ਬਿਜਨਸ ਹੈ। ਉਮਰ 36 ਸਾਲ ਲੜਕੀ ਕੰਵਾਰੀ ਜਾਂ ਤਲਾਕ ਸੁਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਲਿਖੋ :-

P.O. Box 2372
New Westminster, B.C.
ਜਾਂ ਮਾਰਵਤ ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਨੂੰ

ਬੇਸਮੈਂਟ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਖਾਲੀ

ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਬੈੱਡ ਰੂਮ ਦੀ ਬੇਸਮੈਂਟ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ :-
254-5211

ਬੇਸਮਿੰਟ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਖਾਲੀ

ਦੋ ਬੈੱਡ ਰੂਮ ਦੀ ਬੇਸਮਿੰਟ ਸਵੀਟ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਰੇਜ਼ਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪ੍ਰਿੰਸ ਐਲਬਰਟ, 30 ਐਵੇਨਿਊ ਤੇ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ —

ਫੋਨ — 873-6830

ਸ਼ੁਭ ਵਿਆਹ

ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਯਾਸਮੀਨ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਆਨੰਦ
ਕਾਰਜ 2 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਲਟਾ-ਸਰੀ ਵਿਚ।

ਪਲਾਈ ਵੁਡ ਸ਼ੇਅਰ ਵਿਕਾਊ

ਰਿਚਮੰਡ ਪਲਾਈ ਵੁਡ ਦਾ ਸ਼ੇਅਰ ਵਿਕਾਊ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕੋਈ ਲੇਆਵ ਨਹੀਂ। 16 ਡਾਲਰ ਘੰਟੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ —

ਫੋਨ—270-3862

1 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ-1 ਫਰਾਰ

ਦੀਨਾ ਨਗਰ, —
—ਇਥੋਂ 10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਝੋਲਾ ਵਿਚ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਤੰਗੂਬਾਹ ਦੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਗੰਧਰਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੰਘ ਲੜਕਾ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ, ਲੰਬਾ ਕੱਦ, ਸਾਊ ਸੁਭਾਅ ਜੋ ਇੰਡੀਆ ਹੈਲਥਕੇ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸਾਰੀ family ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸੈਟ ਹਨ) ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੈਡਿਡ ਇਮੀਗਰੇਂਟ, ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੰਘ ਲੜਕੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਲੜਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕੁਝ ਵੱਧ ਘੱਟ ਜਾਂ ਡਾਈਵੋਰਸ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਦਾਜ ਦਹੇਜ ਨਹੀਂ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੱਜਣ ਆਪਣੇ ਨਾਮ, ਐਡਰਿਸ ਤੇ ਫੋਨ ਨੰ: ਸਮੇਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਚਿੱਠੀ ਪਾਉਣ।

POSTAL STATION L
Box 105
WINNIPEG, (MANITOBA) CANADA

ਸੰਪਤੀ ਖਾਣ ਖਰਚਣ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਹੀਂ।

—ਡੀ. ਐਚ. ਲਾਰੇਂਸ

ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁਟੋ ਵਲੋਂ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ

ਡਿੱਖੀਵਿੰਡ, —
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪਾਬੰਧੀਸ਼ੁਦਾ ਪਾਰਟੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਐਕਟਿੰਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁਟੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿ ਦੇ ਫੌਜੀ ਡਿਕਟੇਟਰ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਉਲਹਕ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦੇਣ। ਮਿਸ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਕਟੇਟਰ ਜ਼ਿਆ 6 ਸਾਲ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਰਾ ਲਕਾਕੇ ਪਾਕਿ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਕਿ ਦੇ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆ ਵਿਰੁਧ

ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਿਆ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਚੁਪ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾਂਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੋਣਾਂ ਛੇਤੀ ਨਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ, ਜਿਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜ਼ਿਆ ਦੇ ਸਿਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁਟੋ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਿਆ ਵਿਰੁਧ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਰਾ ਲਕਾਕੇ ਤੋਂ ਸਿਵਲ ਨਾ ਵਰਮਾਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕਰ ਦੇਣ।

CLASSIFIED & MATROMONIALS

BHARTI ART JEWELLERS
Specialist in East Indian Jewellery
6524 MAIN ST. AT 49TH. AVE.
VANCOUVER
BUS. 327-8711
RES. 879-5610

ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਟਾਈਪ-ਸੈਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ

ਏਸ਼ੀਆ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ

(ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ)

6482, ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਨਾਲ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ 324-6111 ਜਾਂ
321-6360

ਕਲੇਰ ਸਵੀਟ ਸ਼ੌਪ

ਡੇਲਟਾ-ਸਰੀ ਵਿਚ ਮਠਿਆਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ, ਜਿਥੋਂ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਤੇ ਤਾਜ਼ੀ ਮਠਿਆਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ —

* ਲੱਛੂ * ਜਲੇਬੀ * ਛੋਲੇ ਭਰੂਰੇ * ਰਸ-ਮਲਾਈ
* ਕਬਾਬ * ਗੁਲਾਬ ਜਾਮਨ ਆਦਿ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ

ਫੋਨ : 588-5512 ਬਲਬੀਰ ਕਲੇਰ
9371-120th St.(Scott Rd.) Delta, B.C.V4C 6R9

Valley Fresh & Frozen

32650 Logan Ave.

Mission & Clearbrook

859-8405 ਮਿ: ਲਾਲੀ

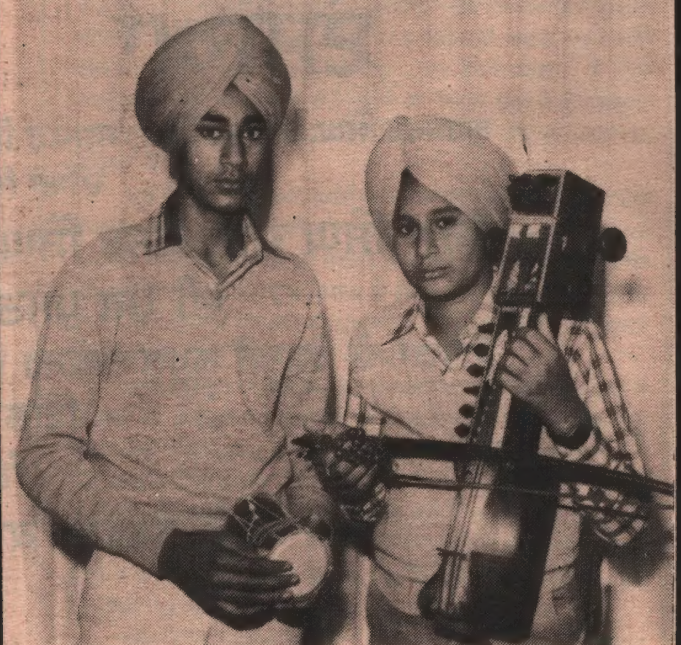
Dal (Anykind) 49¢ lb.	Vegetable Oil \$3.49
Orange/Apples 29¢ lb.	Flour 50 lb. 9.99
Corn Flour 29¢ lb.	Basmati Rice 79¢ lb.
Golden temple 5.99	
Coke/7up (cold drinks) 750 ml. 2 bottle for 99¢	
Note.:—40 ਤੋਂ ਉਪਰ ਗਰੇਸਰੀ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਮੁਢੀ ਟੇਪ ਮੁਢਤ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ	

Valley Fresh & Frozen
MISSION

Phone:826-0713

Ph.: 826-0713

ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ ਭਜੰਗੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਕਾ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਕਾ ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ 'ਮਾਨ'। ਸ਼ਗਿਰਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ 'ਪਾਰਸ' ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ

ਫੋਨ - 524-2778 — 524-8861

ਸੱਜ ਪਿਛਾਖਤ ਸੇਕਰਿਡ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਬਜਟ

“ਜਮਾਤੀ ਵੰਡ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਸਟੇਟ ਅਵੱਸ਼ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਜਮਾਤ ਦੇ ਆਰਥਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮੰਤਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ (predominance) ਕਾਇਮ ਰਖਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰੋਕਣਾ।”

ਬੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਨੀਆਂ ਅਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰ ਪੱਖ ਅਤਿ ਪਿਛਾਖਤ ਦੀ ਸੇਕਰਿਡ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 26 ਬਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਆਰਥਕ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਆਸੀ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਖੁਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਰਕਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਭੀ ਸਜਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਚੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਆਪ ਕੁਰਾੜਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ (ਇਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਇਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕੰਮ ਉਸ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਹੈ)। ਹੁਣ ਸਭ ਲੋਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਵਿਦਿਆ, ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ, ਹਿੰਮਨ ਰਾਈਟਜ਼ ਦਾ ਖਤਮ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਕੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਬੀਮਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲਕਾਂ ਭਰੇ।

ਇਸ ਬਜਟ ‘ਖਰਚ ਰੋਕ’ ਤੇ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਉਪਰ ਧਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਨੀਆਂ, ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਤਕੜਿਆਂ ਦੇ ਰਹਿਮ ਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਇਹ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਗਨ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਲਸੀਆਂ ਦਾ ਮਿਲਗੋਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਨੀਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਬਜਟ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ 1977 ਵਿਚ ਸੇਕਰਿਡ ਵਜ਼ੀਰ ਵਿਲੀਅਮ ਨੇ ਬਿਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਤੀਰਾ ਵੇਖਣਗੇ ਪਰ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।” ਪਰ ਹੁਣ ਇਮਪਲੁਆਏਮੈਂਟ ਸਟੈਂਡਰਡ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਲੇਬਰ ਰੀਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਰੈਸਟਰੇਂਟ ਐਕਟ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਦੇ ਝਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਇਮਪਲੁਆਏਮੈਂਟ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬੋਰਡ ਖਤਮ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚੋਂ ਬੰਦੇ ਹਟਾਉਣ,

ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਦੇਣ ਆਦਿ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰ। ਸਿੱਕੜੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਹੁਣ ਹਟਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਹਟਾਉਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਨਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਾ ਦੇ ਉਪਰ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਇਨਾਂ ਧਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸਦਕਾ ਬੀ. ਸੀ. ਚੌਦਾਂ ਵੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਵਰਕਰਜ਼ ਕਮਪੈਨਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਲੂਚੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਿੰਮਨ ਰੀਸ਼ਰਿਸ਼ਿਅਨ ਅਤੇ ਵਿਲਵੇਅਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ 1975 ਤੋਂ ਹੀ ਵੈਂਡਰ ਜ਼ੋਮ ਝਾੜਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕਹੀਆਂ ਫੜਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲਹਿਰ ਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਭੀ ਇਸ ਪਿਛੇ ਆਸ਼ੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੀ. ਸੀ. ਦੀ ਸੱਠ ਵੀ ਸਦੀ ਲੇਬਰ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।

ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਆਦਿ ਭੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸਾ ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੰਦਿਆਂ ਪਾਸ ਜਾਵੇ।

ਬੀ. ਸੀ. ਮੈਡੀਕਲ ਪਲੈਨ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਲਈ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਦਿਓ ਅਤੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੈਡੀਕਲ ਬੀਮਾ ਕਰਾਉ। ਸੋ ਇਹ ਕਦਮ ਵਿਚ ਪਿਛੇ ਨੂੰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀ ਮੈਡੀਕਲ ਪਲੈਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਲਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਚੂਮਰ ਅਤੇ ਸੋਹਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਬੀਮਾਰੀ ਵਧੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਡਾਕਟਰ ਪਾਸ ਜਾਣ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕਤਰਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਅਸਮਰਥ ਭੀ ਹੋਣਗੇ। ਵਿੱਡ ਕਿਸ ਦਾ ਭਰਿਆ। ਅਮੀਰ ਸੇਕਰਿਡ ਪੱਖੀਆਂ ਦਾ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਮਖੌਲ ਹੈ।

ਕਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲ ਖਤਮ ਅਤੇ ਮਹਿਕਮਾ ਭੀ ਫੋਤੀ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਕਿਰਾਇਆ ਵਧਾਓ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿਓ। ਇਹ ਭੀ ਪਿਛਲੇ ਜਮਾਨੇ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਅਤੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ। ਉਸ ਗਰੀਬ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਖੀ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਪਾਨ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੇ ਸੌਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬੀ. ਸੀ. ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੋ ਅਰਥ ਡਾਲਰ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ। 1981 ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਡੀਗਰੀ ਮਾਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬੇ ਪਾਸ ਬਹੁਤ ਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰੈਲ 1982 ਵਿਚ ਆਖਦੀ ਸੀ, “ਸਿੱਕਟ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ।” ਪਰ ਹੁਣ ਕਦੇ ਸੋਲਾਂ ਅਰਥ ਡਾਲਰ ਦੇ ਖਸਾਰੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਤੀਹ ਅਰਥ ਡਾਲਰ ਘਾਟੇ

ਦੀਆਂ ਪਸ਼ੀਨ ਗੋਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ “ਬਹੁਤ ਧਨ” ਕਿਧਰ ਗਿਆ ਜਾਂ ਇਹ ਹਉਆ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ?

ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਬੀ. ਸੀ. ਜੋ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀਆਂ ਡੀਗਰੀ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਅਜ 1974 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਬਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਿੰਮਨ ਰਾਈਟਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਲੰਗੜਾ, ਲੁਲੂ ਤੇ ਸੱਤਾ ਹੀਟ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਪਾਸ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੇ ਰਵਾ ਦਵੀ ਵਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਹੱਕ ਸਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਭੀ ਖਤਮ। ਫਿਰ ਕੀ ਸਮਝੋਗੇ। ਲੋੜ ਤਾਂ ਇਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੋਕ ਹਿੰਦੂ ਹਰ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪਰ ਗੱਲ ਉਲਟ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਭੀ “ਯੋਗ ਕਾਰਨ” ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਨਿਪੁਸ਼ਕ ਮੱਦਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਭੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਜੇ ਕੌਂਸਲ ਸਰਕਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰੇਗੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਤੇ ਫਿਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੀ ਫਰਕ? ਕੀ ਹੁਣ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੰਦੇ ਤੇ ਕੁਝ ਅਫਸਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਨਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਪੱਖੀ ਹੀ ਹੋਣਗੇ? ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ—ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡੋਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਆਦੀ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਕੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਸਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣਗੇ?

ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਟੈਕਸ ਕਰੈਂਡਿਟ ਭੀ ਖਤਮ। ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਯੂਨੀਅਨ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਉਪਰ। ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰੋ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਰੋਟੀ ਦੀ ਆਸ ਅਮੀਰ ਤੋਂ ਰਖਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਨ ਆਰਥਕਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੌਨ ਗਾਲਬਰਿਥ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਥਕ ਲਾਭਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਚੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਅੱਗੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, “ਵੱਡੇ ਨਿਯਮ ਬੱਧ ਐਕਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਹਮਲੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ—ਇਸ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸੱਖਾ।”

ਚੇਤਨ ਹੋਵੋ, ਸਿੱਲੇ ਤੇ ਉੱਠੋ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮੁੱਠਤਾ ਨਾਲ ਪਿਛਾੜੋ।

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਘੋੜਾ

ਅਕਾਲੀ ਐਤਕੀਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਅਕਾਲੀ ਕਿਉਂ ਅੜਦੇ ਹਨ, ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਧੌਕੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ।

● ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੂਬਿਕ ਲਿਸਟ ਦੇ ਸਤਾਰਵੇਂ ਅੰਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਚਾਰੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਸੂਬਿਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੋਕੋਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਤਰਮੀਮ ਕੀਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਰਖਿਆ ਹੈ।

● ਜਮਨਾ ਦਰਿਆ ਉਤੇ ਬਣੇ ਡੈਮਾਂ, ਤਾਜੇਵਾਲਾ ਅਤੇ ਓਖਲਾ ਅਤੇ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਉਤੇ ਬਣੇ ਡੈਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ?

● ਵਿਧਾਨ ਦੀ 14ਵੀਂ ਧਾਰਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਦਰਿਆਵਾਂ ਉਤੇ ਹੱਕ ਉਸੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਉਹ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਨਰਬਦਾ ਦਰਿਆ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰੁਲਿੰਗ ਹੈ, ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਰਬਦਾ ਉਤੇ ਹੱਕ ਉਸੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਰੁੱਧ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣੇ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਬਜਿਦ ਹੈ?

● ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿਲਾ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਚੋਂ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ, ਕਿਉਂ?

● ਕੇਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਦਰਿਆ ਉਤੇ ਉਸੇ ਸਟੇਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਲੰਘਦਾ ਹੈ।

ਬਿਜਲੀ ਪਾਣੀ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ, ਵਧੇਰੇ ਅਮੀਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘਸਿਆਰਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲ ਭੱਜਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਸਿੱਖ ਜਨਸੰਖਿਆ ਘਟਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ-ਸਰਕਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਪਾਕ ਵਲੋਂ ਕੋਇਟਾ ਨੇੜੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ

ਠਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, (ਆਰ. ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰ)—ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕੋਇਟਾ ਨੇੜੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ‘ਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਐਂਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕੀ ਵਾਚਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਧਮਾਕਾ 20 ਤੋਂ 50 ਕਿਲੋ ਟਨ ਦਾ ਸੀ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਮਾਕਾ 13 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 13 ਜੂਨ ਰਮਜ਼ਾਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਭ ਦਿਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਸੀ।

ਭੂਚਾਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਐਟਮੀ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਬੰਗਲੌਰ ਨੇੜੇ ਗੋਗੀਬਿਦਨੌਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੋਮਵਾਰ (ਜੂਨ) ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ 8 ਵਜੇ (ਭਾਰਤੀ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਪਗ 8 ਵਜੇ) ਭੂਚਾਲ ਜਿਹਾ ਆਇਆ।

ਦੱਖਣੀ ਕੋਇਟਾ ਦੇ ਰਾਜਕੋਹ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਇਹ ‘ਭੂਚਾਲ’ ਰਿਚਰ ਸਕੇਲ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਪਗ 4.5 ਤਾਕਤ ਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਕੋਈ ਕਹਣੀ ਪਾਉਂਦੀ। ਪਤਾ ਪਿਛਲੇ 12 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਡੀਓ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਕੋਈ

ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਲੌਚਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦਲਬਨਦੀਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅੰਡਰ ਗਰਾਊਂਡ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਲਈ 1979 ਤੋਂ ਸਰਗਰਮ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਟੋਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਇਸ ਰੀਪੋਰਟ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕ ਦਲਬਨਦੀਨ ਦੇ ਦੱਖਣ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਰਾਜਕੋਹ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ 1980-81 ਵਿਚ ਧਮਾਕਾ

ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਕੋਇਟਾ ਨੇੜੇ ਭੂਚਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸਗੋਂ ਕੋਈ ਧਮਾਕਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਜਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਵਿਕਾਸ ਲਈ 49 ਕਰੋੜ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਖੇ ਗਏ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਰੀਪ੍ਰੋਸਿਜਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ 900 ਮੋਨੋਵਾਟ ਦੇ ਚਸ਼ਮਾ ਨਿਉਕਲੀਅਰ ਪਾਵਰ

ਪਲਾਂਟ ਲਈ 40 ਕਰੋੜ 30 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਰਖੇ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ 38 ਕਰੋੜ 70 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੇ ਬਦੇਸੀ ਯੰਤਰ ਹਨ। ਪਰ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਲਾਂਟਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਅਜੇ ਟੈਂਡਰ ਹੀ ਮੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਮਾਹਰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਏਨੀ ਰਕਮ ਰੀਪ੍ਰੋ-ਸਿਜਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪਲੂਟੋਨੀਅਮ ਵਾਲੇ ਪਾਵਰ ਰਿਐਕਟਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਢਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਲੂਟੋਨੀਅਮ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਲਿਆ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡੇਰਾ ਗੰਗੀ ਖਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਤੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵੀ 640 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਖੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਘੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਯਤਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਚੀਨ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਮਾਲੀ ਤੇ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਦਿਤੀ।

ਐਲਾਦ ਬਖਸ਼ਦਾ ਸਾਧ ਬਾਣੇ ਜਾ ਪੁਜਾ

ਜਗਰਾਉਂ, (ਪੱਤਰਪੂਰਕ) ਜਗਰਾਉਂ ਸਬ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਸੀਆਂ ਵਿਖੇ, ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਈਸਰ ਦਾਸ ਦੇ ਸਾਧ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੁਲਸ ਬਾਣਾ ਦੀ ਹਵਾਲਤ ਵੇਖਣੀ ਪਈ, ਜਦ ਉਸ ਨੇ, ਪਿੰਡ ਗਾਗੋਵਾਲ ਤੋਂ ਆਏ, ਇਕ ਬੇ-ਐਲਾਦੇ ਜੋੜੇ ਨੂੰ, ਐਲਾਦ ਬਖਸ਼ਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ, ਭੁਜ ਲਾਹ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤਾ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਜੋੜਾ ਜਦ ਇਸ ਡੇਰੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ, ਬੁਝਣੇ ਸਾਧ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੁਸਤ-ਚਾਲਾਕੀ ਨਾਲ, ਪਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਮਾਂ ਦੀ ਛਾਵੇਂ, ਬੈਠਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ, ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਵਝਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਉਸਦੀ ਇਚਤ ਨੂੰ ਪੌ ਗਿਆ।

ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ 3 ਹਲਾਕ

ਮੋਗਾ, —(ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ.) ਪਿਛਲੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੋਗਾ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਂ ਹੋਏ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਹਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਕਲਰਕ ਵਲੋਂ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ ਤੇ ਇਕ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਟੈਂਕ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰ

ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ।

H. D. Datta Enterprises Presents

**THE
GREATEST SHOW OF THE CENTURY EVER IN NORTH AMERICA**

FEATURING:

INDIA'S MOST LOVED TOWERING SUPER STAR

**AMITABH
BACHCHAN**

WITH THE MOST RENOWNED MUSIC DIRECTORS

**KALYANJI
ANAND JI**

To be compaered by
AMIN SAYANI
BINACA GEET MALA

WITH 20 PROFESSIONAL MUSICIANS
THE ONLY MUSIC DIRECTORS WITH 4 PLATINUM DISCS

**Popular Playback Singers With Anwar,
Manhar, Alka Yagnik & Sadhna Sargam**

Live Entertainment

OCT. 1, 1983 SATURDAY IN EDMONTON, NORTH LAND COLISEUM

IN A LIVE CONCERT FOR THE FIRST TIME EVER BY AMITABH BACHCHAN &
PARTY AT THE MAIN ARENA OF VANCOUVER'S FAMED PNE COLISUEM,
WHERE ONLY THE WORLD'S GREATEST NAMES HAVE PERFORMED IN THE
PAST!

AT VANCOUVER PNE

PACIFIC COLISEUM

RESERVE YOUR TICKETS EARLY TO AVOID DISAPPOINTMENT!

Tickets: \$50, \$30, \$25, \$20, \$15, \$12, \$7

TO ORDER TICKETS BY MAIL, SEND YOUR
CHECKS TO:

Dave Bhatara or Hari Sharma
H.D. Datta Enterprises Ltd.
525 Lyn crt., Coquitlam, B.C. V3J 5N3.
TEL: [604]931-8476

SUNDAY OCTOBER 2, 1983

Tickets Available at :

ASHOKA TRADING	PH: 324-7521
A & G INSURANCE	PH: 875-6288
FRIENDLY TRAVEL	PH: 324-4480
GOYAL VIDEO KING	PH: 873-8309
INDIA SARI PALACE	PH: 324-2565
MANN MUSIC & VIDEO	PH: 321-6667
MAIN FOOD	PH: 324-4185
PARADISE VIDEO	PH: 321-4064
PARAMOUNT VIDEOS, SURREY	PH: 584-5668
ROXY VIDEO	PH: 321-8661
TASLEEM VIDEO	PH: 873-2132
WALIA GROCERY	PH: 321-7262